

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Familien Dinsen.

Karl Schaldemose Larsen.

Afskriftet 21/4 1966

S T A M T A V L E R :

1. Min oldefar Hans Jenssen Outzen Dinsens forfædre.
2. Min oldemor Catharina Fischers forfædre og efterkommere.
3. Martha Outzen Dinsens efterkommere.

1a. Hans Dinsen ca. 1600
gdr. i Bovlund, fæster under
Schackenborg. (retssag)

2a. Jens Hansen
gdr. i Bovlund, ca. 1629

2a. Dynes Hansen

3a. Offue Jenssøn

gift 1/12 1661 m.

3a. Inger Dins Daatter

4a. Jens Outzen
f. 6/1 1665

4b. Dines Outzen 1668 - 1737
5/6 1712 copuleret i Agerskov
med Zizel Hans Daatter

5a. Ingeborg
dbt. 16/9 1714
+ 11/5 1783
Gift 10/2 1741 m.
Nis Christensen

5b. Hans Outzen
dbt. 20/12 1716 + 3/5 1799
Gift I^o 19/6 1752 med
Christine Pedersdatter
Gift II° 30/5 1763 med
Hanna Jensdtr.

5c. Ellen
dbt. 7/1 1720
Gift 5/5 1752 med
Michel Christian
Cafton

6a. Cecilia Outzen (4.5)
f. 26/2 1779 + 7/6 1862
i Haderslev som Hospitalslem.
8/10 1807 g. m. Lauritz Jensen
Barsøe + 24/1 1827, 57 år gl.

Ingen Børn.

6b. Hans Jenssen Outzen Dinsen (s.6)
f. 20/10 1781 + 7/10 1855
1/8 1806 g. I^o m. Sofie Bøje + 1810
1816 g. II° m. Kathrine Fischer + 18/3 1838

8 Børn.

7a. Bothilde Marie
f. 24/5 1811
i Gl. Haderslev.
Gift Brüning

8a. Elizabeth
g. Tiller

8b. Seaborn
+ ung

3. Hans Hansen

3. Peder Nielsen g. m. Maren Hermannsdatter

---

4. Hans Hansen, Taps 1749 g. m. Martha Pedersdatter (Nielsen) 1736 - 1763
1721 - 1754 der 19/8 1754 vies til Christen Jepsen,

Frørup.

5a. Johanne Hansdatter

f. 2/10 1750 + 1798

5b. Maren Hansdatter

dbt. 2/2 1754

5d. Oue
dbt. 26/9 1723

5e. Catharina
dbt. 5/11 1727

5f. Jens Dinessen
dbt. 17/6 1731 + 1795

5g. Peder
dbt. 30/5 1734

g. m. Johanne Hansdatter
den 5/6 1778 i Haderslev.

6c. Martha Jenssen Outzen (side 218)

f. 22/11 1784 i Haderslev + 1828

12/5 1810 g. m. vognmand Peter Nissen Rasmussen
f. 17/4 1783 + 2/2 1855

7b. Marie Christine gift Petersen Flensborg
7c. Martha g. Mortensen Flensborg
7d. Jens Nissen f. 22/4 1813 udv. til U. S. A. her kaldet John Nelson.
7e. Nis Nissen
7f. Johanne Sophie f. 4/12 1815 + før 1855

g. I^o Eliza Evans + 1854 II° Sarah Hix 1830 - 1900

8c. Rasmus Dinsen
1848 - 1878

Edward Martha John Alice Tom Fanny

4. Jens Sørensen, Kådner i Oxbøl (1756 kaldes han fisker)
 viet 17/10 1753 til Karen Nisdatter, af Norborg
 (Oxbøl kbg.)

5a Anders, f. 3/3 1754   5b Nis, d. 18/1 1756   5c Ingeborg   5d Mette
 Fischer   6/5 1757   24/12 1758
 Rebecca gift I^o 20/4 1780 i Haderslev

6a Johannes Fischer, f. 15/8 1781   6b Catharina Fischer (side 9)
 f. 18/6 1784 ..... 1810 g

7a Christian   7b Jens Andreas   7c Sophie Borum   7d Johan Fr. Oest D.
 Dinsen   1813 - 88 (147)   1815 - 84 (169)   1817 - 1868 (174)
 (Side 144)   g. Juliane Br.   g. Christine Torp

8d Karen Nicoline   8e Petra   8g Carl
 1854 - 1912   1856 - 36   1861 - 30
 g. Morten Larsen   g. Poul Larsen   g. Magda

9a Johanne Rebecca   9a Albert   9 Viggo
 1881 - 1943   1883 - 1964

10b Jenny   10b Poul Larsen
 Cathrine

11b Ellen Rebecca   11a Birgit
 + 1942 ved
 brit. luftangreb.

8c Christine Birgitte
 1854 - 1919 (178)
 g. Vilhelm Larsen

9 Einar Larsen
 1878 - 1850
 Amanuensis

10a Bodil Oest Larsen
 g. Edelberg

11a Knud Einar Oest
 Edelberg

Disse findes nærmest beskrevet i bogen "Rodegårdsdinse"

4. Hans Lausen Kock, Brenuhr i Taps Sogn

1733 gift m. Maren Nisdatter dbt. 19/4 1714

Datter af Nis Svendsen

5a Maren
f. 26/12 1746

5b Rebecca
+ 28/1 1748

5c Rebecca f. 15/4 1749 + 25/4 1816

II° g. m. skrædder Christian
Rüdichsen 28/9 1790

g. m. 6b Hans Jenssen Outzen Dinsen

6c Mariana Rüdichsen, f. i
Haderslev, Frue Sogn 7/6 1792(s.4)

7e Joh. Rebecca
1819 - 23

7f Josephine
1822 - 71
g. Christensen
(196)

7g Johanne Rebecca
1824 - 1910
g. Rasmussen
(215)

7h Henriette
Dinsen
1828 - 45

8a Hans Christensen
1853 - 1920

8b Martin Jul.
Christensen
1858 - 1925

8a Frits Rasmussen (219)
1857 -
g. Thora Petersen

9b Josephine
g. Nielsen (211)

9a Ludvig Christensen
1885 - ca. 1950 (213)
Brit. Konsul i Esbjerg

9b Knud Hugo Reinert
g. Harriet Klitgaard

10a Kirstine
g. Mannich

10a Sten Christensen

10c Troels Reinert

11a Bent Mannich

6c Martha Jenssen Outzen (side 228)
1784 - 1828

g. m. vognmand Peter Nissen Rasmussen

7d. Jens Nissen kaldet John Nelson
f. 1813

gift med

I^o Eliza Evans (3 børn)

II° Sarah Hix (8børn)

8a Elisabeth b. Seaborn c. Rasmus
g. Tiller Dinsen

8d Edward 8e Martha 8g Alice
Nelson

1848 - 1878

g. Virginia Pearle

9a Jane Eliza
g. W. P. Roché

9b John Henry
Dinsen
f. 1873

9c Angus

9d Lucy
f. 1878

10a William Henry
Roché

10b John Roland
g. Sarah Crabb
Green

10c Spurgeon Napoleon
Roché

11a Sarah Elisabeth Roché f. 1927

g. James Wallace Browder

12a Marcia Leonora Browder

12b Frederick Hollomon Browder

Om de ældste af slægten fra Bovlund i Agerskov Sogn vides ikke stort. 1629 fæster Jens Hansen sin salig faders Woning og betaler 22 rdl i indfæstning, men den salig faders navn er ikke nævnt.

I 1633 optræder en Hans Dinsen som voldsmand, han skal betale 2 daler for at have slået en anden bondes næse blodig.

Der var to ^{af} Bovlundgårdene, som fra 1583 hørte under Schakenborg. Deres landgilde var forskellig fra de andres, idet de yderligere betalte et par daler gæsteri og 1 Vorendel Honig. Denne landgilde hænger stadig ved disse to gårde, deraf skulde følge, at den ene er den, Offue Jenssøn (og senere Dynes Ovesen) sidder på i landkommissionens tid 1690 - 1700, og deraf følger igen, at den Hans Dinsen, der i 1623 er fæster under Schakenborg må være Offue Jenssøns hustru, Inger Dins Daatters farfar. -

TYSKE RENTEKAMMER.

Landundersøgelseskommissionen for Slesvig og Holsten 1708 - 15.

Concept til Jordebogen for Haderslev Amt.

Nørre Rangstrup Herred; Bovlund i Agerskov Sogn.

No. 10. Dines Ovesen, $\frac{1}{2}$ Hof. altes Erdbuch fol. 387 b. 2o Ottingen.

Hat seine Gebäude.

Aus-Saath: Rochen 4 Tonnen 4 Skp. Gerste 2 Tonnen. Haber 4 Skp. Buchweissen 4 Skp. Heuerwinnung Zu 40 Fuder. Gräsung zu 20 $\frac{1}{3}$ Stück Vieh.

Hat bisher gestanden zu: Erdbuchsgefälle auf: Pflicht 1 Mark. Verlöhnung $\frac{1}{2}$ Mark., $\frac{1}{2}$ Schaf, 1 Schwein, 1 Fuder Holz, Dienstgeld $6\frac{1}{2}$ Rdl.-

Kirchgeld $\frac{1}{2}$ Skp. Rochen; von Haber weiss 1 Skpr.

Contribution nach der alten Erdbuchen: von $\frac{1}{2}$ Hof mit $2\frac{1}{2}$ Rdl. A. 1708 aus 11 Rdl 42 Sk. Magazin Korn N. 1709 aus $3\frac{1}{2}$ Skp. Rochen und eben so viel Haber.

Kommt zu stehen zu:

Ordinaire Herrengefälle auf 10 Rdl. 1 Mk. 9 Sk. Beständig jährlich Feste Geld 15 Mk.

Contribution: Magazin Korn $11\frac{1}{36}$ Pflug.

Bauernpflichtige onera pro rata Nachbarn gleich. Giebt sonst Kirchgeld für $\frac{1}{2}$ Kuh an Aggerschouf Kirche 1 Sk.

I den følgende Jordebog, dateret 1723 - 30, står den samme gård således:

Hufen.	Otting.	Pflug.	Nr. lo	Dines	Outzen.	Rochen.	Butter.	Honig.	Haber.
1	4	11/18		$\frac{1}{2}$		2/5	1/100	1/50	-
Nr 11 Peter Nissen									
1	4	11/18		$\frac{1}{2}$		2/5	1/100	1/50	-

für beide Geld in Specien 8 Rdl. 15 Mk. 5 $\frac{1}{2}$ Skilling .

--- o ---

Foran opregningen for herredet står i protokollen følgende hjertesuk:

Von Norder Rangstrup Harde ist zu erinnern, dass dieselbe Unthertanen ration des Contributions Ausslages und in der Plugzahl auch nicht zu beschweren haben, sondern gar wohl auch dabey gelassen werden können, ein = folglich ist nur übrig dass allen denen, so in der Landgilde nach proportion solcher Pflugzahl grawiert sind, nur Abschlag gegeben werden, welches also bey jeden Namen also notiert zu finden.

Insonderheit sind im dieser Harde hin und wieder auch inden Dorfe Höyrup von Hviding Harde des also genannten Moritz Pudbursen Diener, welche ein Edelmann dieser Name an das Amt Hadersleben (wie mit andern adelichen Gütern mehr geschehen), verkauft hat. Vor der Verkauf aber dieselben fast verdoppelt in der Landgilde angeschlagen, bloss deswegen, weil er versichert war, dass die damals regierende Könige in Dänemark die in den Distrikt des Amtes vermengt liegende adeliche Güter bekannter Ursache halber anzukaufen indentierten . . an Abschlag aber sodanne also granierten intzw gegeben wird, stehet in ziemlichen Zuwachs bey den Feste Unterthanen um wiederum zu erwarten, so dass diejenigen was in N. Rangstrup Harde noch gegeben wird, ein gar manniges importiert, wie der Ausschlag erwieset. -

Denne forfærdelige gang tysk tyder Albert som følger:

Om Nørre Rangstrup Herred er at bemærke, at bønderne her i almindelighed ikke har grund til klage over deres ansættelser til afgifter og plovantal, og at de derfor næsten kan blive stående som hidtil, bortset fra de enkel-

te ændringer, som nu er opnoteret ved de pågældendes navne.

Hist og her i dette Herred såvelsom i landsbyen Højrup af Hviding Herred findes en del af Morits Podebuschs tidligere fæstebønder, hvis land + gilde blev forhøjet af ham til det dobbelte. Da han var omtrent sikker på at kunne sælge sit strøgods, satte han bøndernes afgifter op forinden salget til Haderslev Amt.

Noget lignende er for øvrigt sket på flere adelige godser i Amtet, efterhånden som det blev bekendt, at de danske konger - af velkendte årsager - var ude efter opkøb af jord.

Nu klager bønderne, flere har lært af dem, og at dømme efter skatterestancerne, kan det forventes, at mange vil følge det således givne eksempel.

- - - - o - - - -

Dette er i og for sig ingen nyhed. Landbokommissionen blev nemlig nedsat netop fordi bønderne klagede over vilkårlighed med hensyn til deres afgifter.

Det er kun formen på protokollatet, man studser over. Her har øjensynligt en skriver af dansk oprindelse uden kendskab til tysk været i arbejde. Et hundrede år efter var det omvendte tilfældet, da den kongerigske matrikel kom under udarbejdelse, da blev det Holstenere, der fik lov til at forvrænge mange gamle stednavne.

Det underlige er blot, at ingen af de overordnede har søgt at få noget ændret, inden de satte deres navne under makværket.

Mine oldeforældre var Hans Dinsen og Catharina Fischer, der havde bo-pæl forskellige steder på Fyn.

Man kender kun navnene på deres forfædre, der er ikke noget at fortælle om dem, derfor er de opstillet i foranstående stamtavler, og jeg begynder min beretning med oldefar og hans to søstre.

Til gengæld er der så meget at fortælle om oldefar, at størstedelen af denne slægtsbog handler om ham.

Han tog fra Haderslev til Fyn, og derefter er der ikke, så vidt man kan forstå, ret megen forbindelse mellem ham og hans slægt i det slesvigske, bortset fra, at han henter sin 2den hustru, Catharina Fischer, hjemme fra Haderslev. (Begges fædre var værtshusholdere).

I en dagbogsoptegnelse (skoleprotokollen), fra 8. nov. 1815, skriver han: Var med min svigerinde i Assens. - Det må have været Mariana Rydichsen, Catharina Fischers 23årige halvsøster, der har været på besøg hos dem - eller har haft en plads på Fyn, (skiftedagen). - Ellers ses det ikke, at der har været noget samkvem.

Hans Dinsens næstældste søn - Jens Andreas Dinsen, min bedstefader, var lærer og gårdejer i Fjellerup Rødegård. Om hans børn og deres efterkommere, som jeg har kaldt Rødegårdsdinsenerne, har jeg så meget stof, at jeg har fundet det bedst at tage det ud af denne bog og samle det i en særskilt bog, jeg har kaldt Rødegårdsdinsenerne.

For at der ikke skulde opstå et tomrum i slægtsrækken, har jeg indsat en ganske kortfattet oversigt over dem.

6 a. Cecilia Outzen

26/2 1779 - 7/7 1862.

var datter af Jens Dinnessøn (1731 - 1795), værts-
husholder i Haderslev. (Han var kommet fra Agerskov
Sogn, og havde været rugbrødsbager samt købmand i
Haderslev),

og hustru Johanna Hansdatter (f.1750)
fra Taps, (de blev gift 5/6 1778 i Haderslev).

Cecilia viedes 8. oktober 1807 i Gl Haderslev Sogn
til ungarl Lauritz Jensen Barsøe, søn af degnen i
Dalby - Jens Lauritzen Barsøe og hstr. Silla Jør-
gensdatter.

Lauritz L. Barsøe dør i Gl. Haderslev S. 24.
januar 1828, 57 år gammel, og Cecilia dør 7. juni
1862 i Haderslev, Frue Sogn, 84 år gammel, som
hospitalslem, - uden arvinger.

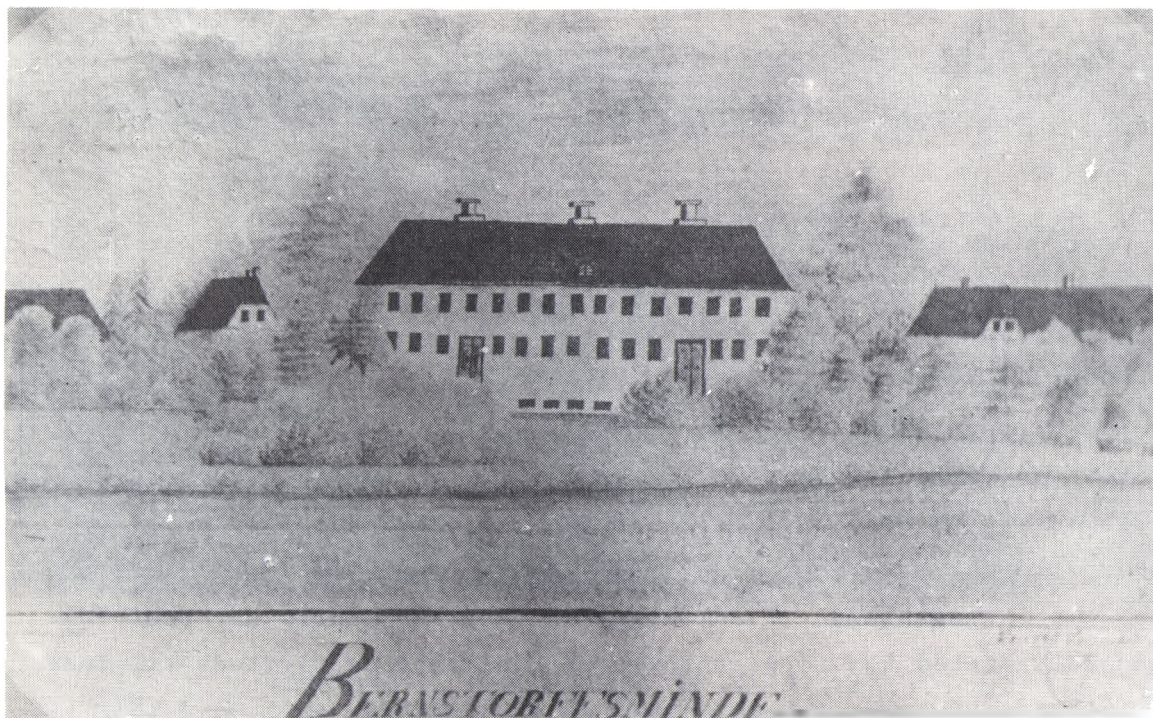
6 b. H a n s J e n s s e n O u t z e n D i n s e n .

" Hans Dinsen er født i Gammel - Haderslev den 20. oktober 1781 af fattige forældre. Faderen var vistnok rugbrødsbager. Drengen Hans må have gjort sig bemærket under sin skolegang, thi, endnu før han blev konfirmeret, ansattes han som omgangslærer ved en skole i Agerskovs Sogn.

Han fandt en velgjører i Møsting, den gang embedsmand i Haderslev, senere minister, det var ham, der bevirkede, at Dinsen erholdt en friplads på Bernstorffsmindes seminarium, hvorfra han efter et treårigt ophold blev demitteret 1805 med anden karakter.

Han har været huslærer hos en provst Prahl i Jylland; men om dette var før eller efter hans ophold på seminariet, vides ikke. -

1806 blev han lærer ved Ludvigsminde skole, i hvilket embede han forblev til 1. maj 1817, hvorefter han blev spisevært (økonom) for Bernstorffsminde seminariums elever.

Denne bygning er den eneste, der er tilbage af "Bernstorffsminde" .

- - - - -

Nogle år efter købte han arvefæstegården "Yndevæld", Haagerup Sogn for 500 rdl. (gården eksisterer endnu under navnet "Forvaltergården"), og han opførte bygningerne af ny.

Derpå forpagtede han Boltinggård i Ringe Sogn, og 1824 forpagter han tillige Fjellebro i Herringe Sogn.

Da seminariet blev nedlagt i 1826, tog han bolig på Fjellebro. 1828 afstod han forpagtningen af Boltinggård, hvor han aldrig har boet. Fra 1. maj 1829 afstod han forpagtningen af Fjellebro og flyttede til Yndevæld, hvilken gård han solgte i 1831 og flyttede derfra 1. maj 1832 til

Barløsegård, som han havde købt i 1830 for 12.000 rdlr., men da den var bortforpagtet til 1. maj 1832, kunde han ikke før tage den i besiddelse. (iflg. Trap er Barløsegård på 15 tdr. hk., c. 86 ha., deraf 75 ha. ager, og 5 ha. skov.) - 1. maj 1842 flyttede han fra Barløsegård, som han solgte for 20.000 rdlr., (til Hans Karlsen, der atter solgte den til den familie **Larsen** som endnu ejer den), og tog til Saltofte ved Assens, hvor han da købte en gård.

1849 var Dinsen medlem af den grundlovgivende forsamling, valgt i Assens (Odense Amts 4. valgkreds.)

Dinsen var to gange gift, første gang den 1. aug. 1806 med Sofie Bøje, dtr. af kirkesanger Bøje i Nørre=Lyndelse; hun døde uden børn 1810.

" Yndevæld ", som den ser ud nu. (1944.)

Barløsegaard. -

Samme år giftede han sig med Kathrine Fischer fra Haderslev, der døde 18. april ¹⁷³⁸ på Barløsegård. De havde 8 børn, hvoraf de 7 ere fødte i Brahetrolleborg Sogn, 3 af disse vare sønner, af hvilke den ene, J. Andreas Dinsen der har meddelt mig disse oplysninger, nu er gårdejer og skolelærer i Fjellerup ved Assens.

Gamle Dinsen døde i Saltofte 7. okt. 1855."

(C. Fritz Jørgensen: Brahetrolleborg S. Degne- & Skolehist. Od. 1874).

Ud over denne bedstefafers beretning, ved vi ikke stort om oldefaders liv. Der eksisterer intet billede af ham. Da det kendte maleri af den grundlovgivende rigsforsamling blev til, kom der forespørgsel til familien, om et sådant fandtes, men svaret blev benægtende.

Morbroder Carl har fortalt mig lidt om ham, han vidste fx. at han landede på Fyn i 1802 med lo rdlr. i lommen. - Han skulde have følt sig som herremand. Spillede gerne kort, men aldrig om penge. Han var sort-håret, mor lignede ham meget. - Carl fortalte endvidere, at han elskede meget - uden dog at komme ind på, hvad det var, og i hvor høj grad. Det har jo da i hvert fald ikke givet sig synlige resultater.

Oldefader efterlod sig nogle dagbøger, de havnede hos bedstefader, som naturligt overlod dem til sin søn præsten. Under et af mine besøg i Vang, hvor vi talte om oldefader, nævnede Carl, at han havde "noget, som Hans Dinsen havde skrevet," men det lå et sted oppe på loftet. Desværre greb jeg ikke ind og fik det reddet. - Nu, efter Carls død, er de totalt forsvundne. -

I Ludvigsminde skoleprotokol er der enkelte notater af interesse. I tidsrummet Maj 1806 - okt. 1806 omtales " de i anledning af mit bryllup bortfaldne dage." (Sofie Bøje).

3. feb. 1810 om fmd. og 6. feb. om eftm. i Odense i anledning af min kones sygdom. (S. B.)

15. maj 1810 om eftm. og 28. juni i Lyndelse i anledning af min svigerfaders sygdom og begravelse.

16. juni 1810, om fmd udsat formedelst af en rejse til Holsten.

1813. Fri fra 20. sept. til 25. sept. efter Hr. Figots ordre i anledning af min kones sygdom. (Cathrine Fischer).

1814. 1 uge i Holsteen

1815, 8. november - i Assens med min svigerinde.

Endvidere lægger man mærke til de mange gænge, han giver skolen fri i anledning af markeder, fåremarkeder, quægmarkeder og auctioner, derunder skovauktioner. Han var en mand, der fulgte med i Conjunctionerne.

Seminarieskolen ved Bernstorffsminde stod indtil 1808 alene under seminariets kontrol, og i de første år gaves undervisningen ene af dets elever, men så blev der klaget over, at børnene herfra stode tilbage for sognets andre skoler, og der ansattes da en demitteret seminarist som fast lærer her. - Af skoleholdende seminarieelever nævnes i følge Seminarie= Skolens Protocol som Nr 6. - 1804 - Hans Dinsen - 1805, og som blev ved at undervise her til 1806, da han blev kaldet til Ludvigsminde. (Dette forhold forklarer måske andenkarakteren).

Ved Ludvigsminde skole findes en gammel skoleprotokol. Den er auto=

Yndevælds gamle ladebygning .

riseret af Grev Ditlev 14. juli 1804. Hvert barn får sit skudsmål hvert halvår. Siden er delt i rubrikker: 1) temperament og sundhedstilstand , 2) sjælsevner og tænkefærdighed, 3) kundskaber, 4) færdighed i at a) læse, b) skrive, c) regne; 5) flid, sæder, moralsk karakter.

Bogen er i høj grad præget af tiden. Man ser først og fremmest på det nyttige, man søgte at udvikle dyden, og en af skolens vigtigste opgaver var at opdrage til gode og nyttige borgere.

Det hedder således om Jens: "Han er ikke ukyndig i nogen skole = kundskaber, men trænger også til alle de kundskaber, han har. Om denne dreng nærer jeg det håb, at han vil af agtelse for Gud og sig selv sky ungdommens laster, og sikkerlig vil han vorde et nyttigt medlem af Borgersamfundet." - Om en anden: " Hans flid kan ikke roses. Borgersamfundet kan godt være tjent med ham." - Om en tredje : " Borgersamfundet vinder i ham en håndfast og arbejdsfør karl; han har lyst, mod og kraft."

Bogen giver et billede af de sædelige tilstande i sognet. Og billedet er mørkt. Oldefader har først givet børnene et vidnesbyrd, og så har senere hans eftermand i embedet, lærer Isaksen (1817 - 24) føjet til, hvorledes de unge har artet sig efter konfirmationen. - Om de fik børn, før de blev gifte, - og det skete hyppigt. Særlig ved 1820 er det rent galt.

De udtryk, som oftest bruges, er "besovet" og "besvangret". -

Om Kristiane hedder det i sidste skoleår (Dinsen) " En meget brav pige. Og så hendes legemskræfter ere vel uddannede. Hun har et meget godt sindelag." Isaksen tilføjer: " Besovet af en Seminarist Jensen og gift med ham inden Barslet 1820". - Om en anden hedder det (D): "Hidtil har hun fra sædelighedens side vist sig upåklagelig." - Stregen under "hidtil" røber lærerens angst. Den viser sig at være vel begrundet, thi Isaksen tilføjer kort og godt: "Besovet 1820". - Om Anne K. : " Sund og velskabt især et smukt udvortes. Hun er renlig og ordentlig." Under rubrikken moral hedder det: " Fortjener ikke at dadles, dog spores en smule stolthed." I. tilføjer : " Besovet 1817. - Stolthed går for fald. Gift i april 1820 med gmd. k. H. i F. " - Man ligesom aner romanen bagved ordene. -

Om en dreng Peter hedder det: " Han bliver god at omgås, men han skal drives." Måske har læreren her stillet Peters ægteskabs horoskop.

(Uartigheden kulminerer i følgende: " Hendes udyder har endnu ikke forladt hende. Det viste hun ved skolefesten på Trolleborg og ved flere andre lejligheder." (Det vil sikkert vare en tid, før hun igen bliver bedt til skolefest på Trolleborg.").-) Angående denne pige - se nedenfor. -

Et ualmindeligt kønt billede af en skolepige tegnes i det følgende. Hun er af temperament " smuk, blid, takkelig og anstændig." Af sjælsevner har hun " lys forstand, hurtig nemme og tro hukommelse." I kundskaber er hun udmærket ferm, og hun skriver udmærket godt calligrafisk og meget godt orthografisk samt regner udmærket. Af flid, sæder og moral " omstændelig, ydmyg, føjelig, godsindet, venlig, fornuftig og selvstændig, et inderligt godt gemyt og et takkeligt væsen. Hos denne ypperlige pige holder hjertet skridt med forstanden. Nødigen, men dog med glad forhåbning, mister jeg hende."

En dreng er særlig flittig. " Han har en udmærket lærelyst. Han har ofte læst i marken ved hestene. Skulde han kun ikke ved alt for megen studium blive forvildet i hovedet." - Hertil er føjet med Isaaksens hånd: " Blev maj 1812 demitteret fra seminariet med karakteren "god". Gift 1816 og har levebrød i Randrup i Viborg Stift."

Om Fredericke Mølmark hos Degnen Hr. Mølmark i Haagerup, i skolen
1806 : Viser ofte, at hun bliver forkælet og uartig opdraget hjemme.
1807 : udmærker sig til intet godt. Doven og overhoved uartig. -
1808 : Hos hende kendes intet godt - hun lyver og stjæler iblandt . -
1809 : Hendes udyder have endnu ei forladt hende. Det viste hun ved skolefesten på Trolleborg i december og ved flere andre lejligheder. Reist bort 1809; 29. maj var hun sidste gang i skolen. Hendes fader i Svendborg modtog hende, men da han og kone befandt hende ikke opdraget, havde de overleveret hende til moderen!

Stuehuset på Yndevæld, - bygget af oldefader. Dog er tegltaget nyere. -

Om Hans Jørgensen. - Stedse sig selv lig, et mønster på uopmærksomhed og døsighed. Han er uforanderlig. Dorsk og ligegyldig. Hans moralske karakter ellers god og til arbejde en meget duelig dreng.

Anne H. - Sund og meget munter. Ikke ubekjendt med de fleste af skolevidenskaberne. Hendes flid og opførsel i skolen har været upåklagelig, men hendes tiltagende i letsindighed giver intet glædeligt håb for fremtiden.
Isaaksen : Fik et uægte barn 1817.

Rasmus J. : Sund men døsigt. Ikke flittigt. Har noget lumske i sit væsen.   Isaaksen: blev soldat 1816.

Ane Marg. J. : Gode evner, har især i vinter brugt dem godt. Flittig og ordentlig. Hendes moralske karakter fortjener iøvrigt ingen udmærkelse .
I. tilf. : besøvet 1816, og atter 1818. Givet med Ladefoged i N., ved hvem hun havde 2de børn udenfor ægteskabet.

Jens P. I. : Han har et slags anfald, som dog sjældent indtræffer. Hans evner ere kun ringe, dog er han ikke dum til mekaniske forretninger. Måske eier han flere kundskaber end det behøjer ham at ytre for andre. Sæder og opførsel upåklagelige.

Isaak. : Har lært bødkerprofessionen.

Hans Hansen : Især en god hukommelse. Fra den moralske side fortjener han ingen ros. Temmelig flittig, men har noget lumsk i sit væsen. Har noget skummelt i hans udseende, og hans forhold forbedrer ikke den dom, der fældes over ham af hans udseende. Senere tilf. af D.: Dersom hans hjerte holdt skridt med hans forstand, fortjente han at kaldes udmærket.

Om Karen P. , der 15 år gl. kom i skole 10/11 1815 og blev konf. 1816. Et kjært og agtværdigt skolebarn. I gode menneskers omgang vil hendes forstand og hjerte anbefale hende, og denne Lykke skjænke DU, de Faderløses Fader hende.

Dorthea H. : Sund, munter og levende. Også hun er et af de børn, som jeg ugerne vilde miste i skolen, men som jeg med håb kan overgive til borger=samfundet.

Mads P.: Lader som om han har tilbøjelighed til at sladre. Kan ikke regnes blandt de gode.- Senere : Hans forbedrede flid og opførsel, hans husbonds gode vidnesbyrd, og hans givne løfte lader mig håbe, at hans frem = tids vandel vil udlette hans barndoms fejl.

Johan Chr. Loreng A. fra vestindien. - Sund og grådig, enfoldig og glemsom. Bestræber sig for at blive ordentligere samt aflægge hans urenlighed og øvrige udyder. Senere: Hans dyder kender jeg ikke. Han ligner væsener, som lever som om de havde ikkun Kjød og ingen Sjæl.

Gustav P. fra Kjøbenhavn ytrer ofte anlæg til stolthed.

Ole Sylvius fra Norge : sund og stærk; men ofte begynde regningen forfra, da han glemmer så snart. Hans flid kan ikke roses, hvad han har lært, kan næsten lignedes ved øjne, der er trykkede i hovedet og falder igen let ud. Hans moralske karakter er ret upåklagelig.

Senere: Han er i lære hos en knivsmed i Odense. Det patriotiske selskab betaler for ham.

Maren Hansdatter: Sund og rask. Flittig og lærenem, men bilder sig ind af hendes fortrin. Konf. 1816 til næring for hendes stolthed, stod øverst på kirkegulvet.

Karen Nielsdatter f. 1793. Flittig, uagtet sygelighed har hun meget sjældent forsømt skolen uden de dage, hun har været hos hr. sognepræst Knap. Ja meget få eftermiddage har jeg savnet hende. Konf. 1810. Død 9/5 1810.

Ei mer kan jordisk Qval og Legems Smerte
Din Aands de skønne Evner standse meer,
Thi himmelsk Frihed fandt dit fromme Hjærte
Bekranset du, engang der dine seer.

Christoffer L. : Har af naturen et godt sindelag, men han taber ved sine forældres og søskendes ufornuftige forhold. De bilder ham ind, at det er præstens og skolelærernes skyld, at han ikke er den klogeste.

Rasmus Nielsen: Ingen dreng, ja intet skolebarn har glædet mig så meget som han. Den første i skolen om morgenen og den sidste, der om aftenen har forladt den. I og udenfor skolen arbejder han med lige interesse. Undervisning, gode bøgers læsning og naturen øser han kundskaber af, og ved hjælp af en meget tro hukommelse har han derved samlet og beholdt en mængde kundskaber, som kun få af hans alder besidde. Naar man nu hertil tænker sig en dreng fri for indbildning, i besiddelse af et følende hjerte og overhoved en moralsk god karakter, så jeg har stor grund til at håbe, at når han fandt formående velyndere, der vilde koste noget på hans videre uddannelse, vilde denne storslagne yngling engang vorde en prydelse for fædrelandet.

Yndevæld har været beboet af en forvalter, der har ladet denne lille kontorbygning opføre i forlængelse af oldefaders lade.

- - - - o - - - -

Rasmus N. kom på seminariet i 1814. - I årene 1813 og 1814 ses han at have besøgt Jodvigsminde skole henholdsvis 196 formiddage og 143 eftermiddage. Dette kan kun betyde, at oldefar har haft ham gående som en art præparand, indtil han afskriver ham som seminarist i 1814.

Isaaksen: Demitt. sem. med anden karakter god. Lærer v. Holbæk. Givt 1819.

som det fremgår, har oldefar bestræbt sig for at karakterisere hvert enkelt barn med individuelle udtryk - uden at forfalde til skematiske karakterbetegnelser. Isaaksen følger de samme retningslinjer, men efter Bondes tiltræden ontræder de nærmere betegnelser mg. god. o. s. v.

Oldefaders virksomhed i Ludvigsminde skole faldt jo til dels sammen med Napoleonskrigene, men det er ikke meget, man kan mærke til krigens og landets besættelse af fremmede tropper - i hans protokol.

Der findes kun et par spredte bemærkninger:

1814 om Ane P. : Er atter rejst tilbage til Nybølle, hvortil den stærke indkvartering var årsag.

Anne Jørgensen gik i skolen fra 1804- 06, altså udenfor oldefars virketid, men Isaaksens årvågne blik følger hende.

Har fået et uægte barn 1810, dette barn er N° 137 i protocollen.

Hun har haft et godt vidnesbyrd som tjenestepige. Gift 1820 med garvermester Dichmann, efter at have født et ufuldbåret barn ved ham.

Om førnævnte N° 137, som viser sig at hedde Jørgen Johansen hos morfaderen Jørgen Henriksen i Hågerup.

1818 : Er sundheden selv. En lille rask og levende Spaniol. Er just ikke af de rosværdige i henseende til sit forhold mod andre børn.

1820: Spæddlemmet men sund og levende. Adspredes let og leger gerne.

- - - - -

Den anden del af protokollen er helliget selve undervisningen. Det kaldes : Ekstrakt af undervisnings - gjenstandene for

Ludvigsminde Skole og så følger det tidsrum, det omhandler.

Først meddeles, hvor mange dage, der har været holdt skole, fridage med sammes begrundelse, fx. markeder, auktioner og lign. Der afsættes også nogle dage til at gøre indberetningen og protokollen færdig i.

De små børn undervises i :

1) Forstandsøvelser. - Josephs historie fortalt stykkevis for derved

at vække deres nysgerrighed og derved gjøre det nødvendigt for børnene at være opmærksomme og at øve deres hukommelse. Fortalt flere små interessante historier, der siden igjen ere blevne fortalte mig af børnene. Ladet dem regne og stave udenad. Ladet dem fortælle hørrens og uldens behandling fra først til sidst. Ladet børnene af et angivet slags dyr fx. med fire ben eller med den grå farve vælge det, de holde meest af og siden fortælle mig, hvad de veed om samme dyr.

2) Læsning af aviser og Børnevenden med de bedre og skrivning samt bogstavkjending af P. Frahl's A. B. C. Bog med de ringere børn 7 timer ugentlig.

3) Skrivning: 4 timer ugentlig efter opskrevne ord og bogstaver på tavlen efterskrevne på skolens regnetavler.

4) Regning: 4 timer ug. Små opgaver udenad efter børnenes alder og evner.

De store børn.

1) Religion. - For at vænne børnene fra tankeløshed til opmærksomhed gennemgik jeg nogle Psalmer samt en lovsang af Friman som en indledning og forsmag på religionen. Siden har jeg fulgt Kramers lærebog fra det første til det 29' spørgsmål, hvorved jeg har søgt at vise børnene, hvad der hører til for at være lykkelig; hvorvidt menneskene her i verden kunde blive lykkelige; hvilke egenskaber den måtte besidde, der har indrettet verden. Menneskenes skabelse. Den naturlige og åbenbarede religions overensstemmelser. Guds allernøjeste forstod, eller hans alvidenhed og wiisdom.

2) Bibelhistorie. Skabelsen, Syndefaldet, Noah, hans sønner. Patriarkerne. Josefs historie. Moses og den jødiske gudstjeneste.

3). Almennyttige kundskaber: Jordens beskrivelse som et Natur- Legeme, Himmel- Legeme og et af fornuftige mennesker beboet legeme. Jordens Figur altså meridianer og paralelcirkler omkring samme. Landkort. Jordens inddeling, population og dens forskjel samt årsager dertil. Indbyrdes forskjellighed i sprog, farve, levemåde, religion, regjeringsform.

Danmark sammenlignet med andre lande i henseende til størrelse, folke -

mængde, national- karakter m. m. -

De tre naturriger, deres forskjelligheder og almindelige kjendemerker, mineraliernes inddeling. Noget almindeligt om bjergene. Saltets tilberedning. De mærkeligste insekter. Noget om torden og lynild. Lidt orthografi. Nogle eksempler på Fædrelands- Kjerlighed efter Wallinø. Odin.

4) Regning: 3 timer ugentlig efter skrevne opgaver af blandede eksempler af de 4 serier i ubenævnte tal efterat først at have gjort børnene bekendt med kunstordene.

5) Skrivning: 4 timer ugentlig efter opskrevne ord på tavlen.

6) Læsning: 6 timer ugentlig af Dufors; Børnevennen og Almuevennen.

7) Sang: Nogle Psalmer og Viser.

H. Dinsen.

- - - - -

Ovenstående omfattede tiden fra 16. maj 1806 til 27. oktober 1806. Derefter følger de mange halvår indtil oldefader sætter punktum i 1817. Jeg nævner i det følgende kun de ting, jeg synes, har interesse.

- I orthografien har jeg øvet dem ved at lade dem finde og rette fejlene i opskrevne stykker.

Har ladet dem ved spørgsmål udforske, hvilket ord jeg tænkte på. (20 sp.) I 1807 er Oldefar 1 uag til Skrivte. -

Under almeenyttige kundskaber : Om torden og lynild, om hvor ugrundet det er at frygte for skraldet, når lynilden er forbi, m. m., om hvad tordenstøene ere og ikke ere. Forsigtigheds- Regler i tordenvedt. Gjort børnene opmærksomme på, hvormeget der kan udrettes af børn og ladet dem angive for mig, hvad de kunne og hvad de have lyst til at lære.

Oldefar sætter stor pris på Isther's historie, den gennemgår han i næsten hvert halvår.

Om Hexeri, vise igjen, spøgelser m. m. -

Alm. Kundsk. : Høeghs Anvisning lo'kap.: Om at forøge sin Queeflok. Quegets græsning ved at tøjre det, give det noget på stalden den varme tid

af dagen. Gjødningens værd og midler til at få den.

Hvilke store ting et menneske ved hjælp af sin fornuft kan udrette
fx. sætte sig i sikkerhed mod elementerne og bruge dem efter behø, finde
vej gennem havet, aflæde lynilden, opføre uhyre bygninger, tømme vilde dyr,
hente jordens skatte fra dens indvolde. Hvad danske borgere kunne og burde
udrette.

Ladet børnene fra den ene dag til den anden omtænke ord med et givet kjen-
demærke som et vist begyndelsesbogstav, et vist antal af bogstaver eller
stavelser. Overhøringen heraf er sket under navn af A B C legen.

10. november 1809 - på Trolleborg ved drengenes afstraffelse.

De forskellige planter, der fortjene meer opmærksomhed. Om trækkole, frugt-
træernes forædlingsmåde.

Noget om månen især for at vise det urimelige i troen på dens unaturlige
virkninger.

Forstandsøvelser. Mit formål hermed har været at vække deres opmærksom-
hed og eftertanke ved alt, hvad de ser omkring sig og
ved alt, hvad de foretager sig, og at stemme deres hjerter til at have
lyst til det, hvad der er godt og ædelt, og afsky for det, hvad der er
Gud imod. For at opnå det første, har jeg stræbt at sysselsette dem den-
for skolen med opgaver, som kun ved deres egen opmærksomhed og eftertan-
ke kunde besvares.

b) har jeg vænnet børnene til at besvare de i læsebogen, Gudmanns Børneven-
nen fremsatte ubesvarede spørgsmål, hvilke ofte ere af den beskaffenhed,
at kun en stadig opmærksomhed af hele fortællingen, sætter børnene i stand
til at besvare samme.

c) har jeg ladet ethvert bevis på opmærksomhed blive bemærkede i deres
karakterbog. - For at opnå det sidste har jeg

d) valgt eksempler på dyder og laster, dels af den bibelske historie, dels

Boltinggaard

af læsebøgen, gennemgik dem og søgt at opvække lyst til hine og afsky for disse.

e) har jeg givet dem en egen bedømmelse i deres karakterbog over deres opførsel.

1811. Bortfaldne dage var foruden Forårs- Hørlugnings- og Høstferien samt 5 markedsdage og 2 auktionsdage.

Anmærkning. Da jeg tror, at et barn, der ikke kan arbejde på egen hånd, kun har vundet saare lidet af sin skolegang, har jeg brugt endeel af den til undervisning i de almennyttige kundskaber bestemte tid til at overhøre børnene på, hvad de således i deres fritimer på egen hånd have lært.

Ang. tiden fra okt. 1813 til apr. 1814 bemærkes, at mæslinger og den stærke vinter har meget standset skolegangen i vinter. Det er underligt, for

det var jo da vitterligt den forrige vinter, der var så streng, nemlig den der ødelagde Napoleons felttog i Rusland. I det hele synes de store begivenheder, der fandt sted ikke at have anfægtet den lille verden i Ludvigsminde skole. Oldefar tager til Quægmærd og Skovauktion, det rører ham ikke, om verdensriger synker i grus. Intet af det afspejler sig i stilopgaver eller almeennyttige kundskaber.

1815 har han forstandsøvelser over moralske begreber: Forsigtighed, lydighed, taknemlighed, høflighed, tjenstvillighed. Esthers historie med anvendelse på børn. Børns forhold med fundne ting. Om hvor slemt det er at gøre træer og anlæg skade. - Om hvorledes de planter formeere sig, som menneskene søger at forplante. Dyrets formerelse og den visdom, man derved bliver værd. Husdyrenes nytte. Tidens inddeling. Børnenes haver m. m. Samtaler over det læste.

Her i 1815 kommer endelig en meddelelse af storpolitisk format. Fridag i anledning af Hs. Maj. Kongens Hjemkomst. (fra Wienerkongressen.) Derefter hedder det : fik rug sået Nikkelsdag, I den anledning to dage fri.

Under almeennyttige kundskaber : Noget almindeligt om planterne, disses besynderlige ligheder med dyrene. Almindelige årsager til, at der avles ringe og urent korn i nærheden af godt og rent korn. Om berberisens skadelighed for rugen. En haves passende inddeling. Væxternes fornuftige afveksling. - Øvelse i at udsørge, hvad en anden tænker på. Et Trøste- Brev som stilopgave. Ligeledes - at skrive Fader vor med egne ord.

Til en forandring har jeg imellem ladet alle børn læse på een gang, således at hvert ord og stavelse udtales af alle børnene på eengang. Børnene vise ved denne øvelse megen interesse, og jeg anser det for et godt middel til at befordre påpasselighed og en tydelig udtale. Ligeledes lader han dem tælle i kor, hvorved de have bestræbt sig på at lære det hjemme. For kun det barn, der kan tælle er i stand til at sige tallet i rette øjeblik. Den, der ikke kan, kommer for sildig.

Bøltinegaard.

Fra 1816 laver oldefar ikke længere halvårlige opgørelser, de bliver for et helt år ad gangen. Der har i hans sidste skoleår kun været holdt skole 215 dage.

April 1817 ender oldefars indsats som lærer. Næste år er det Isaaksen, der fører protokollen, og han har mange kommentarer at føje til oldefars karakteristikker af børnene. Isaaksen var "hellig", så han har været meget forarget over ungdommens levned. Man må lade ham, han har vidst en masse sladder, siden han med så stor sikkerhed har kunnet præcisere, hvornår den og den pige blev besøvet. I hvert fald får man den fornøjeligste lejlighed til at konstatere, at ungdommen i Haagerup sogn har vist samme tilbageholdenhed overfor seksuel afholdenhed, som en sund ungdom alle dage og alle steder har gjort.

Når man ser på de opgaver og emner, som oldefar i de sidste skoleår

Fotografet er taget på Tjele Slot. (F. L. L.).

beskæftigede sig med, så indtager landbrug en overvejende stilling. Hans interesser er ved at gå i andre retninger, og deltagelsen i markeder, auktioner, skovauktioner o. lign. bestyrker denne antagelse.

Grev Ludvig og hans hustru interesserede sig levende for skolevæsenet. Det hele var en nydannelse, skabt af grev Chr. Ditlev 10 år før den store skolelov kom. Der var ikke noget at se hen til, mål og midler måtte man selv prøve sig frem med, så det var ingen under, at grevens ofte besøgte skolen og hørte på undervisningen. De talte (katekiserede) undertiden med børnene.

De årlige examiner afholdtes på slottet i "den store sal". Efter endt eksamen bød greven lærerne til middag, og han havde den lærer til bords, som den dag havde afholdt eksamen, selv om der var fornemme gæster tilstede. - Man kan måske smile af dette. - Alligevel synes vi, at det var et kønt træk af greven, når man tager i betragtning, hvad da-

tiden tænkte om lærerstanden. Han vilde have, at hans lærere skulde være dannede og oplyste mænd, der forstod at bevæge sig i livet.

(Litteratur: Arbog for Svendborg Amt 1915. - Kasmussen Søkilde: De Reventlovske skoler (1883), og samme forfatter: Minder fra Brahetrolleborg og Omegn, samt den førnævnte Døgnhistorie.)

Hvis man af fadderrubrikken kan slutte sig til folks omgangskreds, skal her nævnes fadderne ved Jens Andreas'dåb 7/9 1813, da O. endnu var lærer i Ludvigsminde: Madame Knap af Haagerup præstegård, skolelærer Lafoné af

Brahetrolleborg Slot.

Gjerup Skole, Jonsen (eller Lousen) af Grønderup Skole og Isaaksen, på Seminariet.

Oldefar havde købt arvefæstegården "Yndevæld". Det poetiske navn skyldes den kreds af skønånder, som samledes på Brahetrolleborg i Chr. Ditlevs tid og som udstyrede gårde og byer med klassiske eller poetiske navne, Korinth til eksempel.

Jeg vil tro, at købet af Yndevæld havde fundet sted, da han i sin protokol skriver, at han har sået rug i to dage. 1817 bliver han spisevært, en ikke ueffen måde at få en gårds produkter anvendt på. Han kunde godt lade sig kalde økonom, men han har åbenbart ingen honnet ambition haft, for på Peder Christensens obligation kalder han sig spisevært. Navnet Yndevæld er ved at gå i glemmebogen. I 1944, da jeg var på ekskursion i Hågerup og fik og ledte efter gården, fik jeg anvisning på at henvende mig hos Per Sme. Smeden vidste dog heller ingen besked, men nu trådte en tømrer, der stod hos, hen og fortalte mig, at gården nu hed Forvaltergården, og så var det en let sag at finde den. Tømreren fulgte mig lidt på vej, og da jeg fortalte ham, at oldefar havde været spisevært på seminariet, blev han henrykt, for hans oldefar havde nemlig været nattevagt sammesteds. Vi blev perlevenner, og han lånte mig den tegning, der sidder allerforrest i denne bog til affotografering.

I de følgende år udfolder oldefar en usædvanlig virksomhed. Han forpagter Boltinggård og Fjellebro, hvilket sidste dog vist må betragtes som et konsiderabelt foretagende for en spisevært at binde an med.

Nu var det jo i tiden efter statsbankerotten, men han har forstået at benytte sig af konjunkturerne på en måde, der ikke kan andet end vække beundring.

Men selv om han sankede i lade, så havde han dog alligevel lyst og evne til at gøre en ven en tjeneste, hvilket ovennævnte obligation er et godt bevis på. Dennes historie skal derfor i korthed nævnes.

Peder Christensen skyldte Chr. Andersen i Heden 347 Rdl. Han erkendte den-

Ludvigsminde skole. -

ne gæld i Brobygård skifteret efter sin kreditors død, og han lovede at betale, hvad han ikke gjorde.

11/6 1821 meddeler skifteforvalteren, at han nu har modtaget et afdrag , og desuden har spisevært Dinsen skriftlig givet tilsagn om at indestå for, hvad P. Chr. ikke betaler, og udrede et muligt restbeløb i to rater.

23/12 1822 møder Dinsen og afleverer 106 Rdl. 4 Mk. 11 Sk. - Skifteforvalteren begynder at tale om nogle renter, der også skulde falde, men P. Chr., som er til stede, siger, at det havde han ikke forstået noget om. Dinsen erklærer, at han havde lovet at betale restbeløbet, hvilket han nu har gjort, og renter kan han ikke have med at gøre.

Skifteforvalteren stryger renterne.

Der tinglyses nu en panteobligation på de 106 Rdl., og foruden pant i gården får Dinsen overladt 2 tdr. land jord i "Malkekrogen", som han kan dyr-

ke efter behag. Der er dog truffet aftale om, at Dinsen skal gjøde jorden mindst hvert 6. år, og opsigelse kan kun finde sted 2 år efter at jorden er bleven gødet.

De 106 Rdl. Sedler svarer til 86 Rdl. Sølv. -

Obligationen er dateret 14/3 1823.

Allerede 1. maj 1823 hedder det: Da jeg behøvede mine penge og N. Pedersen fandtes villig til at indtræde i mit sted imod at betale mig pengene, så erklæres herved, at ligesom Niels P. har rigtigt betalt mig pengene, så overlades ham også mine rettigheder. - Transporten lyder:

Jeg Spisevært Dinsen på det fyenske Skolelærer Seminarium, transporterer herved vedhæftede Pante-Obligation o. s. v. -

1838 betaler Peder Christensen endelig sin gæld og obl. bliver aflæst.

P. Christensens gård Ludvigsløst, lå tæt ved Ludvigsmindeskole, og den ligger der endnu - beboet af hans efterkommere, som stadig omgås lærerne. I oldefars tid var dette også tilfældet. Han stod fadder til deres børn og oldemor var gudmor, så den hjælpende hånd, han her har rakt dem skal sikkert skrives på venskabet og ikke på pengeanbringelsens konto.

- - - o - - -

Efter seminariets nedlæggelse 1826 flytter oldefar til Fjellebro. 1829 vender han tilbage til Yndevæld, hvor han bor indtil Barløsegårdperioden.

Man kan beklage, at hans dagbøger er forsvundne. Der er dog den trøst, at vi ikke mangler materiale til at danne os et udmærket billede af ham. Under Hågerupperperioden har vi skoleprotokollen. I Barløse har vi processerne, og i Saltofte kan vi finde ham i rigsdagsreferaterne og i de mange avisartikler, der fremkom ved folketingsvalget i 1849.

Navnlig i skoleprotokollen synes jeg, at han giver et ganske udmærket billede af sig selv, som en human og forstående lærer, i besiddelse af en mængde interesser. Han er også dejligt fri for snobberi, både kollegaens datter og en skovriders søn får læst og påskrevet.

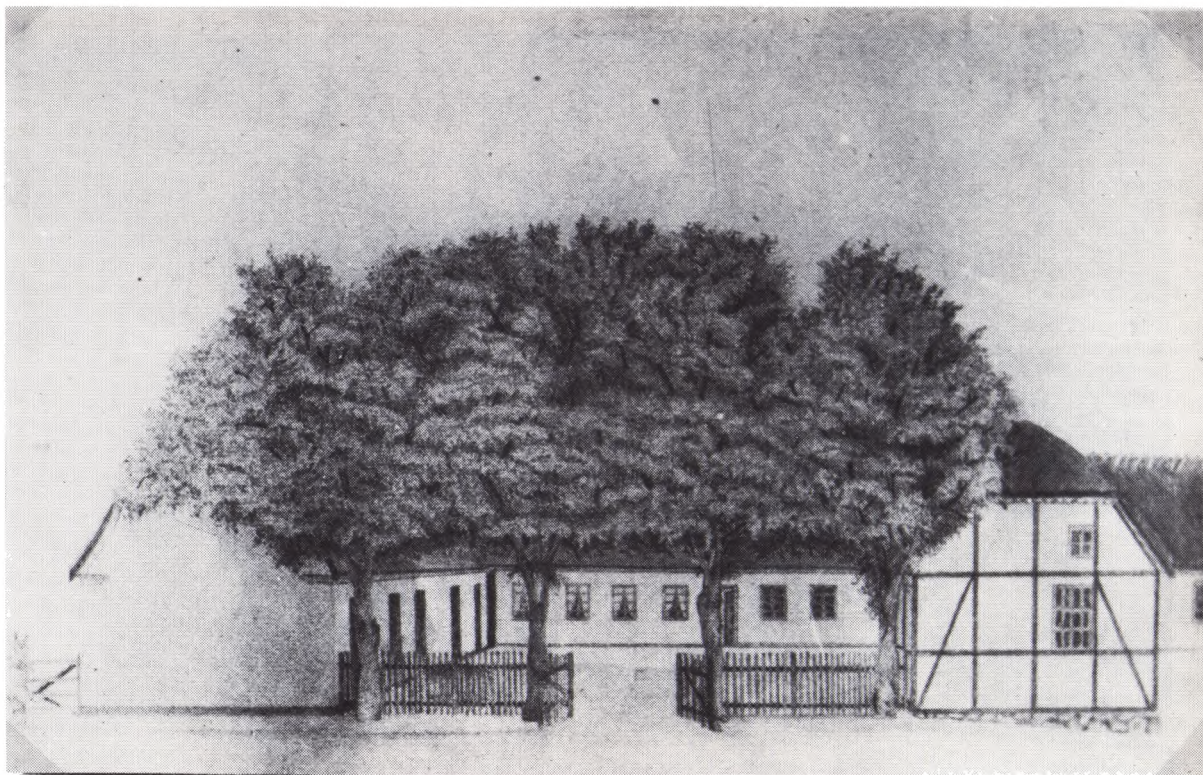

Ludvigsminde skole. Fot fra 1904. 1)

---

1). På dette fotograri ligner skolen stadig tegningen, og fotografiet har den fordel, at huset til venstre er kommet med. Her var børnenes retirader, tørvehus, svinesti og hønsehus. I midterfløjen (der ikke var bindingsværk) var der stald og lade. I fløjen til højre med bindingsværket var der vaskehus med rullestue, vognport og et par små rum. Selve stuehuset havde de oprindelige små vinduer, og alle bygningerne var tækket med strå. - Efter alt at dømme efter konstruktion og tilstand på den tid, vil jeg mene, at det er bygningerne fra år 1807. (Fr. Jørgensen.)

Ludvigsminde skole 1874 . 1)

---

1) Denne tegning stammer fra 1874, da forfatteren til : Brahetrolleborg Sogns Dørne- & Skolehistorie tegnede den til sin forlovede. Den må være det billede, der nogenlunde svarer til forholdene omkring 1817, dog blev tilbygningen, som ses til højre , ikke opført, inden der blev ansat en Andenlærer ved skolen. Til venstre lå der en mødding, hvortil det lille led, som er vist på tegningen, førte ind.

B A R L Ø S E P E R I O D E N .

1. maj 1832 overtog oldefar Barløsegård. Han var da 51 år og oldemor, som nu tituleres madame, var 48. Deres 7 børn var i alderen fra 20 ned til 4 år.

Man kan næppe forestille sig et dejligere sted at bo end Barløsegård. Det er en gammel hovedgård, der ligger ved en lille sø - eller gadekær. Hovedbygningen er bindingsværk, og den står i dag, som den gjorde i oldefars tid. Der er store, herskabelige stuer - panelbeklædte vægge og fine lofter. Når man står og ser på al den herlighed, kan man ikke begribe, at han kunde

B a r l ø s e g å r d .

blive så led og ked af Barløse, at han kunde nænne at sælge sådan en gård.

Da han kom dertil, var alt idyl. Han omgikkes sognepræsten, den gamle pastor Krøyer og hans mad^m, og han blev ret hurtigt udpeget til at være en af sognets fire fattigforstandere, og når man ser, hvor talrigt sognets gårdmænd slutter op om ham, når han drager i ledning mod præst og degn, kan man ikke tænke sig andet, end at han har haft sine medborgeres agtelse.

Mbr. Carl (pastor Dinsen, Vang) sagde om sin farfader, at han følte sig "som en herremand", og dette udsagn får man på det fornøjeligste bekræftet gennem akterne i Barløseprocesserne.

Jeg lader påstor Krøyers eftermand, pastor Sørensen, få ordet:

Selvom Hr. Proprietair Dinsen |: saaledes betitles han altid, saavel skriftlig som mundtlig :| er Naboe til Barløse Districts Skole, unddrager han sine Børn fra at søge Sognets Landalmueskole, og besøger disses Underviisning ved en Lærerinde eller anden Maade samt selv med Familie klæder og holder sig som dannede Folk over Bondestanden, eller paa samme Fod som Embedsclassen paa Landet, og der tillige bemærkes, at han paa Selskabeligheder og Fornøielser anvender Omkostninger, der kun egner sig for den Velhavende, der endog maae have større Indkomster end Barløse Sognekald kan afgive i reen Indtægt! -- (Denne lyse skildring skal dog nærmest give baggrunden for, at den rige mand kun har givet præsten een rigsdaler i juleoffer.)

Læreren, Jochumsen, siger i anledning af, at børnene fra Barløsegård holdt op med at gå i landsbyskolen: "Da Jomfr. Ostenfeldt kom i Dinsens Huus, var det meget naturligt, at man benyttede denne Lærerinde for hans Pigebørn, og, da Dinsen er seminaristisk dannet, saa var det let at gaa hende tilhaande med lidt Regning og Skrivning, til Børnenes Tarv, ifald dette behøvedes.

Som Skolegangen skulde høre op, indfandt Dinsen og hans Kone sig, takkede for min Underviisning, bad mig undskylde at Børnene nu udebleve, da Jomfruen rimeligvis maatte interessere sig for de smaa, som desuden stode i Fare for at tabe i Sprog og Sæder ved at omgaaes Bønderbørn."

Til slut får oldefar ordet: "Da jeg er den i Communen, der saavel til Skolevæsenet som Fattigvæsenet har det Meste at udrede, troer jeg mig ligesaa for-

pligtet som beføjet til i en saa vigtig Henseende at hæve min Stemme. De gjeldende Anordninger berettiger vel og en Mand, der har over 20 Tdr. Hartkorn eller cirka 1/12 Deel af hele Kommunens Hartkorn at svare af, til at paatale, naar Præsten efter eget Tykke skalter og valter med Kommunens Kræfter".

Det er en meget selvbevidst mand, der her taler, en mand, der ikke vil finde sig i overgreb, og det skulde snart vise sig, at for en sådan var Barløse for tiden ladet med sprængstof, som han meget let kunde komme til at futte af.

Der gik en gangsti over Barløsegårds jorder, som i over 40 år havde været regnet for offentlig vej. Da Dinsen blev ejer, fandt han ud af, at den ikke fandtes i udskiftningsforretningen over byjorderne af 1791. Skønt han godt vidste, at den blev brugt, lod han den aflyse som formeentlig ulovlig. Det blev ikke respekteret, og 6/11 1835 stævner han husmand Jens Jensen for at have afkastet hegnet og over en rugmark passeret den "ulovlige" vej. Dinsen får flere gange udsættelse, fordi han har indgivet en forespørgsel til det Kgl. Rentekammer, denne sag angående. Han får svar sidst i januar, og pludselig begærer han sagen forligt. Dette sker 3/2 1836, hvor sagen hæves og husmanden får lov til at færdes på stien.

Det var blot en slags begyndelse, en måneds tid efter har han selv fået en stævning på halsen, og dermed bliver han hvirvlet ind i den svikmølle af processer, som Jochumsen og præsten fører med hinanden, og hvis endelige udfald bliver, at de begge bliver fradømt deres embeder.

Det begyndte ellers så godt med den ny præst.

DINSEN: For at fortsætte med den gode Forstaaelse, jeg havde med Pastor Krøyer, indbød jeg Pastor Sørensen flere Gange i mit Huus tilligemed Mad^m Krøyer; da han i Foraaret var i Jylland for at hente sin Familie, lod jeg min Avlskarl to Dage saae Havre for ham, en anden Karl pløje og selv gik jeg og havde Tilsyn med Arbejdet og beværtede med Brød og Brændeviin til de Bønder, der ogsaa pløjede eller harvede for ham.

For at gjøre ham en Tjeneste, indførte jeg som Medlem af Fattigkommissionen alle Ligninger i Protocollen, forfattede Regnskabet for 1833, foran-

staltede en Fattig - Protocol, da den gamle var fuldskreven - og bragte selv Protocollen med i Commissionen den 13. September 1834.

I dette Møde udjog han mig tilligemed Sognefogeden og tree Fattigforstandere, fordi vi ikke kunde billige, at en fattig jordløs Husmand skulde betale 8^{rbd} aarlig foruden Klæder, for en 8 á 10 Aars Dreng, som han var bleven Stedfader til ved Giftermaal med Drengens Moder, allene fordi Præsten ved uforkskyldt Bagtalelse af Moderen var blevet opbragt imod hende. Efter Præstens ufravigelige Villie blev den foekjelede Dreng taget fra hans Forældre og hensat til hans Morfader, hos hvem han var blevet opdraget og forkjelet, indtil hans Moder blev givt.

Stedfaderen, der selv havde et spæt (sic!) Barn med sin Kone og ernærer sig og Familie af en Dagløn, maatte indgaa Forpligtelsen, og vi, der indsaa det Uretfærdige heri, maatte jages paa Døren. (Dinsen slut).

Herimod kan imidlertid anføres, at da de fem mænd kom til præstegården, skulde præsten til at foretage en mægling mellem morfaderen og stedfaderen til ovennævnte barn. Det egentlige commissionsmøde kunde ikke begynde inden det 6. medlem, forvalter Petersen var kommet, og da de 5 således alligevel skulde vente, lod præsten dem gå med ind i studereværelset, så de kunde påhøre mæglingen, idet den eventuelt kunde få konsekvenser som fattigforsørgselsessag.

Nu havde præsten jo nok regnet helt sikkert med, at de 5 fuldstændig delte hans opfattelse, men det gjorde de ikke, og ved at høre, hvordan barnets morfader sad og anklagede sin egen datter for at være ond mod drengen og tilbyde at tage ham for "en billig penge", hvilket stedfaderen lidt tøvende gik med til, så sker der det, at Dinsen og en af de andre blander sig i mæglingen, der jo faktisk ikke vedkommer dem, og der opstår en mildest talt uvenskabelig stemning i stuen.

Præsten må nu anmode de tilstedeværende om enten at holde sig passive eller gå ud, så han kan fortsætte sin afbrudte mægling. Hvorpå der bliver ro en stund.

PRÆSTEN: Men pludselig begyndte den sædvanlige lidenskabelige Dinsen en pøbelagtig Allarm, rejsende sig op fra stolen, i det største Udbrud af Vrede,

Barløsegårds hovedbygning set fra haven. - -

der udtrykte sig i alle Ansigtets Træk, og udelod sig i Udtrykke, der stred imod sand Humanitet, og hvis Indhold var, at det ikke var Commissionens Sag at have noget med denne Mægling at bestille. En anden Mand erklærede højlydt: at det duede intet, hvad Præsten talede i denne Mægling, og det ikke var værd at høre paa. -

Jeg nødsagedes nu til at beordre dem til at spadsere ud (!) - først gik de ud i Gaarden og siden i min Storstue, hvor der holdtes Samtale, indtil Mødet tog sin Begyndelse.

SOGNEFOGED R.RASMUSSEN, Myllerup, var til stede på embeds vegne, og præsten var meget vred på ham for hans passive holdnings skyld. 7 år senere skal

han vidne om, hvad han kan huske om den berømte 13. september 1834.

" Pastor Sørensen udjagede de tilkaldte Fattigforstandere, ved hvilken Lejlighed han slog i Bordet og sagde: "March, pak Jer ud allesammen," idet han aabnede Døren.

Aarsagen var en Mægling mellem en Husmand og hans Svigerfader angaaende Husmandens Barns Forsørgelse, som Mændene ikke vilde tage Deel i, da Barnet ikke hørte under Fattigvæsenet. - Samtlige Personer, ogsaa Vidnet, der som Sognefoged var tilstæde paa Herredsfogedens Vegne, forlode derpaa Samlings-Værelset, men efter at være tilbagekaldne fra Gaarden, hvori de vare udkomne, af Præstens Søn ind i et andet Værelse, i maaske henved en Times Tid, bleve de igjen indkaldte i Præstens Studerekammer, og endtes Fattigvæsens Forhandlingen fredelig." - - -

Tre af kommissionsmedlemmerne udmeldte sig straks, dog ikke Dinsen (fordi jeg ikke har været i Kommissionen den befalde Tid) -

Dagen efter var det søndag, og efter endt prædiken og efterat "Hr. Pastor Sørensen ved Catechisationen, om de fattiges Inddeling og Forsørgelse, havde viist, hvorledes Fattigvæsenet burde bestyres, hævdede han sin Stemme og spurgte: "Men naar nu de underordnede Medlemmer deels af Frygt og deels af Partiskhed dølger det rette for Bestyrerne og saaledes træde Guds og Kongens Løve under Fødder? " (citeret efter den 25 årige J. Andreas Dinsen, morfader.)"

Oldemor er ogsaa vidne, hun fortæller, at da hun var på hjemvejen fra kirke, kom Madam Andersen hen til hende og sagde: " Nu ved jeg da, at Deres Mand ikke vil være i Fattigkommissionen længere. Jeg kunde see paa ham, at han blev vred, og det havde han da rigtignok ogsaa Aarsag til"

Straks om mandagen sender Dinsen sin afskedsbegæring til præsten, der giver den en meget unådig modtagelse. Svaret bliver trusel om sagsanlæg idet præstens ære som Kongelig Embedsmand, Kirkens Lærer og Menighedens Sognepræst er krænket. "Hvis De ikke inden Fredag Aften har bekvæmet Dem til at prøve paa mindelig Forening med mig om at afgive en skriftlig BRES- ERKLÆRING, hvorved min Ære som Embedsmand kan sikkes, hvorefter der da vil være at forvente Resolution fra de højere Autoriteter, hvorvidt Sagen i sidstnævnte Tilfæl-

de maae bortfalde. - Enhver fremtidig Brevvexling frabeder jeg mig, og den forlangte Entledigelse, som Commissionsmedlem, vil jeg paa ingen Maade samtykke i.

Sørensen.

Til Hr. Dinsen paa Barløsegaard.

-----
11. december 1834 sender Dinsen ansøgning til Odense Amts høie Fattigdirektion om at maatte blive demitteret som forstander for fattigvæsenet for sin sundheds og talrige børnefloks skyld. Desuden, hvis jeg er den bestandig lidenskabelige, pøbelagtige, usædelige, uartige Dinsen, så er jeg jo ganske uværdig til at have sæde i en commission, uværdig til at være valgt til een af sognets fire hæderlige mænd . - - - -

2. januar sender præsten brev til Barløsegaards nuværende Besidder Hr. Dinsen.

Ved i Dag at tilstille Dem det Juleoffer 1 Rbd. Seddel, som De har ladet frembære paa Alteret i Barløse Kirke, maae jeg gjøre Dem opmærksom paa, at det staar aldeles ikke i Deres Magt, saa lang eller kort en Tid, De tænker at kunne eller ville være Besidder af Barløsegaard, at formindske hver Højtidsoffer under 2rd, skriver Toe Rigsbankdaler Sølv. Det staar i min Magt at foranstalte 2 rbd. inddreven ved Udpantning, uden at være Dem nogen Tak skyldig for et saadant Offer, som nogen maaske indbildt Gave, men som en lovholdig Rettighed.

Dinsens svar lader ikke længe vente på sig. 24. januar vover han hermed allerunderdanigst at bønfalde det høi kongelige danske Cancellie om allernaadigst Tilladelse for ham og Familie at søge Herrens Bord i en Nabo Kirke saalænge bemeldte Sørensen er Præst for Barløse Menighed.

Dinsen er blevet krænkert. Præsten kan slet ikke gøre krav på offer, da gården har fri hovedgårdstaxt, og præsten af samme har en refusion af 7½ tdr. korn årlig. Om præstens skrivelse siger Dinsen under en senere retssag:

"Naar den ærede Ret endvidere ligger Mærke til, at Sommeren 1834 var for mig meget uheldig; 16 Tdr. Land med Raps gav mig kun 22 Tdr., mit Korn faldt tildeels af paa Marken, da alting blev modent paa eengang, og som Følge deraf kom jeg tilbage med Renter og Skatter, da vil den først føle, hvor krænkende for mig og hvor uværdig for en Præst hans Skrivelse var for mig."

-----

7. februar kommer der svar til Præsten fra Amtsfattigdirectionen.

Der er intet til hinder for at Dinsen kan træde ud. Angående de udvexlede fornærmelser, henviser man til domstolene.

" Iøvrigt er det Direktionens Forhaabning, at ethvert af Fattigkommissionens Medlemmer vil vise Hr. Pastor Sørensen den ham som Formand tilkommende Ærbødighed; og at Hr. Pastoren vil ved Sindighed og Conduite søge at fremkalde og bevare den Agtelse og Velvillie, der maa ansees fornøden for hans Virksomhed saavel i Fattigkommissionen, som i øvrige Embedsforhold.

Altså en "næse" til begge parter.

Samtidig kommer Dinsens ansøgning til kongen om at løse sognebånd til præstens erklæring.

Han er ikke glad og tilfreds med situationens udvikling, og han vil gerne sno sig ud af det uden at miste for meget ansigt. Hvis man kunde gøre Dinsen bange, så han søgte forlig? Der var Jochumsen, med hvem præsten endnu ikke var kommet i klammeri. Og Jochumsen viste sig at være mer end villig, men han gik ikke lige på, - han gik køkkenveien, da han optrådte som mægler.

Bedste Madame Dinsen!

Der er en meget slem Adfaire imellem Deres Mand og Præsten. Er De den fornuftige og dannede Kone, som jeg stedse har anseet Dem for, Saa glæder Tildragelsen Dem ikke. Det ahnes mig endog, at den forargelige Tvist bedrøver Dem, og jeg synes at have læst den billige Misfornøielse i Deres Ansigt. .... det er mit hjerteligste Ønske at kunne tilveiebringe en Forsoning imellem de tvende opirrede Gemytter. At tale med Dem herom for om muligt at udvirke Deres Bistand i Sagen, anseer jeg for det bedste Skridt

til Maalet, thi hvilken forstandig Mand vil ikke føle, at han efter sin Overilelse bør modtage en fornuftig Kones kjerlige Paamindelser, og glad indrømme hende noget Herredømme over Gemyt og Hjerte. Præsten kan have feilet, men, at Deres Mand har forseet sig, forløbet og overilet sig, er i mine Øjne en afgjort Sandhed. Sig ham endeligen dette, og faae ham til at give lidt efter, og vige enten til Høire eller Venstre.(!).

Hvad jeg ikke kan virke paa Præsten, vil jeg faae Mad^m Sørensen til, og, skulde Forsøget mislykkes der, saa bring Deres Mand denne almindelige gyldige Sætning i Erindring: Den Klogeste giver efter. Af Proces og Strid kommer sjelden noget godt, findes der i enkelte Tilfælde en Undtagelse, saa kjender jeg den næppe. Deres Mands Ansøgning til Kongen synes at have funden en kold Modtagelse, og er sendt tilbage efter Præstens Erklæring. Den er documenteret med kraftfuldeste Anbefaling til Bønhørelse, og, om jeg husker ret (!), har han ønsket Dem Beneficium i den Sag, han uden uforløbet Ophold maa anlægge mod Hr. Dinsen. Overvei nu dette Forehavende med sine Tusinde Gange Tusinde uberegnelige forhadte Følger! Hvor Deres Mand søger sin Altergang, maa han dog knæle for en sort Kjole og en Synder. Har en Nabopræst ikke Pastor Sørensens Fejl, saa kan han have andre, der ere lige saa store, om ikke større; Omstændigheden gjør latterlig Opsigt, og udsætter kun for Bekostning, satiriske og kritiske Betragtninger for begge Parter, og geraader ikke til nogen Ære.

Lyd nu mit venskabelige Raad, gode Mad^m Dinsen, og søg at formilde det fjendske Temperament hos deres Mand mod Præsten! Hjælp ham at overvinde sig selv! . . . . .

Til Dem og Deres Mand giver man vel Sagen et fiint og smigrende Anstrøg, men for uvedkommende Tilskuere vises den i sit rette Lys, og tager sig sandeligen ikke godt ud. - Nu har jeg selv med Opofrelse kjøbt min Fred med Penge, og Tiden vil omsider bringe de stygge Optrin i Forglemelse. Deres Mand kan maaskee faae Enighed for et godt Ord, og kan han endeligen ikke bøie sin Karakter, men vil holde paa den Selvstændighed, som han forvexler med Hals-tarrighed og Kaprice, saa vil jeg eller en Anden mægle i Sagen for ham.

Gud give, at Nogen dog havde gjort mig saadant Tilbud, da havde jeg været skaanet for megen Græmmelse, og store unyttige Udgifter.

Erholder jeg ikke et plat Svar, der standser mig i mit Forehavende, saa indfinder jeg mig hos Dem efter Skoletid, 3 eller halvfire.

Tilgiv nu denne min Aabenhjertighed, og, at jeg ligefrem har berørt Deres Mands Uforsigtigheder; thi jeg forsikrer endnu en Gang: Farer true; er hans borgerlige Ære sikker, saa kan Sagen forvolde tusindfold Græmmelse, og ødelæggende fortærende Udgifter.

Seer jeg Dem ikke gode Mad^m Dinsen! Saa ønsker jeg her, at De og Deres Mand med hele Familie snart maa nyde den Glæde, som Fred, og et christeligt Venskab skjenker sine Dyrkere.

Deres tjenstærbedige

Jochumsen.

stor Hast _____

Men alle præstens krumspring hjalp ikke. Til Dinsens fryd maa han krybe til korset, han holder fattigkommissionsmøde 25. febr. 1835, og her giver han meddelelse om de to skrivelser, han har modtaget.

DINSEN: Jeg har aldrig hverken før eller siden fundet Præsten saa ydmyg og retskaffen som denne Dag. Vi kunde sige ham enhver Sandhed (!), - og han lovede os Æreserklæring og lod som om han vilde være Ven med alle. Mødet sluttedes meget venskabeligt og jeg lovede ham at komme til ham for ogsaa at faae den Hindring af Vejen som min Ansøgning til Kongen kunde foranledige, for at faae alting glemt. Jeg mødte ogsaa gav ham af et redeligt Hjerte Haand til Forsoning og vi underskrev følgende

Allerunderdanigst Begjering.

Ligesom jeg, - Pastor Sørensen i Barløse - ikke finder Grund til at anklage Proprietair Dinsen, men maae erkjende i ham en selvstændig og retskaffen Mand, saaledes erklærer jeg - Dinsen - at det Uvenskab, der har fundet Sted mellem Pastor Sørensen og mig foranlediget ved uforskyldt Bagtalelse er

hævet, og erkjender jeg derfor nu i Pastor Sørensen en nidkær, fornuftig og retskaffen Mand, og ønske vi begge, at min Ansøgning om Tilladelse i et Næboe Sogn at søge Herrens Bord - maae bortfalde.

Der er nu fred i Barløse en tid, men sidst på året 1835 går det løs igen. Dinsen er af den formening, at det er degnen, Jochumsen, der forsyner præsten med al den sladder, han ved. Der tales om, at Jochumsen skal have kaldt Dinsens gode ven, Anders Jørgensen for en bagvadsker, og så kommer der gang i sagerne. Præstefolkene er med i sladderen, en dag kalder de Anders Jørgen ind i præstegården, og her får han rigtignok noget rart at høre. Præsten bliver kaldt bort, og nu fortæller præstekonen, at det var egentlig hende, der havde sendt bud efter ham for at få at vide, om det var sandt, hvad Jochumsen havde berettet, bl. a. at Anders Jørgen var den største bagvasker og værre endnu end Dinsen og Andersen. Under samtalen kom præsten til, og han kunde også fortælle en hel del sladder, som degnen havde sagt, og præsten tillod Anders Jørgensen at kalde degnen en løgner "naar kun ikke for mange Kjerlinger hørte derpaa".

Imidlertid kunde Anders Jørgen ikke sove om natten af ærgrelse over sådan bagvaskelse. Dagen derpå går han til Dinsen og beklager sig, og de går da sporenstregs til degnen for at tale med ham.

DINSEN: Vi gik til skolen, hvor vi fandt Børnene, men ingen Lærer. Vi gik igjen udenfor, og nu kom Degnen. Da vi yttrede at ville tale med ham, svarede han: "Maa jeg hente min Kaschet først". Han kom atter sigende: "Maae jeg først gaae ind at sige til Konfirmanterne, at de nu kunne gaae op til Præsten".

Da vi saaledes havde ventet paa Herren en Tid, kom han sigende: "Nu har jeg Leilighed, nu skal jeg høre til med Opmærksomhed."

De forelægger ham den hørte sladder, og han svarer: "Det har jeg ikke sagt, hvem har fortalt det?"

De vil nu have ham med op i præstegården, men han vil ikke, Senere lykkes det at få et møde i stand her, hvor de omtalte personerer til stede.

Dinsen og Anders Jørgen tager nu Jochumsen i skole, og her er referatet efter Dinsens optegnelser.

Vi: Har De fortalt i Præstegaarden, at Anders Jørgen er den største Bagvasker, samt at have sagt, at Anders J. har sagt til Dinsen: Det er sært, at De vil tage noget af Præsten, da De er meget klogere end han?

Joch. Nei, det har jeg ikke sagt.

Præsten Nu vil jeg tale. Jeg var ikke til Stede, da Anders J. og min Kone taledede sammen. Nu kan min Kone tale.

Præstekonen: Ja, vi taledede om saa meget, ogsaa om det anførte, som Degnen har sagt her.

Jochumsen Nei, jeg har ikke sagt noget. (Pause).

(Anmærkning: Da Præsten slet ikke søgte at gjendrive Joch., veed man nu ikke rigtig hvem der har sagt Usandhed, enten Præsten og Præstekonen eller Jochumsen, i omtalte Tilfælde.)

Dinsen Er det tilladt at spørge Hr. Jochumsen om noget?

Præsten Ja.

Dinsen Har De da ikke sagt: at De nok skal bære Omsorg for, at der ikke mere skal blive Enighed mellem Præsten og Menigheden?

Jochumsen Nei, det har jeg aldrig sagt.

Dinsen Har De heller ikke sagt: at Anders Jørgen og Dinsen have formaaet Karlene til ved Bryllupet hos Jørgen Hansen i Thaarup, at de ikke skulle dandse med Deres Døttre?

Jochumsen Nei, men maaske mine Børn have det.

Dinsen De maatte i saae Fald ansee mig for meget slet, da jeg i det Sted meget beklager baade Deres Kone og Børn, fordi de for Deres Skyld berøves saa mange Fornøjelser.

Jochumsen De behøver ikke at beklage dem for jeg er en kjerlig Fader.

Præsten Ja, jeg anseer Alting med Foragt.

Dinsen Har De da heller ikke sagt: at Præsten paa min Ansøgning til Hs. Majst. havde erklæret, at Kirken ikke tabte noget ved, at jeg blev borte af den?

Jochumsen Nei, jeg forsikrer Dem, De maae have Deres Efterretninger fra falske Kilder.

Dinsen Da forsikrer jeg Dem: jeg troer min Kone meget bedre end Dem.

Jochumsen Da forsikrer jeg Dem: Hun har taget Fejl.

Dinsen Ja, maaske De kan vise Dem to Steder paa eengang, men jeg troer det var den samme Jochumsen, som der sidder for mig.

And. Jørg. Ja, De har jo ogsaa anfaldet mig.

Joch. Det høre I paa.

And. Jørg. Anfaldt De mig ikke i Kirken, da De vilde give mig mit Offer igjen med 1 sk. istedet for fire?

Præsten Ja, deri tog Jochumsen fejl, for at være sikker i min Sag lagte jeg strax Lars Myginds to Skilling til en Side; men tier hellere dermed, for I bliver mulkterede begge to, da det skeedte i Kirken. (Har Præsten mere ret end Degnen til at forarge Menigheden?)

Dinsen Hvad har De med mig at tage vare i Skolen med Deres Skolebørn?

Joch. Har jeg det, kan De jo befale mig at lade det være.

Dinsen Ja, jeg vil være ude af Skolen, det kan De vide.

Præsten Jeg anseer alt med Foragt, og jeg har nu lært paa Dem et heelt Aar at De skulde gjøre ligesaa.

Joch. Ja, jeg kan ikke lære.

Præstekonen. Havde jeg vidst, at Anders Jørgensen havde gjort saa meget ud af det, havde jeg ikke fortalt ham noget, men lader os see at jevne det Hele, at der dog kunde blive Enighed.

Dinsen Det kan kun for det første kun skee under den Betingelse: at Hr. Jochumsen strax beder Præsten om Forladelse for alle de Løgne, han har bragt ham.

Jochumsen: Det høre I paa.

Dinsen: Ja, være saa gode. (Jeg hilste nu god Nat.)

Degnen anlægger nu sag mod Dinsen, men forinden vi går over til denne hans proces nr. 2 , vil jeg gerne præsentere præsten og degnen.

Pastor PETER SØRENSEN var fra Jylland, født på Hevringholm 1789 og dør 1876. I sit første embede i Jylland havde han kendt (åbenbart i bibelsk betydning) en taterpige MAREN SØRENSEN ROSENBERG, og da præsten søgte så langt bort som til Færøerne, fulgte hun efter ham og tvang ham til at gifte sig med hende. (Rosenberg er et godt taternavn, så sent som i 1930'erne rejste en Rosenberg om i Zigeunervogn og drev kedelflikkeri og børstehandel.) Mens de var på Færøerne, havde præsten tjent mange penge ved skibsproviantering, så han var en formuende mand. Han kom til Barløse fra Jylland i 1833, blev susp. 1838, afsk. i 1843.

Degn og skolelærer CHRISTIAN JOCHUMSEN var tillige kromand, idet han ejede kroen i Ørsbjerg, hvor han var født 1796. Kom til Barløse 1816, susp. 1837. I procesårene belånte han kroen med 1000 rdlr.

Angående Barløseprocesserne kan man læse Carlsen Skjødts artikel i Odense & Assens Amters Historiske Årbog 1925, III hæfte.

Under denne Dinsens anden proces støtter præsten ivrigt Jochumsen. Hvor end ens sympati ligger, så må man lade begge de procesførende parter, at de ikke har skyet nogen anstrengelse for at få gravet alt muligt gammelt vrøvl op , og ingen nok så ubetydelig sladrehistorie har været for ringe, bare man derved kunde skade modparten og bringe ham i miskredit.

Retsforhandlingen foregår i Assens, og Jochumsen er misfornøjet med, at han maae gaa tilfods halvanden Miil, mens Herremanden kan kjøre, og indpakke sig i en Vogn, naar jeg mig ganske gjennebløde af Regn og Sne.

I et indlæg af 18. jan. 1836 erklærer Dinsen, at han nu bliver nødt til at oplyse Jochumsens færd mellem præsten og menigheden ved vidner " hvilke jeg hidtil ikke har troet fornøden og for Hr. Jochumsens Skyld heller ikke har ønsket at gjøre Brug af - uden højeste Nødvendighed; thi jeg ønskede kun, at Hr. Jochumsen skulde komme til den Overbevisning:

... mit Vælte og 4de Jan. 1836. De minne udgjør for, rothumens
færd og Mærkesiden med Hæder, smilte jeg sig til at
være kommiten og for for rothumens Højle Hæder ikke
gode stund og min sønne Mærkesiden; Hi jeg vil
at for rothumens Højle Hæder til den Erstatning.

Den Ven som vil mig Speilet vise,
og aldrig mine Feiltrin prise;
men skjender paa mig, naar jeg ej
vil følge Pligtens lige Vej:
Han er min Ven, skjønt synes han ei den.

Barløsegaard den 18de Jan. 1836.

Erbødigst
H. Dinsen

Den Ven, som vil mig Spellet vise,
og aldrig mine Feiltrin prise;
men skjender paa mig, naar jeg ej
vil følge Pligtens lige Vej:
Han er min Ven, skjønt synes han ei den.

Barløsegaard den 18de Jan. 1836.

Erbødigst

H. Dinsen.

Da Jochumsen møder op i retten Fastelavnsmandag 15. feb. 1836, ser han, at Dinsen er troppet op med i alt 15 vidner. Men de er ikke alle lige heldige.

Gårdfæster Chr. Hansen i Kaslund klager over læreren. Jochumsen har givet hans søn " et Dask paa Øret, hvorved der er fremkommet Øreflod". Der er bare den hage ved det, at lussingen er 11 år gammel, og at sagen forlængst er afgjort med en irettesættelse til læreren fra Odense Amts Skoledirection. Dinsen har også fundet et par ting, der er værdige til at fremdrage for retten.

" Naar Jochumsen beder Indgangsbøn; staaer han ikke i Chordøren, som ellers Kirkesangere pleie, nemlig midt for Menigheden i en bedende Stilling, men med den ene Arm omkring den øverste Mandfolkestoel; ligeledes har det fundet Sted, at han har lyst til Kirkestævne inde i Kirken i Stedet for uden for Kirken."

Hertil svarer Jochumsen: Skulde jeg virkeligen have holdt mig fast i Stoelen, naar jeg har mærket heftig Krampe i Brystet for ikke at styrte, saa er der ingen, der tager Forargelse af det. Men det forarger, naar Dinsen forstyrrer Sangen med sin ubøielige, rustede og raa Stemme. At han forsømmer sin Altergang er ganske vist.

Angaaende Kirkestævnet, saa indtraf det en Søndag, hvor en forfærdelig Storm i Forening med stærke Snebyger gjorde det ubehageligt at være udenfor, hvorfor Menigheden bad mig læse det op inde i Kirken. (Det var en Meddelelse fra præsten, og den drejede sig om en advarsel mod at deltage i de store, såkaldt hellige forsamlinger.)

I det hele taget får man det indtryk, at Dinsen sætter ind på helt forkerte punkter. I stedet for at føre bevis for, hvad han har beskyldt Jochumsen for, spilder han sit krudt på ganske uvedkommende ting. Han kunde vist ingen skade haft af at have benyttet en sagfører, der kunde have ledet tingene ind i de rette baner.

Et af Jochumsens anklagepunkter er, at en husmand, Hans Larsen, en dag kom hen i skolen, kaldte Joch. udenfor i gangen og krævede ham for nogle pen-

ge, han havde til gode. Dette opfattede Joch. som en uhyre fornærmelse, og han skyldte Dinsen for at have været "bagmand", at han skulde have opfordret husmanden til at være uforskammet mod Jochumsen.

I et bilag giver Joch. sin modpart det glatte lag.

" Dinsen har ikke kunnet holde sig rolig. Længe løb han an mod Præsten angaaende Fattigvæsenet, siden skrev han en aldeles skjendig usandfærdig Klage til Kongen, og senere har han villet tilføie ham Ubehageligheder med hensyn til Fattigforsørgelsesplanen for Barløse Sogn.

Jeg indlader mig ikke paa hvorledes han er renomeret fra Trolleborg-egnen; men al den tid, jeg har kjendt ham, har han vist sig som en kivagtig Mand. Af og til har han procederet med sine Tjenestefolk, siden med sin Sognepræst, senere med en fattig Husmand, der gik paa en Gangstie, der har været aflagt i mere end 40 Aar, og endelig da Tiden blev ham igjen for eensformig og stille, fandt han for godt at kaste mig en Stridshandske, som jeg ikke kunde see med koldt Blod."

Dernæst kommer Joch. ind på det forhold, at Dinsen og gårdfæster Andersen har taget deres børn ud af landsbyskolen. Hans udsagn er allerede citeret, og han erklærer, at han taaler ikke, at Dinsen har kastet en ufordeelagtig Skygge paa ham, " idet han med Hensyn til Angrebet paa mit Embede, vil benytte den Post, at han har taget sine Pigebørn fra Skolen. Ærede Vedkommende behage at lægge Mærke til Præstens Erklæring herom. "

Angående den sag er der en erklæring fra præsten.

Bemeldte Børn gjorde - som Examensresultaterne viser - meget god Fremgang, saalænge Jochursen var deres Lærer, - men derimod forholdt det sig anderledes efter deres Udgang af Skolen - saasom deres Krebsgang i deres Kristendoms Kundskaber er derved bleven indlysende, idet at min heele Menighed er Vidne til, at jeg under de offentlige af mig anstillede Katechisationer, ikke har i Kirken kunnet aflokke Svar endog paa de simpleste Spørgsmaal.

Præsten erklærer videre, at der ikke har været noget at klage på, hvad angår Jochumsens adfærd i kirken, og Dinsen er i hvert fald ikke den rette mand

til at komme og kritisere noget i kirken, idet han i 1½ år formentlig " ikkun 3de Gange har været i Kirken, og i næsten 2de Aar ikke har søgt Altergang".

Dinsens stridige Adfærd mod Kirkebetjenterne har i Mængdens Øjne formindsket hans Anseelse, og Sangen i Kirken har ikke tabt ved hans høje og skurrende Stemmes Udeblivelse.

(Angående Sørensens erklæring om Dinsens børns krebsegang, så kan der lige tilføjes, at Palmesøndag 1840 stod Johanne Rebekka Dinsen som nr. 1 af konfirmanterne i Barløse kirke, og hendes karakterer var:

Udmærket god af Flid, Sædelighed og Kundskab.

Men da var Sørensen jo suspenderet, så det har været en anden præst.)

Pastor Sørensens indlæg slutter meget fornuftigt med, at alle disse vidnesbyrd om Jochumsens optræden i skole og kirke angår ikke denne sag, der bør egne sig til rettens pådømmelse. Her er det Skolecommissionen i Barløse, der er det rette Forum.

vvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvv

Angående Hans Larsen er vidnesbyrdene stærkt modstridende. De vidner, Jochumsen fører i marken gør unægtelig et fugtigt indtryk.

H.C. Andersen, m. f. P. - beretter, at Husmand Hans Larsen indfandt sig Juleaften hos Joch. for at bede ham om Forladelse for de Grovheder han havde gaaet ned at sige imod ham, var jeg Vidne til. At han bandte paa, at Dinsen, Andersen og Anders Jørgensen havde kommen ham til denne Hanling vil jeg med Ed bekræfte og stadfæste.

At han ingen Grovheder viste den Aften, men hilste Jochumsen paa Haanden og bad om Forladelse, er ligesaavist som Gud er til.

vvvvvvvvvvvvvvvvvvvv

H. C. Jacobsen, m. f. P. - meddeler, at Hans Larsen indfandt sig Juleaften hos J., og spurgte, om de ikke skulde have et Slag Trekort, er vist. Hvad J. svarede, veed jeg ikke, men jeg erindrer, at han spurgte om Dinsen og Anders Jørgensen virkeligen havde forleet ham til at vise sig grov forgangen, hvor-

til Hans Larsen svarede - Ja. -----

I et påfølgende retsmøde fragår sidstnævnte vidne, at han har hørt, at Hans Larsen har sagt til Joch., at Andersen og Dinsen havde kommet ham til at vise sig grov imod Jochumsen. - Han havde kun skrevet under, fordi Joch. bad ham derom.

Hans Larsen bliver derpå afæsket vidnesbyrd, og han erklærer, at Dinsen og Anders Jørgen har ikke fået ham til at være grov mod Joch. i ord og tale. Bedet om forladelse har Hans L. egentlig ikke gjort Juule Aften, ikkuns forlangte han at være gode venner med Jochumsen.

Da der er så megen modstrid på dette punkt, lader retten det helt bortfalde.

vvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvv

Der bliver holdt en mængde retsmøder, udsættelser er det almindelige, men efter 3½ måneds forløb kan der endelig afsiges dom i sagen, den 18.3.1836.

Først anføres klagepunkterne:

1. At Dinsen har fremsat i et spørgsmaal til Jochumsen dette:

"Om han ikke har sagt, at det skal være hans uafledelige Bestræbelse, at der aldrig mere opstaar nogen Enighed imellem Præsten i Barløse og Sognemændene". -

2. At Dinsen har sagt til ham, "at han skulde bede Præsten om Forladelse for alle de Løgne, han har ført imellem ham og Præsten."

3. At Dinsen har søgt at formaae Huusmand Hans Larsen i Barløse til at fornærme ham i Ord og Tale.

Jochumsen har paastaet Dinsen idømt en Mulct paa 40rd Sølv til Sognets Fattigcasse.

Ligeledes har Joch pastaet Dinsen idømt en Mulct af 30rd Sølv for fremkomne utilbørlige Udladelser under Sagens Procedure.

Sagens Præmisser gaar ud paa følgende: Proprietair Dinsen har tilstaaet at have fremsat Spørgsmaal 1., ligeledes at have fremsat Anmodningen i 2. - Han vilde ikke beskyldte J. for at være en Løgner, kun skulde han bede

Barløse skole.

Præsten om Forladelse for den Sludder og Sladder, hvormed han sætter Præster sammen med Menigheden.

Dinsen har paastaaet Joch. anseet for unødigt Trætte samt tilpligtet at betale Sagens Omkostninger og for hans Ulejlighed en Erstatning af 5rd. -

Begge har i deres Indlægge for Retten fremført flere utilbørlige Ord imod hinanden. Ingen af Parterne vil herfor kunne paalægges Mulct, men Beskyldningerne fra begge sider vil være at mortificere.

Hvad Hans Larsen angaar, saa har han selv vidnet, at Dinsen, hvis saadant er passeret. ikke hertil har forledet ham.

Dinsen har ved flere Vidners Afhørelse og nogle Attesters Fremlæggelse vil-
let søge at bevise, at Jochumsen har sagt Usandhed for flere i Sognet og
skrevet Usandhed i sine Indlæg, som under denne Sag ere fremlagde, hvilket,
(om endogsaa dette mueligen kunne antages som beviist ved de afhørte Vidner)
sammenholdt med Jochumsens fremlagde Indlægge intet kan relevare til Dinsens
Forsvar, eftersom det aldeles ikke af ham er beviist, at Jochumsen har fore-
bragt Løgn for Præsten og dermed søgt at sammensætte denne med Menigheden, -
hvisfølge Dinsen vil være at idømme en Mulct til Amtsfattikkassen af 5rd-Sølv,
og hvad de Beskyldninger, Dinsen har anført imod Jochumsen, der vedkommer
denne pro Skolelærer og Kirkesanger, da ere disse Sagen uvedkommende.

Sagens Omkostninger, 8rd Sølv vil, da Dinsen har fremført Beskyldninger,
han ikke kan bevise, denne være at tilpligte at udrede disse til Citanten,

At efterkomme inden 3de Solemærker (Dage) efter denne Doms Forkyndelse.

Baag Herreds Politiret 18. Marts 1836. GUNDORPH.

vvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvv

Under denne proces har præsten støttet Jochumsen. Få uger kommer de
to imidlertid i strid med hinanden, og præsten prøver helt at sadle om over-
for Dinsen. Nu siger han: " Naar Dinsen nu vilde begynde sin Sag igen, da
skulde han nok vinde." -

De følgende år fører nu præst og degn en række processer, der mest drejer
sig om injurier af så ringe betydning efter nutidens forhold, at man må for-
undres over, at retten gad have med det at gøre.

Ind imellem forelå der dog også realiteter. En gårdfæster, Jørgen Larsen,
optog i sommeren 1836 i sin ærtemark præstens 23 gæs, som han beholdt så læn-
ge og behandlede så dårligt, at han - selvfølgelig også ved Baag Herreds Ret
- dømtes til at svare præsten erstatning, samtidig med at der tilkendtes
ham optagelsespenge.

Men fire dage efter optagelsen i ærtemarken af de 23 gæs drev Jør-

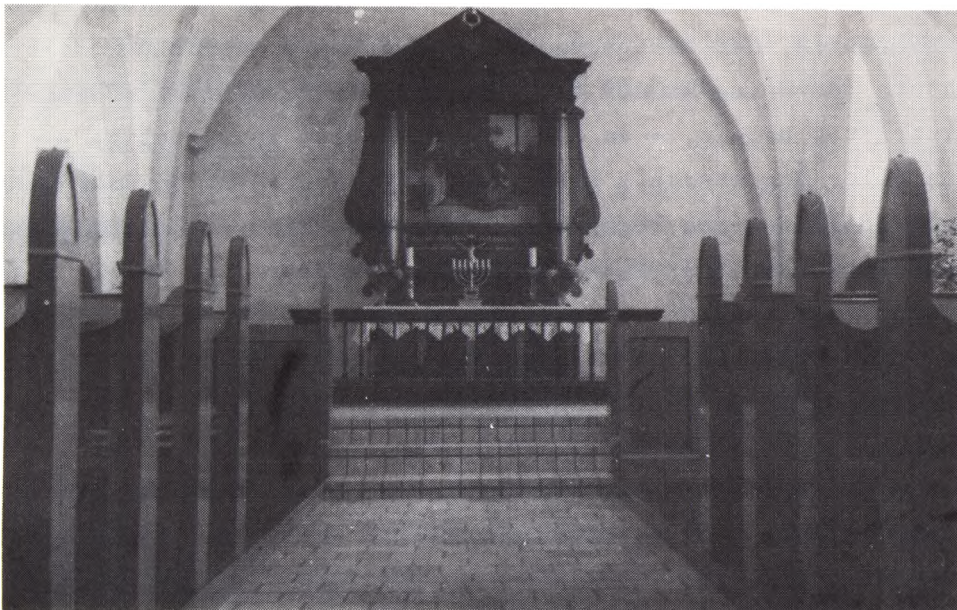
gen Larsen sine egne 35 gæs henad landsbygaden forbi præstegården, hvor præstens egen hustru eller madam imidlertid lå i baghold. Hun kom farende ud, "og med Magt drev Gæssene ind ad den aabentstaaende Præstegaaråsport, hvorefter Forten blev islagen og lukket ....."

Da Jørgen Larsen fik sundet sig lidt ovenpå denne begivenhed, gik han over i præstegården for at tale med præsten "i Vidners Overværelse". Da sammenhængen blev klarlagt, blev gæssene igen drevet ud på gaden. Dermed skulde man vel tro, at den sag var vel ude af verden, men det gik anderledes. Også her måtte parterne til Assens, og ud af gåserovet opstod 87 foliosider håndskrift, skrevet med dyrt prokuratorblæk, og det endte med en bøde på 10 rdl. sølv til madammen, der endvidere måtte af med andre 10 i omkostninger. Jørgen skulde udrede 3 lod sølv for uskikkelighed i retten.

Jørgen Larsen kommer for øvrigt på en skæbnesvanger måde til at gribe ind i præstens liv. For fremsatte højst formærmelige, ærerørige, usandfærdige og løgnagtige Beskyldninger mod J. L., har præsten i Assens Forligelsescommission betalt 80 rdl., og således afkøbt en Æressag med Penge uden højere Tilladelse.

Sammen med Jørgen optræder som vidne en dame - Ane Johannesdatter, begge skriver m. f. p. - Disse to har nok været mere for hinanden end godt var, for 2/3 1838 bliver Jørgen dømt for forargeligt samliv med Fruentimret Ane Johannesdatter. Begge skal herfor hensættes i Odense Tugt- og Forbedringshuus i eet Aar, og dermed glider han ud af sagaen.

Men tilbage til 1835. Om efteråret har brønden i degnens have trængt til en reparation. Præsten og med ham skolecommissionen er gået ind for en noget dyr ordning, som på det voldsomste bliver kritiseret af Districtet, d. v. s. sognerådet, hvor Dinsen er ordfører, og han ønsker at spare. "Præstens Lyst til at hærskes over Menigheden gjør ham ikke mindre foragtelig. Saaledes vil han, at de samme Brøndgravere, der satte en Brønd for ham i Præstegaarden ogsaa skal sætte en for Jochumsen, og han slutter Accort med dem derom. Districtet har aldrig nægtet at sætte Brønden, men blot ønsket at Arbejdet maatte udsættes til Foraaret og istandsatte derfor straks den

Barløse kirke.

gamle herlige Brønd for 4½ Rbd. efter Direktionens Ordre. At sætte og grave en Brønd er et Arbejde, hvortil man ikke behøver leiede Folk. Vilde Districtet lade Arbejdet udføre for Penge, da havde Smeden i Bærring, her i Sognet, tilbudt at grave og sætte Brønden paa sin egen Kost for 4 Mark pr. Alen. Men det er nu Præstens Villie, at Assens Brøndsættere skal sætte den, det skal skee i de allerkorteste Dage; han vil, at Bekostningen ikke maae blive 4 Mk. pr. Alen, men 9 Mk. pr Al. og 20 Sk. daglig for Kosten pro Persona foruden Haandtlangere. Saaledes berøvede han Districtet ved sin almægtige Villie 68 Rbd. 1 Mk. 8 Sk. samt 81 Læs Kampesteen og Kjørsel og 95 Haandtlangere.

istedet for cirka 10rd---, Kampestenene og kun Halvdelen af Haandtlangerne. Districtet besværer sig derover, endog Skoleforstanderne vare enige med Districtet, men Præsten, der har begyndt - veed ogsaa at fuldende.

Districtets Besværing kommer til hans Erklæring, og ifølge denne Erklæring skal Districtet betale, - da Sagen er behandlet lovholdelig.

Districtets eller Sogneraadets Klage var underskrevet af 36 Gaardmænd fra Egnen, og den endte inde hos Regeringen, der imidlertid fuldstændig paavirkedes af Præstens Erklæring. 16. Jan. 1836 tilskriver Det Kongl. danske Cancellie Skoledirectionen for Baag og Vends Herreder til videre Bekjendtgjørelse for Sørløse Sogneraad, at de 68^{Rdl}--- 1 Mk. 9 Sk., da Brønd ved Skolen ansees nødvendig, og Sagen er forhandlet lovmedholdeligen, bør udredes af Sognet ved anordnings Ligning.

Denne sejr for præsten lader han bekendtgøre ved kirkestævne, og man kan vel forestille sig, at den økonomiske Dinsen har været vred.

Men Sørensen vil forfølge sin succes, og lave degneboligen til et udhus og bygge en hel ny degnebolig, bryder modstanden igen ud i lys lue. Her følger, hvad Dinsen mener om præster i al almindelighed.

Et Præste - Embede fører med sig, at Præsten er Formanden i Commissionerne. Fra ham indhentes Erklæringer og Oplysninger fra højere Autoriteter, som troer ham, da han som Præst har Fidem. Hvad en privat Mand med store Bekostninger maae bevise og oplyse, kan en Præst afgjøre ved sin Erklæring. Skal en Bevilling ventes, en Bøn opfyldes, et Andragende lykkes, behøves naturligvis en Præste - Attest. Øvrighedernes og Præsternes Attester ere nødvendige for Regjeringen for at faae Oplysning i Sagen og for dennes hastige Afgjørelse. Regjeringen bør sætte Tillid til saadanne Oplysninger, da den maa forudsætte, at Manden, der beklæder Embedet, holder den Eed, han har svoret Gud og sin Konge; men misbruger Præsten Regjeringens Tillid; føres jo baade de højere Autoriteter ja selve Cancelliet bag Lyset ved vrangte Indstillinger. Kan saa Embedet gjøre Usandhed til Sandhed? Kan saadan en Mand være Præst? - eller burde han ikke straffes som en skjendig Meeneder?

Hvorefter Dinsen gennemgår hele præstens synderegister.

Efterhånden henledte præsten sine overordnedes opmærksomhed på sig, og biskop Faber, Odense, kom på visitats. Det er så heldigt, at vi har hans visitatsbog, og vi har nu den fornøjeligste lejlighed til at konstatere, om oldenfar har bedømt Sørensen og Jochumsen helt forkert.

BAAG HERRED, BARLØSE.

Beretning for 1834. Barløse. Sang og Læsning mdlig. Skrivning forsømt. Resten tg. Jochumsen ret duelig, men indbildsk og doven.

Præsten klager over Læsning og Hovedregning.

1836 d. 22. Juli visiterede jeg i Barløse, hvor flere Sager, som forud havde været til min Erklæring, ei kastede noget godt Lys paa Pastor Sørensen, men lode ahne i ham en trættekjær, grov og ubesindig Mand.

Kirkesangen gik mg.g., men Kirkesangeren bør staae midt i Chordøren, naar han læser Bønnen; han stod ved den ene Side, lagde den ene Haand paa den øverste Stol. Jeg har betydet ham, at han skal læse Bønnen paa en anstændig Maade.

Pastor Sørensen prædikede frit, med en bred, sqvaldrende, modbydelig Stemme, over Pauli Brv. .. saa ifører Eder da som Guds Udvalgte . . . saa at I ei nære Kjødets Begjærd; .... men det det frie Foredrag var ofte stammende, ledende efter Ord; det hele viste, at han prædikede efter Momenter. Denne Prædikemaade fordrer idel Studium, Indsamling af nye Ideer, og Aandens Liv i Hjertet, men ingen af Delene har Sørensen i den Grad, at hiint Foredrag kunde lykkes ham. Hans Prædiken var derfor triviel, uden kraftige Momenter svævende vidt og bredt ud, med matte Bemærkninger. Er det saaledes til dagligdags, saa er det viel Geschrei - wenig Wolle - varede en Time (!!); thi paa den Maade kan der prædikkes saa længe, det skal være.

Han kan aldeles ikke messe, læste Messen op med den (~~infame~~) (denne overstregning findes i beretningen) uopbyggelige Stemme. Hans Udvortes er ikke behageligt. -

Ungdommens Svar vare ret tilfredsstillende.

Barløse Skole. Øv. Kl. 52 Dr. 27 P.

Lærer Jochumsen.

Efter det foranstaaende Vidnesbyrd af Præsten skulde man tro Skolens Tilstand ussel, jeg underkastede den derfor nøjagtig Prøve. (Det vil altså sige så meget, at forrige gang bispen var på visitats, satte han ikke sine ben i skolen, men lod sig nøje med præstens "Erklæring", og skrev i visitatsbogen, hvad denne sagde!).

Sangen gik meg.g. i det hele taget. Børnene sang de to Melodier: Søde Jesus - og Vor Gud med høj og ren Stemme.

I Reli bøgerne ere Børnene særdeles godt hjemme, og gav mig opvakte Svar; Jochumsen snakker vel meget i sin Cathechisation, der ellers er ret god.

Indenadslære, de øverste Drengene læste særdeles frit og tydeligt! - Over de halve af Resten læste meg. g.; Nogle læste uredt, repiterende - Grammatik øvet - .

Nogle havde skrevet særdeles godt, men da de skrev mellem 2 Streger, var denne Fortjeneste ei saa stor - hos mange staar Skrivningen tilbage; der staar hele Sider skreven ud. Rettelse f. Ex. et stort Bogstav pint ind mel.2 Streger istedetfor at gaa ud ov. denne f. Ex.

(Ved hver præstegård, Biskop Faber

besøger, giver han til sidst i sine notater en lille praktisk oplysning, og her lyder den således: L. - Gaa ud af Gaarddøren, tilhøre- følg langs med Tværlågen - gaa forbi Indkjørselsporten, den næste Dør er Indgang til Rullestuen, gaa derind: den sidste paa venstre Haand er Lochum.)

Lidt mere "højærværdigt" lyder det, hvormed biskoppen slutter sine betragtninger i Embedsbogen: Sluttelig kan jeg ikke tilbageholde min Bedrøvelse over det ukærlige Forhold, som oftere har fundet Sted mellem Sognepræsten og Menighedens Medlemmer, forsaauidt saadant kan have sin Grund tillige i Ukærlighed fra Sognepræstens Side, haaber jeg, at denne for Fremtiden bortfalder.

Den Maade, hvorpaa han dadlede en Forseelse af Læreren i Kirken, viser, hvormegen Opmærksomhed og Selverkendelse, der endnu behøves, for at det skønne Maal kan naaes og pryde Lærdommen med et smukt Exempel, først ^{herved} virke Kirke og Skole til sand Velsignelse . . . . .

Dette er vor Pligt som Gejstlige, mod Menigheden, mod Fødeland og Konge, mod vor Mester og Lærer Jesus Christus, mod Gud, Alkærligheds Kilde. N. Faber."

Dette var biskoppens gode og formanende ord. Men efter visitatsen har pastor Sørensen i embedsbogen givet følgende kraftige tilføjelse:

"Det sidste Vaas og Hjernesvind i fornævnte Biskops Erklæring fra Ordene:"Sluttelig kan osv. osv." indtil Enden "Alkærligheds Kilde", støtter sig ikkun paa Øretuderi og Bagvaskelse, som Biskoppen med største Villighed har laant Øre til ..... Derfor, paa Grund af at Biskoppen her har fremført uhjemlede Fornærmelser imod mig, støttende paa Usandheder og aabenbar Løgn, saa vedstaar jeg, at Biskoppen lyver, indtil han beviser sit Paasagn.

P. Sørensen.

v v v v v v v v v v v

For en tid bliver det Jochumsen, der kommer i forgrunden. 3/10 1836 indgiver 6 gårdmænd i Barløse en klage over ham til biskop Faber, og året efter anlægges Jochumsen sag mod "de sex", og hermed begynder den egentlige "store proces", hvori inddrages pastor Sørensen og flere af sognets beboere, og man vil kende oldefar dårligt, hvis man tror, at han ikke var med i legen.

Krigen varer i 7 år, fra 1837 til 1844, da højesteretsdommen falder. Under hele denne proces, der har flere udløbere, er såvel præst som lærer suspenderet fra deres embeder, og disse bestyres af vikarer.

Samtidig med, at de mange private processer føres, nedsættes der en provsteret til at undersøge og pådømme præstens og lærerens tjenstlige forhold.

Under denne syvårskrig skriver lærer Jochumsen nidviser om beboerne i sognet, og han udgiver på eget forlag flere pjecer fulde af injurier mod hvem-somhelst.

29. nov. 1837 og 29. marts 1838 indgiver Dinsen lange indlæg i provsteretsagen, og det er navnlig disse indlæg, der her er citeret udtog af. Der er dog langt flere end disse, man har indtrykket af, at han er blevet såret dybt af navnlig præstens beskyldninger, og den ydmygende udjagning i fattigkommissionen. Udtryk som:"Udjagne som Hunde", vender atter og atter tilbage

i hans indlæg, hvilket viser det stærke indtryk, sagen har gjort på hans sind. Hertil kom så også huslige sorger. 28. feb. afgav Cathrina Dinsen sit vidnesbyrd i sagen (da hun var på hjemvejen fra kirke), og knap 2 måneder efter 18. april 1838 afgik hun ved døden. Det er en given ting, at alt dette her proceskævl har taget på hende, man kan ikke lade være med at tænke på Jochumsens bemærkning, at han har kunnet se på hendes ansigt, at hun var ked af al denne her strid. Har hun i forvejen lidt af en alvorlig sygdom, har alt dette her i hvert fald ikke gjort sagerne bedre.

Barløse kirke . . - -

13. septbr. 1838 afleverer Provsteretten en betænkning i anledning af Under-søgelsesforhold over præst og degn i Barløse. Deres synderegister kan rummes på 29 foliosider.

Heri hedder det bl. a. på side 19 :

7c. Item et grovt Brev til Ejeren af Barløsegaard, fordi denne kuns ofrer ham $1\frac{rdl}{--}$ til Juul, uagtet Gaarden har Hovedgaardstaxt, og Præsten af samme har en Refusion af $7\frac{1}{2}$ Tdr Korn aarlig.

4. At han, efter at Slutningsbønnen var læst i Chordøren, og Kvinderne vare gaaet ud, og endnu medens Mændene stode i deres Stolestader, gik ned fra Alteret og kastede en Toeskilling i Lars Myginds Hat med de Ord: "Der har du din Almisse igjen; kom ikke oftere til Alteret med din Toeskilling!". (Lars Mygind var Barløses digter. "Han var fattig og gik med rød Hue, men Humør havde han, og det er ikke for intet, at han kaldtes Barløse Sogns Wessel" Han siger om sig selv paa sit vestfyenske Maal

"Lars My'e je' kalles,
men je' æ fra Balles.").

Side 21 kommer rettens konklusion:

Da Pastor Sørensen allerede i sine forrige Embeder har haft flere vanærende Processer, da han i sit nærværende Embede endog har afkjøbt en Kressag med Penge, - da han ved opfarende Hidsighed, Ukvemsord, og smaalig Egennytte har bevist, at han skjøndt snart 60 Aar, endnu ikke har tilvunden sig det rette Xtelige Sind , ... forelægges ham herved følgende Alternativ: Enten at søge sin Entledigelse, i hvilket Tilfælde man vil stræbe at bevirke ham en Pension af Hs. Majestæts Naade. - Eller at optage den , uden Tilladelse forligte Kressag med Jørgen Larsen og flere paanye, hvorefter, naar det lykkes ham at retfærdiggjøre sig, han har at indgive Ansøgning om Førflyttelse til et Kald ikke større end Barløse Sognekald.

Sørensen vil ikke gaa ind på alternativet, og processerne vedvarer.

Lærer Jochumsen var anklaget på 19 punkter, hvoraf skal anføres:

At han ved et Liigfølge i Vaabenhuset, førend Præsten kom, forargede Forsamlingen med sine Udtalelser, der ledsagedes af græsselige Eder; - at han ikke fører Kirkebøgerne ordentligt; - at han forsømmer Undervisningen; - at han bruger Børnene i egen Tjeneste i Skoletiden; - at han er kivagtig og hævngherrig osv. - osv. ....

Provsterettens endelige dom falder 17/3 1842, præsten skal betale en bøde på 300 rdl. sølv og degnen 50 rdl. - Aktor, prokurator Tommerup idømmes en bøde på 20 rdl. for at have forhalet sagen i 5 år.

Denne afgørelse indankes for Landemoderetten, hvis dom falder året efter. Begge mister deres embeder, og præsten fradømmes "Retten til at bære gejstlig Habit og fra nogensinde at faa Præsteembede igen".

Sagen går derefter til Højesteret, og i 1844 afsiges der dom, hvorved straffen for begges vedkommende nedsættes til "betydelige Bøder".

Det kan ikke nægtes, at der i anklageskriftet er blandet meget, både løst og fast imellem hinanden, - en del påstande er ikke beviste. - så der er vel ikke noget at sige til, at de gamle Assessorer i Højesteret har set med nogen overbærenhed på mange af de lapperier, hvorover den gejstlige øvrighed og menigheden i Barløse gerådede i den voldsomste ophidselse.

Forholdet til sognets beboere var dog ved de mange processer blevet så ødelagt, at både præst og lærer anså det for rettest at søge afsked, og denne blev for begges vedkommende bevilget med pension i 1844.

vvvvvvvv

Medens provsteretten sad, blev Dinsen dog igen revet med af begivenhederne, idet han måtte møde for retten i Assens i en beneficeret sag, anlagt mod ham af pastor Sørensen "betræffende formentlig injurierende Udtalelser i et skriftligt Andragende til Amtet."

Processen varer fra 27/11 1840 til 12/4 1842 altså små to år.

De første "Udladelser", altså de, der giver anledning til søgsmålet, er egentlig ret tamme, men under sagens behandling lader Dinsen sig forlede til "Udladelser", der ikke lader noget tilbage at ønske med hensyn til tydelighed. Her er nogle af dem:

" I de Aar Barløse Menighed har været saa ulykkelig at have ham til Præst , er dens Enighed, Fred og Glæde forsvunden."

"At han har faaet udvirket, at Staden for Fremtiden tæller 7 Lykkelige Familier færre og 7 eller 14 Stoddere mere".

„ Han har anseet Fattigforstandere for Væsener, der blindt her ved Underskrift skulde bekræfte hans Villie og jaget dem som Hunde paa Døren."

„ At han i Kirken har uddeelt Ørefigen til Børnene",

„ at Citantens Hensigt har været at gjøre sin egen Interesse gjældende, om det ogsaa skulde blive Vejen til hele Sognets Ruin, medens Indstævntes har været at afværge eller standse Citantens egenmægtige Foretagender imod Lovene til det Almindeliges Skade."

„ At Citanten ikke er en god Christen og derfor af Indstævnte foragtes," "at hans Handlemaade vidner om, at han overtræder Christendommens Bud",

„ at han ikke selv vandrer paa Sandhedens Vei",

„at han ikke engang agerer falsk Prophet i Faare Klæder, men uden Skjul viser, at han hører til de glubende Ulve der til Guds Buds Overtrædere,"

..... osv. osv. ... dette turde vist være tilstrækkeligt.

Citanten har så udvidet sin påstand derhen, at også de sidste udladelser inddrages under sagen, og at Dinsen idømmes til som Mindremand at bøde sine 3 Mark, foruden en klækkelig mulkt.

Ifølge sagens gang og dommens præmisser fremgår det tydeligt, at det er galt med Dinsens bevisførelse. Han henviser til den tidligere Justitssag, og hvad der her er oplyst, men retten har ikke kunnet bedømme de påberåbte bevisers værd, da flere af de dokumenter, Dinsen har fremlagt, ikke har kunnet komme i betragtning, for saavidt de kun ere simple, af Dinsen selv attesterede Afskrifter.

Skønt det ved vidneforklaringerne må anses for godtgjort, at Citanten i flere tilfælde har foretaget sig det, der lægges ham til last, og indstævnte altså for saavidt maa ansees for disculperet m. nens. til disse udladelser, så skjønner retten dog ikke, at Indstævnte har tilvejebragt bevis for nogen Omstændigheder i Citantens Forhold som Sjælesørger og Menneske, der med Følge kunde berettigede Indstævnte til de af ham om og mod Citanten brugte Udladelser.

Indstævnte skal betale 100 rdl. sølv til Odense Amts Rattipkasse foruden omkostningerne. Alle de slemme udtryk mortificeres, og Citantens krav om, at Dinsen skulde være Fremræksmand, vil man ikke tage til følge, og det må ikke komme ham til skade på navn og rygte.

vvvvvvvvvvvv

Da denne dom blev afsagt, havde oldefar rystet Barløses støv af sine fødder, solgt Barløsegård med 8000 rdl.'s fortjeneste og sad nu som gård-ejer i Saltofte. Når man tager hustruens død og processerne i betragtning, kan man godt forstå hans bevæggrunde til flytningen. ^{1/5 1846.}

Barløse var absolut ikke noget rart sted at bo - i procesårene.

Jeg tror ikke, jeg kan gengive den jævne mands indstilling bedre end ved at citere vidne nr. 16, fra retsmødet 28. maj 1841 :

Brandfoged Niels Pedersen gav den tilføjelse, " at der nu paa Grund af de forskellige Partistridigheder er udbredt en almindelig Frygt i Sognet for enhver aaben Meddelelse, da Ingen kan være sikker paa at en saadan jo kan blive misbrugt enten af Sørensen eller hans Modstandere, til at indvikle u-vedkommende 3^{die} Mand i de for Sognet saa højst byrdefulde Stridigheder."

Med dette hjertesuk forlader vi Barløse.

vvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvv

Barløse kirke, som den ligger højt oppe på bakken.

Våbenhuset til Barløse kirke med indgangsdøren

Kirkebøssen i Barløse kirke, der er
den samme, som stod der i oldefars
tid.

5. tofte perioden.

Oldefar købte nu gården Matr. Nr. 16^a i Saltofte. Midt i den lille idylliske landsby ligger en tre fire gårde på rad, og det er den, der i 1944 ejedes af Jens Jensen.

I 1848 blev der afholdt valg til den grundlovsgivende Rigsforsamling, og her blev O. valgt som medlem for Assens. Han var "Bondeven", tilhørte altså Tschernings parti. De "dannede" kredse i landet så med stizende frygt på de medlemmer, almuen valgte. Det var bl. a. skolelærere og degne og sådanne andelige indsiddere. Og da man i Præstø valgte en fattig, ukendt væver Hansen, i stedet for professor Clausen, som man havde fået at vide, at man skulde stemme på, stod landet på den anden ende. - Man svinede den arme væver til efter bedste evne, og det blev da også drevet så vidt, at han nedlagde sit mandat.

O. har der åbenbart ikke været noget at udsætte på. men man kan ikke undgå at lægge mærke til, at man i alle vil finde sig i, at denne her døgn har selvstændige meninger. Han bliver gerne afbrudt af formanden, den højlerde prof. Schouw, med, at det han siger, er sagen uvedkommende o. lign. - Det sker i så høj grad, at man kan mærke, at O. bliver irriteret derover.

Til § 2 i det oprindelige grundlovsudkast: "Den evangelisk lutherske kirke er, som den, hvori den overvejende del af folket befinder sig, at anse som den danske folkekirke og nyder, som sådan, understøttelse af staten", - havde Dinsen stillet følgende ændringsforslag:

- 1)" Folkekirken er den evangelisk christelige, dens lærere lønnes af staten efter lov".
- 2)"Desuden et biforslag med "luthersk christelig" som benevnelse."

Afsnittet kom til offentlig behandling i forsamlingens 125. møde 15/5 1849.

Dinsen: Ligesom jeg anbefaler foreliggende ændringsforslag til §2 til den ærede Rigsforsamling, således håber jeg også, at det højt ærtede ministerium vil ytre sig, ifald det har noget imod forslaget at erindre.

Jeg har blot med hensyn til forslaget's første del at bemærke, at det vilde højliggen forbavse mig, om grundloven tillagde det danske folk en religion, der ikke eksisterer.

Luther har jo aldrig stiftet nogen religion, ja ikke engang begyndt at forandre en eneste tæddel af Christi lærdomme, han har søgt at bringe Christi kirke til dens oprindelige renhed og at modarbejde den imod Christendommen stridende, tiltagende gejstlige magt og myndighed; især da han anreb med kæmpekraft den gejstligheden så meget indbringende aflads-handel.

Hvorvidt nu gejstligheden i over 5 hundrede år har arbejdet i Luthers and eller på at genvinde på en mere fin og jesuitisk måde den ved Luther tabte magt og anseelse, behøver jeg ikke at udvikle; det står klart for os alle.

Endnu må jeg bemærke, at skal ordet Christelig udelukkes i benevnelsen af den danske folkekirke, må også vor evangeliske salmebog ombyttes med en luthersk sultsburgisk . . .

Formanden: Jeg må gøre den erede rigsdagsmand opmærksom på, at her er ikke tale om religionen, men om kirken.

Dinsen: Ja, det var ikke noget til sagen, jeg mente, at religion og kirke måtte komme ud på det samme.

Hvad anden del af mit forslag angår, vil jeg bemærke, at derved udtrykkes tydeligere, hvori den understøttelse består, som staten yder folkekirken.

Forslaget giver og(så) reserinsen og tilkomende rigsforsamlinger friere hænder, thi staten kan lønne religionslærere som hidtil, men den kan, og hvis det almene vel fordrer det, lønne dem på en anden måde med en efter lov bestemt vægseløn ligesom flere embedsmænd.

Herved vises tillige, at staten anser religionslærerne for det de er, statens tjenere og ikke dens herrer, vises, at regeringen ikke står under gejstlighedens formynderskab, og at denne ikke har magt til at sige

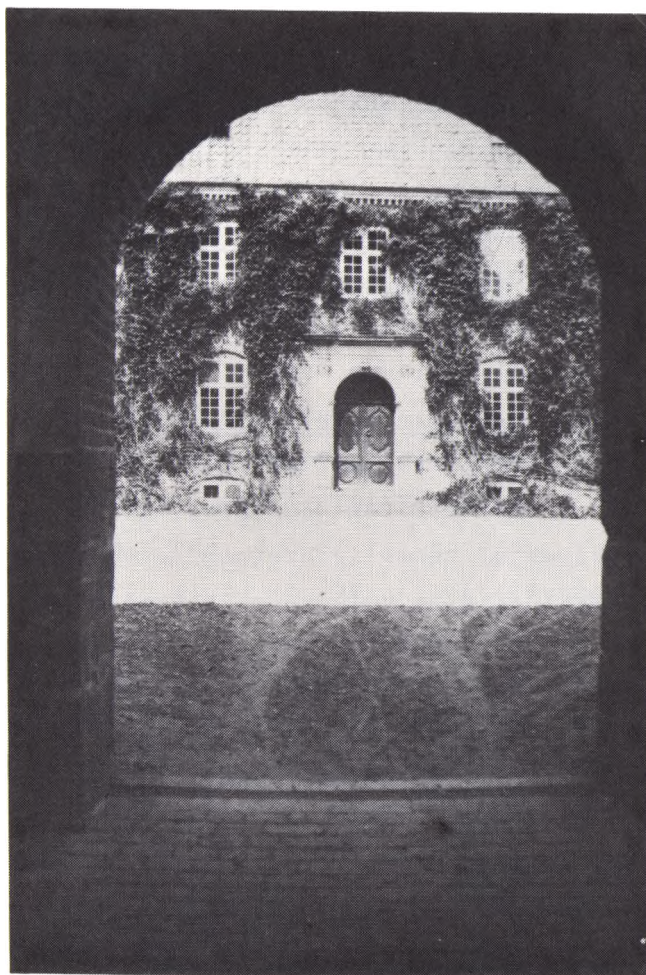
til Kongen : " Du kan frasige Dig tronen, " men at Kongen har magt til at sige: " Er dit øje ondt, fordi mit er godt, så tag hvad dit er og gæk bort."

Hvorfor O. kommer med disse sidste mærkelige, overspændte bemærkninger, er ret uforståeligt. Måske er det en ham overgæede dom i sagen med en sognepræst, der fremkaldte et højt og mindre høje udbrud. Der er da heller ingen af de følgende talere, der kommer synderlig ind på hans betragtning.

er. Mynster, Paludan Müller, ministeren Clausen, Tscherning, F. Jespersen og Hall fortsatte i debatten med lange indlæg om kirkens forhold. Mynster betonedede, at når alt kommer til alt, kan kirken bedre undvære staten, end staten kirken.

Pal. Müller mente, at udtrykket lutherisk brugtes i polemisk betydning i modsætning til katolsk m. v., og han henviste til Preussen, hvor det samme udtryk bruges.

Debatten endte med forkastelse af Dinsens ændringer, og afsnittet kom i sin endelige vedtagelse til at se således ud:

Porten ind til Fjellebro. -

§ 3.

" Den evangelisk lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten".

Angående præstelønningerne har oldefar vel nærmest været forud for sin tid. Det skulde være en langt senere eftertid forbeholdt at gennemføre hans tanker om , at præsterne skulde lønnes af staten.

I de navneoprøb, hans navn nævnes i, stemmer han i flg. tilf. f o r :

- 1)"Adelen ophører med de nulevende adelspersoners død" (forkastedes)
- 2) Offentlighed og mundtlighed ved retsplejen.
- 3) Rigsdaensdiæte. å 4 rdl. udenbys og 3 rdl. for indenbys medlemmer.

I flg tilf. har han stemt i m o d :

- 1) Kongens ret til efter et af ham selv bestemt ceremoniel at lade sig krone i en af landets kirker.
- 2) Valgretsalders nedsættelse fra 30 til 25 år.

Afstemningsformen i Folketinget.

(pag. 128.)

Dinsen: Jeg må erklære mig for, at slutningen af § 28 aldeles udelades.

Jeg tror (og jeg håber, at pluraliteten i forsamlingen tror det samme) at al hemmelig afstemning må anses som forkastelig. Enhver deputeret skylder sine vælgere at stemme offentlig; enhver deputeret bør, selv hvor han er udsat for fare, handle offentligt, ved sådant erholder han netop lejlighed til at vise sin selvstændighed, - til at vise, at han virkelig mener det ærligt; og er dette så - da behøver han ikke at skjule enten sin frygt eller sin hensigt under en hemmelig afstemning med kugler.

Forsvarsloven.

(pag. 1886 - 3/2 1849).

Dinsen: Skal den forfatning, vor elskede konger har lovet os, bære velsignelsesrige frugter, da er det min overbevisning, at grundloven , hvorpå den bygges, må være retfærdighed. Denne overbevisning har jeg udtalt for mine vælgere. Denne overbevisning har jeg endnu, og jeg

skylder mine vælgere, såvel af borger- som af bondestanden, at handle efter denne overbevisning.

At det er enhver dansk borgers pligt at værne om arne og fædreland, deri er alle enige, og i farens stund har det os til alle tider vist sig, at alle har kappedes om at værne om samme. Spørgsmålet kan derfor ikke være: hvem er værnepligtig? - thi det er alle; men spørgsmålet bliver: hvorledes skal værnet indrettes, at det i farens stund kan være betryggende for landet, at byrden bliver ligelig og retfærdig fordelt på de forskellige klasser, og at bekostningen og organisationen af hæren stemmer overens med landets størrelse og finansielle kræfter.

Det er disse opgaver, der i det foreliggende udkast burde løses. og derhen ætter jeg at henlede den ærede forsamlings opmærksomhed. Jeg er bonde og elsker mine standsfæller og anser bondens velvære for landets velvære, bondens ruin for landets ruin, men jeg elsker også købstadsborgeren og erkender, at kun ved begge classes velvære og broderlige samvirken blomstrer landet i freden og er stærkt i krigen.

Deklageligt vilde det derfor være, om den første egentlige lov, der udgår med rigsforsamlingens medvirken, skulde forstyrre en enigheds-, samdrægtighedens og kjærlighedens ånd, der er så nødvendig mellem disse samfundsklasser, der dog i farens stund udgjøre landets styrke og håb.

Rigsforsamlingen vil derfor næppe, hverken af købstadsborgeren eller bonden, vente sig tak for en stedse gældende lov, hvorved værnepligtens byrde trykker begge classer ned hårdere, uden at værnet derved bliver mere betryggende. Den fornøftige bonde indser let, at den bøder, han opnår ved, at den fattige husmands og irdsidders søn for fremtiden kan komme til at stå skuldvagt ved siden af herregændens, præstens eller grossererens, ikke kan opveje det tab at forme til at dyrke jærbrugende enker kunde, når Gisses, såvel som pæmmelmandsønnerne udskrives til hæren efter den nye lov.

Fjellebro, fotpagterboligen.

ter den nye lov.

Saledes indses og let, at borger- og landbo-classen ikke i værnepligtsbyrden i fredsarene retfærdigen kunne kæmnes over een kam, så længe de tryk ikke udlevnes, der hviler forlods på kjøbstadborgeren. Af flere talere er heraf lavnt konsumtion, indkvarteringsskatten m. m., og de tilføjer: såvænt kjøbstadborgeren opfylder borger væbningsens pligter, så længe den forædelst høje kalesenge må betale det brød, han spiser, og det øl, han drikker, og spen dobbelt, lever den ikke under samme forhold som bondestanden.

Det indses også let, at fordi værnepligtsbyrden under freden hidtil har hvilet næsten udelukkende på den værnepligtige stand, da er det ikke fordi denne i farens stund har ydet staten det største værn, men fordi armeens organisation har gjort pligten byrdefuld. -

Hvis blod var det, der iser rødt Danmarks hædersdag den anden april 1801? - Hvem var det, der i 1807 viste lyst og mod til at ville have for-

hindret Englændernes landgang og det derpå følgende rædselsbombardement på Kjøbenhavn? Ja, var det ikke bonden alene, der blødte 1848? Derfor synes mig, der er god grund til at spørge . . . .

Formanden: Jeg skal tillade mig at henstille til den lærde taler, om han ikke går noget for vidt. Det, der foreligger, er, om loven skal være provisorisk eller ikke. -

Dinsen: Ja, jeg er straks færdig. Da såvel borger og bonde ønsker krigs en energiske førelse, så er det mit ønske, at nærværende udkast må udgå straks som en provisorisk lov under nærværende krig.

Udkastet forkastedes med 112 stemmer mod 2.

Par. 1415. Debatten fortsat 5/2 18-9.

Dinsen: I henseende til det af mig stillede forslag om almenvæbnings indførelse, vil jeg blot bemærke, at jeg tror, at, skal en liden stående hær udrette det mindste, må den være samlet, og da den kun kan være eet sted, kan landet angribes et andet sted.

Saledes gik det i forrige krig; medens hæren var i Holsten, var fjenden på øerne. Jeg mener derfor, det var bedre, at hele landet udgjorde en eneste stor hær. Vi holder en smé ikke for fredens men for krigens skyld, og da man i freden skulde kunne læse krigens sår og arbejde på landets opkomst, så indser jeg ikke, hvorfor landets marv skal fortæres i freden ved en ikke betryggende arméorganisation, medens en mere betryggende organisation kan ernoldes ved almenvæbnings. Intet slag leveres i caserner, ride-skoler e. t. c. , men under Guds lemmel, og ik det netop er garnisons-tjeneste, der er afskrækkende og forstyrrende, så indser jeg ikke, hvorfor den skal bibeholdes.

Jeg mener, det var hensigtsmæssigere, at hvor en garnison var nødvendig, måtte dertil kunne bruges hvervede eller frivillige tropper med anstændige lønninger.

Da det i andre livsstillinger er skik, at embedsmanden bor i sin

kreds, som amtmænd i sit amt, herredsfogeden i sit herred, præsten i sit sogn, var det så ikke naturligere, at befalingsmændene og lærerne ved armeen boede ved mandskabets hjemstavn, enten i sessionsdistrikterne eller i militærdistrikterne efter den ærede 28' kongevalgte rigsdædsmands forslag. - Da udfaldet af en krig eller et slag mest beror på anførerne, var det da ikke at ønske, om conduite, mod, dygtighed og danskhed var den eneste vej til forfremmelse.

Erfaringen har lært os, at vor garnisonsøvede her ikke udgjør noget betrykkende værn, og da krigsoperationerne ikke kunne vente på forstærkningerne eftersom de i garnisonerne blive dresserede, var det så ikke nødvendigt at optage øvelserne under åben himmel på en plads med hele det udskrevne mandskab. Ja, må man ikke antage, at hvis vi i fjor havde haft en talrig, under åben himmel øvet, af de dygtigste med soldatens bejevning anført her, at den vilde have taget Rendsborg lige så tidlig, som vor kostbare garnisonsøvede her nåede Als og Kolding? -

Men endnu er alt ikke tabt. Danmark kan atter høve sig af sin fornedrelse og genvinde Europas ærtelse. det fører løver i sit væben, og løvemod bor endnu i det danske bryst, så ingen rovgjerrige tigere eller frække oprørere ustraffede tør vise sig. Danmark har endnu kraft som vil lie, når den korte tid, der er tilbage af den ikke hædrende våbenhvile, anvendes til at danne en stor mængde skytter, da mener jeg, at disse i forbindelse med den hær, vi ilt have, understøttet af vort respektindgydende s. værn, med vor retfærdige sag for øje og med løsenet: "For Hæderskongen Frederik den Syvende og Fædrelandet" snart vil bringe Danmark Sejer, Fred og Hæder.

Iøvrigt har jeg kun som selvstændig mand her udtalt mine anskuelser, men da jeg i Løverdags fik at vide, at mine anskuelser vare udenfor sagen, og jeg frygter for, at det samme er tilfældet i dag, vil jeg ikke spille forsamlingsens tid med afstemning over mit forslag, men slutter mig til det forslag, der er stillet af den ærede rigsdædsmand for Kjøbenhavns 6' distrikt(Visby), om tillæg til § 1 : "for at almen væb-

ning kan forberedes" .

- - - - - o - - - - -

Pag. 1873 den 12/3 1849 om valgret.

Dinsen: Den af mig fra en deel sørne i Fyen indleverede adresse, som i fredags blev anmeldt af den højtættede præsident og har 2699 underskrifter, hvoriblandt 1 præst, 11 skolelærere og endeel andre mænd udenfor bondestanden, udtaler sig for almindelig valgret også for de lavere classer. Udstederne have den tillid til den ærede rigsforsamling, at den deler deres ansøelser, og da der fra alle landets egne er indkommet ligelydende adresser, vidner det om, at indholdet er et almindeligt fællesønske. Da jeg også deler dette ønske, kan jeg ikke undlade at udtale min forundring over, at flere kunne ønske, at få den valglov forandret, som de selv for få år siden så inderlig ønskede, og som vor folkekære konger var tiltænkt os i det omfang, at ingen af hans kjære og troe undersåtter deri ere forglemte.

De grunde, der anføres for disse forandringer, have, i det mindste ikke for mig den overbevisende kraft, som sandheden ellers har, men opvækker snarere mistanke om, at der stikker andre hensigter under.

Da imidlertid meget af det, jeg ønsker at sige, allerede af flere talere er bemærket, vil jeg helst i korthed berøre 3 punkter, som jeg tror fortjener nærmere at udhæves.

Man har for det første ved forandring af valgloven og ved indskærnkning af valgretten villet bringe større intelligens og bedre kræfter ind i rigsforsamlingen, men jeg spørger: er retskaffenhed, frimodig selvstændighed, oprigtig fædrelands- og menneskekjerlighed, et sundt fornuftigt omdømme og praktisk erfaring, forenet med nøje bekendtskab til stedfindende mangler og gode indretninger i landet, ikke de hovedegenskaber, der må anses for rigsdagsmændenes sande intelligens og bedste kræf -

ter, og man ikke ved at udskille den fattige håndværker, indsidder og husmand fra valgretten, fjerner disse egenskaber fra rigsforsamlingen i stedet for at fremholde dem? Jeg mener, at netop den, der føler, hvor skoen trykker, og føler tillige, at han selv i almindelighed ingen nytte kan stifte i forsamlingen, hverken for sig selv eller sine standsfæller, netop han føler nødvendigheden af at vælge mænd, der kunne og ville tale hans sag. Denne nødvendighed vil ved hvert nyt valg gjøre sig mere og mere gjældende, og på den måde vil hele nationen vågne til større selvstændighed, gjøre en værdig brug af valgretten og påskønne, at valgretten er en stor gave.

Man har dernæst villet have valgloven forandret og valgretten indskrænket, som den meget brede 32' kongevalgte rigsdagsmand udtrykker sig, af frygt for at landet skal overgive sig i massens vold, og jeg spørger, har de svundne tiders erfaringer lært, at den danske almue er så ufornuftig og rå, at den med vold vil afryste sine lænker? Er dens karakter ikke derimod tålmodighed, står den ikke i dannelsen over manne og næppe under nogen anden nations almueklasse? Giver der vel i Danmark nogen samfundsklasse, der hader voldsomme omvæltninger mere end bondestanden. At den i århundreder tålmodig og rolig har fundet sig i at behandles uværdigen, ja næsten som underdanige slaver, er det ikke et bevis herpå. Bondestanden, som jeg kender så godt som nogen, har kun et eneste magtpåliggende ønske, nemlig, at dens pligter såvel som dets rettigheder må blive bestemte; thi, førend dette sker, bliver bonden aldrig nogen selvstændig borger i staten, og bondens ønske opnås aldrig, hvis ikke tilkommende rigsforsamlingens medlemmer blive valgt ved umiddelbare folkevalg eller ikke af aristokrater.

Endelig har man villet udelukke dem fra valgretten, der ikke svarer en bestemt skat til staten, og jeg spørger: Mon nogen svarer en forholdsvis større skat end netop de lavere klasser. Den rige svarer dog altid kun en del af sin ejendom, den fattige ofte det eneste, han ejer og som han anser for sin alderdoms trøst,

sine børn. Jeg kender indsiddere, der have to, ja flere sønner ved armeen. Jeg kender daglønnere, der ofte have spist tørt brød for at kunne sende $\frac{1}{2}$ otting smør til deres i garnison liggende sønner. Er der derfor sandhed i, at disse intet svarer til staten ?

Man har gjort sig umage for at få en optegnelse bragt i stand, for at få at vide, hvor stort antallet var i ethvert amt på husmænd med liden eller ingen jordlod, på indsiddere og aftøgtsmænd, men for menneskevennen, for den, der føler, at det samfundsllem, der deler statsborgerens pligter, også har borgerrettigheder, vilde det have været af stor interesse, om den nævnte, også her i salen omdelte optegnelse, havde været forsynet med en rubrik, hvori var anført hvor mange mand disse lavere klasser havde ved hæren, thi jeg er vis på, at de endog i forhold til deres betydelige antal endnu forholdsvis have et større antal ved arméen end værdmændene og de rige, og at det altså er uretfærdigt at berøve dem deres valgret.

Dog, Frederik den Syvende har engang tiltænkt dem denne ret, og hvad han har besluttet, holder han. Denne tro er rodfæstet i nationen, og nationens tillid gjør kongen mægtig.

Med hensyn til valget af rigsdagsmænd stemmer jeg derfor for umiddelbare folkevalg, og da jeg heller ingen elsker er af tokammersystemet, slutter jeg mig til l' minoritets indstillinger, der nærmest nærmer sig udkastet.

Endelig behandling af grundloven. Pag. 3217, 9/5 1849. - § 70 & § 71.

Dinsen: Jeg kan ikke være enig hverken med den ærede ordfører eller den ærede rigsdagsmand (Visby), i, at ordet "berettiget" er et passende udtryk, thi enhver, der kender fattigvæsenet især på landet, han ved at de største bidrag anvendes på liderlige fruentimmer og deres børn.

Dersom nu ordet "berettiget" får plads i grundloven, vil det fremme usædeligheden til alle fattigkommuners store sorg. (Afstemning).

Da denne afstemning vedtoges "berettiget" i § 70 i udvalgets form, som den har endnu.

Indkørselen til Barløsegård.

Hermed skulle grundlovsreferaterne, som de foreligger trykt, være udtømt, hvad angår Hans Dinsens fremtræden i den grundlovgivende forsamlingens plenarmø.

I anledning af Grundlovens vedtagelse, havde oldefar bestemt, at han vilde have et par ting med hjem til sine to hjemmeværende døtre, som en erindring om begivenheden.

Nu skete der det, at man på gæstivergården, hvor han logerede, havde en tyvagtig tjenestepige, som en dag stjal hans pung med 20 rdl. i. Hun skyndte sig ud at gøre indkøb for pengene, og hvad skulde en ung pige i slutningen af 1840'erne vel ønske sig andet end en guldbroche og et fransk shawl. Og selv om politiet var rask i vendingen, havde hun alligevel nået at få stadsen købt, som hun nu måtte levere tilbage. Oldefar grundede lidt over sagen, og han kom til det resultat, at han jo lige så godt kunde tage de to ting med hjem, når de nu engang var købt.

Hvem der fik det franske shawl, ved jeg ikke, for det eksisterer, så vidt jeg ved, ikke mere, men brochen opbevares endnu i familien. Den af oldefars døtre, der fik den, havde ingen døtre til at arve den, så det var enten været Josephine eller Johanne Bebekka, og vedkommende overlod den derfor til moster Trine (broderen Jens Andreas' datter Cathrine Dinsen.) Da denne var ugift, tog hun inden sin død den beslutning, at hendes søster Lines yngste datter Ingeborg skulde arve den. Da Line, der var min mor, havde været ovre til moster Trines begravelse, havde hun forskellige ting med hjem, sådan at alle vi børn fik en ting, og deriblandt var altså brochen til Inna. Hun efterlod sig heller ingen døtre, så hun gik imod de omrindelige ejeres tradition, idet hun lod sønnen få den. Han har også kun en søn, så det kommer længere og længere ud med den tanke, at det skal være en af Dinsenslægtens døtre, der skal eje den gamle broche.

Ved valget til den grundlovgivende rigsforsamling i 1848 havde der i Assenskredsen været opstillet 5 kandidater. De opregnes her tilligemed deres stemmetal.

Pastor Jacobsen fra Helnæs fik 70 stemmer.

Prokurator Ettrup, Assens - 63 -

Hofjægermester Cederfeld de Simonsen, Erholm fik 62 stemmer.

Gårdejer Friis, Akkerup, var opstillet, men trak sig tilbage for ikke at splitte bønderstemmerne.

Gårdejer Dinsen, Saltofte fik 227 stemmer og blev valgt.

Efter denne smukke valgsejr i 1848 var der vel ikke noget at sige til, at oldefar vilde søge genvalg til det nye folketing. Valget var berammet til 4. december 1849, men han fik begyndt alt for tidligt på valgslaget, og af prokurator Ettrup lod han sig lokke ind i en kedelig avisfejde, der ganske sikkert har været en afgørende grund til, at han tabte valget.

Hvis hele fejden skulde have været afskrevet, vilde den have fyldt alt for meget. I nedenstående har Albert foretaget et skønsomt uddrag, som giver en oversigt over fejde og valgkamp.

I "Vestjyenske Avis" for 24/8 1849 findes et opråd fra Bondevennernes Selskab, hvis bestyrelse opfordrer til at danne valgkomiteer med det tilstundende rigsdagsvalg for øje. Komiteernes opgave skal være vejledende og organiserende overfor vælgerne. I særdeleshed bør de virke til, at by og land ikke kommer til at stå hinanden imod.

Den 10/9 bekendtgør Hans Dinsen i en annonce, at valgkomiteen for Odense Amts 3' valgkreds har holdt et forberedende møde i Assens. Tre kandidater havde stillet sig, uden at dog nogen udtalelse over disse fandt sted, idet forsamlingen vilde overveje sådant ved et "førend prøvevalget afholdende møde."

Samme dag er der en artikel fra Dinsen, som polemiserer med Byrgesen fra "Den nye bondeven", og denne artikel følger her. Stavemåden er ændret, men sætningsformen er den opr.

" Er det ikke noget mistænkeligt, at den nye bondeven idelig og idelig river ned på de gamle bondevenner, bruger benævnelser som folkeophidsere, forførere, agitatorer, vilaledere, bedrægere etc.

Tillad mig derfor, hr. redaktør Børgesen, at jeg gør Dem opmærksom på blot to ting. - For det første har sandheden sådan en overbevisende kraft, at om Deres artikler indeholdt sandhed, behøvede De ikke at gøre Dem så megen ulej - lighed for at give dem skin af sandhed, og for det andet kan det, De skriver, ikke være i overensstemmelse med Deres overbevisning, thi vel er det menneskeligt at fejle, og om De derfor en gang imellem skrev efter en urigtig anskuelse, men som De efter Deres overbevisning troede at være den rigtige, derved tabte De ikke al ægtelse; men når De idelig skriver i samme retning, bliver De virkelig

Fra Barløsegårds have.

mistænkt for at have andre hensigter. Jeg har nu i sinde i et par små artikler at give læserne lejlighed til at bedømme, om De eller de gamle bondevenner mener det ærligt med bondestanden, og hvem der altså fortjener navnet bondeven .

Denne gang vil jeg blot tale et par ord om ejendomsretten. Børjesen har i den nye danske bondeven en artikel om " R e t o g f o r r e t ". I denne artikel skal det nu lade, som hensigten er at vise, at ejendomsretten er hellig og ukrænkelig, at ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom uden mod fuld erstatning, at det aldrig kan blive ret at tage fra den rige og give til den fattige, at enhver, som forbryder sig mod ejendomsretten, er en fjende af det hele samfund, at den, der ikke respekterer andres lovlige ret, han tilintetgør derved sin egen, o. s. v.

Men når han nu, blandt disse af alle anerkendte sandheder, fremkommer med stiklerier som: " Mange have, for at få deres krig frem, søgt at gøre ret til uret og uret til ret," at fremstille ejendomsretten som uret, og den fattiges ret til at krænke denne som en naturlig ret, " at det ikke hjalp den fattige noget, at han råk den riges ejendom, når andre have samme ret til at tage den fra ham", o. s. v. , så synes hensigten med artiklen at være den samme som hans hensigt med så mange af hans hovedartikler, at stikle og rive ned på de gamle bondevenner; men hans pile stikker dem ikke. De hylder sandhederne - men foragter stiklerierne.

Den eneste forskel mellem den nye bondevens og den gamle bondevens begreber om ejendomsretten består kun deri, at den nye bondeven tror, at ejendomsretten hører kun alene godsejerne til, de gamle bondevenner derimod have den tro, at også den fattige har ejendomsret, og at det følgelig er uret, når godsejeren tilvender sig fæsternes surt erhvervede ejendom; de tror, at fæsteren eller hans arvinger kan fordre fuld erstatning af godsejeren, når frugten af deres flid er anvendt på den modtagne ejendoms virkelige forbedring.

Når derfor godsejeren har leveret fæsteren 4 heste á 20 rdlr. en nedfalden eller faldefærdig gård eller et lignende hus, og modtager igen

4 heste á 120 rdlr. , en ny gård eller et nyt hus uden erstatning, da respekterer han ikke ejendomsretten og tilintetgjør derved sin egen.

Dette, er jeg vis på, at den nye bondeven godt indseer og taler derfor uoverensstemmende med hans egen overbevisning; han søger kun ved at blande det rigtige sammen med det urigtige at vække mistillid og splid mellem bønderne og deres gamle venner, men han gør det for grovt.

Den danske bonde står dog, gud ske lov - i almindelighed - på et sådant Culturtrin, at han kan skelne mellem det rigtige og det urigtige og ikke blindt hen antager for troesartikler, alt hvad der trykkes, om det så end er skreven med en præstes egen pen. -

H. Dinsen.

- - - - -

Det blev foreløbig ved denne ene artikel om emnet " Den nye Bondeven", thi på grund af sin bekendtgørelse om valgkomiteen kom Dinsen ud i en ganske anden hvirvelvind.

- - - - -

Vestfynske Avis bragte allerede 12/9 fra "Flere Vælgere" en kritik af hans måde at danne valgkomité på. Der siges, at denne bekendtgørelse hidrører fra en "selvbestaltet Comité", der ikke er valgt og derfor ingen myndighed kan have. Foruden formen - kritiseres det, at de tre kandidaters navne ikke nævnes, og Dinsen opfordres til at lade det påtænkte forberedende møde fare og i stedet indvarsle til et offentligt vælgermøde.

Der anvendes udtryk som " Hemmelighedens Slør" og private " Hensigter".

- - - - -

Dinsen har i samme nr. af avisen lejlighed til at komme med en forklaring, og han oplyser, at møller Rasmus Nielsen, Haarby, sammen med ham havde indbudt hver landkommune i kredsen til at sende 2 mand - fra Assens mødte

4 - til at bivaane et møde i Assens.

32 mand mødte 19/8 og konstituerede sig som valgkomité med Dinsen som formand. Medlemmerne fik det hverv at gøre sig umage for at erkyndige sig og overveje, om der i eller udenfor kredsen fandtes mænd, der vilde stille sig, og som kredsen kunde være tjent med.

Efter en 3 ugers tid til at opfylde dette hverv havde han atter sammenkaldt forsamlingen den 9/9. - Her fremstillede sig tre kandidater: garver Schwarz, Assens, - lærer Riber, Voldtofte - og ham selv. Med 15 stemmer mod lo blev det afgjort, at ingen udtalelse om dem skulde afgives i dette møde, dels fordi flere sogne ikke vare repræsenterede, dels fordi de tilstedeværende ikke dertil var befuldmægtigede eller derpå forberedte, men man enedes om at afholde endnu et møde inden det egentlige prøvevalg.

Dette forberedende møde vil senere blive bekendtgjort. Redaktionen oplyser i en notits, at Dinsens redegørelse fremkom så sent, at "Flere Vælgere" var lovet optagelse, og at der yderligere er indleveret 2 artikler med væsentligt samme indhold som den, men det meddeles, at en af disse artikler omtaler - " den af sig selv kaldte, men ikke valgte komité " - og den foreslår at vælge en anden, der mere hylder offentlighed og folkelighed, samt at den foreslår Dinsen " i fædrelandets, frihedens og egen interesse " at give et fyldestgørende svar på dens spørgsmål.

Dinsen svarer 14/9 på " flere vælgeres " anker: I det væsentlige tror jeg at have opfyldt " flere vælgeres " ønske ved min i samme N^o. indrykkede annonce. En udførligere besvarelse anser jeg de fleste vælgere ligeså ubeføjede til at affordre mig, som mig selv forpligtet til at besvare samme. Jeg tillader mig blot at bemærke: Ifjor blev der saagodt som intet foretaget førend på selve valgdagen, ikke engang et prøvevalg blev udført. Det glæder mig derfor virkelig, at på grund af sagens vigtighed ikke alene 32 mand fra hele valgkredsens forskellige kommuner var villige til at give møde efter Rasmus Nielsens og min opfordring el-

Hans Dinsens sønndatter Line, der bærer den gamle broche . -

Kbr. Carl hævdede, at hun lignede oldefar .

ler indbydelse, men også ses af "Flere vælgere" 's inserat, at vigtigheden er almindelig anerkendt.

De 32 mands hensigt går ud på at forberede et godt valg, og derfor på at udfinde de værdigste kandidater, hvis karakter beror for, at de vil tilsidesætte egen eller enkelt stands interesser for det Almindeliges Vel.

Vore møder er derfor ikke afholdte for at vække splid, men for at fremme enighed mellem de forskellige samfundsklasser, og jeg er sikker på, at "flere vælgere" have samme hensigt. Der er i vore møder intet hemmeligt foregået, og derom kan Enhver overtydes ved at læse vor forhandlingsprotokol, der hos mig er til behagelig eftersyn.

At opgive i avisen en navneliste på 32 mand behøves ikke. At hr. Schwarz, hr. Ribet og jeg er deriblandt, sees af avisen. - Ifald de "flere vælgere" konstituerer sig som en valgkomité og i dens midte finder nogle, der agter at stille sig som kandidater til folketinget, da beder jeg, at disses navne snarest måtte opgives i avisen. Jeg vil da med dem aftale dagen, på hvilken vi i broderlig forening skulde holde det sidste forberedende møde.

Da for resten "flere vælgere" er en for mig ubekendt størrelse, må det undskyldes, om dette svar er ufyldstgørende. - Sluttelig tilføjes blot, at bekendtgørelserne om mødets afholdelse var i valgkomitéens, inseraterne derimod i mit eget navn.

- - - - -
Samme dag bekendtgør i henhold til købstadforeningernes repræsentantskabsmøde og Dinsens opfordring de 4 delegerede fra Assens Købstad, at valgliste er fremlagt, og at der senere vil udgå indbydelse til deltagelse i prøvevalg.

- - - - -
"Flere vælgere" kommer igen 17/9 med erklæring om, at de ikke har påtalt Dinsens hensigter, men hans fremgangsmåde. Der snertes til de 4 delegerede fra Assens, og der bemærkes, at den vej, de nu er inde på, burde

have været betrædt noget tidligere.

- - - - -

Dinsen bekendtgør 26/9 en indbydelse til valgmode på Assens Raadhus 29/9 kl. 10. Det vil bero på forsamlingens talrigbed og flertallets ønske, om prøvevalg afholdes samme dag eller senere.

- - -

Samme dag er der under mærket '10' en kritiserende notits, som siger, at samtlige 3 kandidater næppe har alle de egenskaber, som er nødvendige for en folketingsmand, og distriktets vælgere bør derfor se sig om efter en anden.

Et rygte siger, at politimesteren aster at stille sig, men dette kan næppe blive til noget på grund af hans politiske troesbekendelse, han er altfor langt borte fra den tid, hvori man nu lever og virker.

Et andet rygte nævner prokurator Ettrup som kandidat, og i ham forenes alle de egenskaber, der findes nødvendige, nemlig: kundskaber, stor forretningsdygtighed, lige kærlighed til alle stænder i almindelighed, og han er en ægte demokrat i dette ords sande og ædle betydning.

- - - - -

29/9 siger "En tilskuer" god for Dinsen, Schwartz og Riber som kandidater. Han mener at vide, at politimesteren siger bestemt "Nej", og han synes, at "Hr. 10" ved sin adfærd ikke har gævnat Ettrup ret meget.

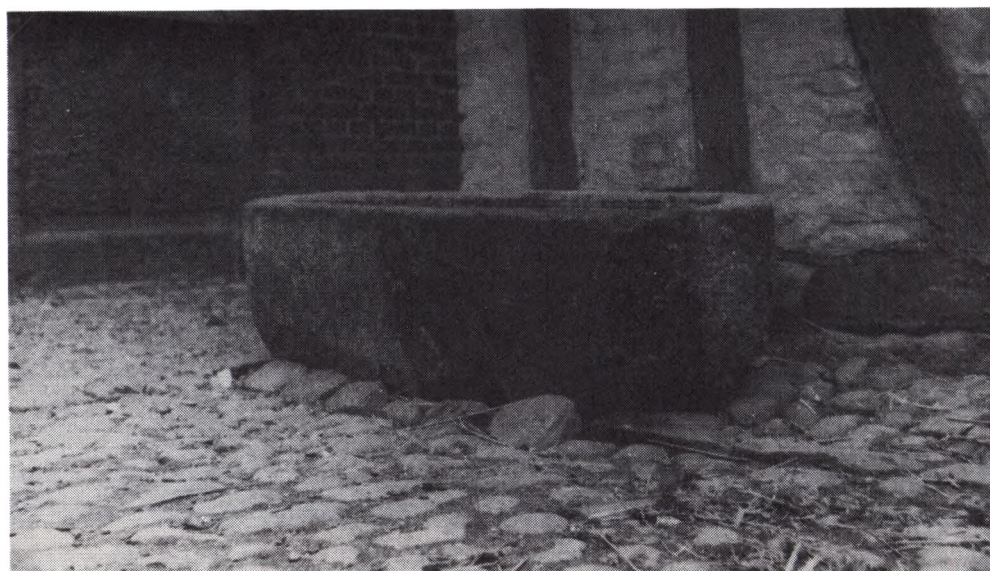
Samme dag meddeler redaktionen, at en iøvrigt forsent indkommen artikel ikke har kunnet optages på grund af personlige, sagen uvedkommende indhold.

- - - - -

I "Vestfyenske Avis" for 1' oktober 1849 refererer redaktør Chr. Karup et dæven i forvejen afholdt vælgermode på Assens. Kandidaterne, gårdejer Hans Dinsen, Saltofte, justitsråd, By - og Herredsfoged Buch-

Gården i Saltofte . -

Det gamle vandtrug.

wald, Assens og prokurator Ettrup, Assens, fik efter lodtrækning ordet i den anførte rækkefølge.

Dinsen: Jeg agter at stille mig som kandidat til folketinget. Ikke egen nytte, forfængelighed eller den indbildning, at jeg er den dygtigste, ere mine bevæggrunde, men jeg gør det, fordi jeg tror at kunne være brugbar i rigsforsamlingen, og, som hidtil, aldrig ved min stemme vil skade den gode og folkelige sag, som jeg med liv og sjæl er hengiven.

Jeg stiller mig, fordi jeg befinder mig i en sådan Uafhængigheds stilling, at jeg uden at se til højre eller venstre frit kan følge min overbevisning uden at frygte, at nogen skal berøve mig i dag, hvad han skænke de mig i går.

Jeg stiller mig, fordi jeg i mine lange og forskellige livsstillinger har samlet en del erfaringer, og derfor ved bedre end mange andre, hvilke af mine medborgere, skoen trykker.

Jeg stiller mig fordi, jeg er en stor hader af uretfærdighed og af al undertrykkelse ved misbrug af magten og endelig, fordi jeg elsker mine medborgere og bidrager til, at almindeligt velvære og ikke og ikke enkelte personers flor skulde blive den danske borgers lod.

Ligesom jeg her i korthed har gjort rede for mine bevæggrunde, vil jeg i korthed fremføre mine tanker og anskuelser om folketinget og vigtigheden af valget af dettes medlemmer.

Vor elskede, folkekære konge, Kong Frederik den Syvende, gav sit folk en ny forfatning, for at enhver af hans undersåtter kunde gå frem i borgerlig velvære, hvorefter ingen har monopol på at begrunde eget velvære på medborgeres bekostning, en grundlov, hvorved manden på borgen, manden i embedet, men også manden i hytten kan vorde lykkelig, hvis de organiske love, som nu blive at ordne, ikke tager en skæv retning på udviklingen af vore samfundsforhold, en grundlov, hvorefter han frasagde sig sin naturlige magt og netop derved er bleven mægtigere end før.

Landets vigtigste anliggender afgøres herefter af de to kamre,

folketing og landsting. For at få overvænten i disse kamre er der opstået en kamp, næsten på liv og død, mellem partierne. Mange blade puster til ilden i kampen og vækker solid, skinsyge, tvivl mellem samfundsklasserne; man nælsetter og nedriver hverandre, som om det ene parti var nationens gode engle og det andet bedrageriske djævle.

De stakkels husmænd og simple borgere fremstilles formedelst deres talrigheid som rene bussemænd, hvem de andre klasser må frygte, og derfor må de på ingen måde få noget at sige. For at gøre disse klasser ufarlige rader man til at vælge ministre, gejstlige og verdslige embedsmænd, eller andre stor- og rigmænd som medlemmer af folketinget, man har ligeså sat bondevennernes selskab til skive for de lønnede blades pile, og hele kampen giver man dog skin af, at den føres for at fremme alle klassers velvære.

Efter min overbevisning har kampen en anden grund. Gejstlige og verdslige embedsmænd og andre magthavere har ikke lyst til at følge deres konges eksempel og give slip på deres unaturlige magt og myndighed, og for at beholde den, arbejder de så ivrigt på at få plads i folketinget og regere samme.

Dette er min overbevisning, om det bliver landets eller de især erhvervende klassers gavn, hvis de sejrer, må vælgerne betænke. Endnu har ulven aldrig været anset som en god fårehyrde. Ingen kan få mig til at tro, at en embeds - stor - eller rigmand, som ser enhver borger og bonde over hovedet, som væsener næsten af en anden art, kan blive en god rigsdagsmand for almuen.

Kommer sådanne mænd til at regere folketinget i de tre første år, hvor landets vigtigste love skal ordnes, da vil den ny forfatning, vor elskede konge gav sit folk, ikke blive til landets velsignelse. Mængden vil da, måske for lang tid, blive smedet i aristokratiets lænker, langt hårdere end hidtil.

Jeg må tillade mig at anføre et eksempel: den ulykkelige krig har bibragt Danmark dybe sår. Det bliver rigsdagens hverv at finde midler,

hvorved disse sag kan læses, uden at borgerne bliver alt for hårdt trykkede. Nu foreslår Een, om ikke landets tiender, som år om andet udgår omtrent så meget som hele landsskatten, efterhånden ved vacancer og indtægter af kirker kan anvendes i dette øjemed, irod at præsterne fik en passende løn og kirkeejernes arvinde betalt for kirken.

Men nu har biskopper og præster en stor mægt i folketinget, ja måske majoriteten, og nu vilde da et sådant forslag ikke straks falde igennem og forslæstilleren ønsket i inkvisitions- fæstet, der sandsynligvis også snart vilde blive oprettet for sådanne formastelige.

Overvej, hvad I har talt, kære vælgere. For mig er sorgen af stor vigtighed, at jeg må bede om undskyldning, hvis mine ord synes for skarpe.

Jeg taler ikke her for at behage mennesker, men Gud, som ser in sjæls inderste. Jeg kan ikke gøre for, at enhver uretfærdighed smerter mig. Således gør det mig ondt at måtte erfare, at der gives godsejere, der ingen samvittighed gør sig af at kaste de i hans arbejde afkræftede og ved akkord med ham fattiggjorte husmænd på fattigkommunerne; at tage så meget i afgift af et jordløst hus, at dette er ham betalt hvert tredje år, at han kun søger at forøge sine jordebogs-intrader ved stedse at lade frugten af bondens flid glide i sin egen lomme og ved at lade sønnen betale for faderens møje.

Således gør det mig også ondt at erfare, at den retskafne og fremadstræbende borgers lykke og hæder ofte beror på embedsmandens, under lukket låg, afgivne erklæring.

For at dette Godsejer-Aager-Væsen, for at embedsmandens magtfulde kan vedvare, er det ønskeligt at få herredømmet i folketinget. Derfor, ærede vælgere, vær på Eders post. Aristokratiet og dets organer slurrer ikke. De efter titlerne meget lovende blade "Den nye danske bondeven" og "Den danske folkeven" har virket ligeså skadelig på den folkelige sag i Danmark, som de slesvig-holstenske præster har, for den danske retfærdige sag, virket skadelig på almuen i det Slesvigske.

Sluttelig erklærer jeg for de ærede vælgere, at da min eneste hensigt med disse læber kun har været at vække vælgerens opmærksomhed for sagens vigtighed, for at skaffe et godt valg, så vil jeg med fornøjelse træde tilbage og give min stemme til en mand af prøvet, selvstændig, redelig og folkesindet karakter, en mand, der, uden henvisn til personer, ærer menneskerettighederne.

Med hensyn til de ærede mænd, der, ligesom jeg, ærer at stille sig, de erkender jeg i dem fornuftige og retskafne mænd, med hvilke jeg i flere henseender ikke kan male mig, men da mit bekendtskab med dem er ufuldstændigt på grund af, at jeg ikke har set dem handle i kritiske tilfælde, hvor selvstændigheden vises, og altså ikke ved, om deres læbers lyd er hjertets røst, kan jeg ikke endnu bekvemme mig til at træde tilbage, men overlader det til de ærede vælgere, om ikke før så på den endelige valdags, at afpøre sagen.

At vort valg må blive heldigt, og at Odense Amts 3'valdkredsens vælgere i enighed og borgerind, i fornuftig overvejelse om sagens vigtighed, og selvstændig beslutning på selve valdagen, ikke skal stå tilbage for nogen anden valdkreds, er mit hjertelige ønske, og at den gode, folkelige sag må sejre uagtet alle aristokratiets bestræbelser er mit glade håb.

Fodnote: På Hr. Dinsens vegne må vi bemærke, at enkelte udtryk kunne være glemt ved det mundtlige foredrag.

Justitsraad Buchwald ønskede de organiske love, der kan ventes udarbejdet i medfør af grundloven - den store kongelige gave - udfærdiget med indsigt og omhu. - God, redelig vilje, endog i forbindelse med den størst mulige begejstring for det godes fremme, var her ikke nok.

Et langt forretningslivs erfaring i forbindelse med mange års forberedende studier måtte afgive de mest brugbare mennesker i en for -

samlings, hvis moderlige kold let er et drøfte de i borgernes vel og ve mest indribende love. Han henviste til kundtligheds og offentligheds indførelse i retsplejen og til edsvorne retters besret og væsen, således som de er besret i Frankrig, Rhin-reussen, og i England. - På forespørgsel erklærede han, at Lausene bør bibeholdes.

(Disse reformer i retsvæsenet blev til virkelighed på dato nøjagtigt 30 - tredindstyve - år efter denne dag).

Prokurator Ettrup gør opmærksom på, at han stiller sig efter fleres onforordring, og at han allerede ifjor gjorde rede for sine anskuelser. Han finder af den grund ikke anledning til at komme nærmere ind på dem nu, men han kan i almindelighed forsikre, at han med fedrelandets og borgersamfundets vel for øje stedse vil virke til, at alles interesse overvejes, iagtages og drøftes, og at han ingensinde vil bøje sig for anden mægt end sandhed og ret.

Garver Schwarz, som stillede sig, men trak sig tilbage inden valødagen, udtalte sig i noget almindelige vendinger, men hans bemærkninger om hertugdømmet Slesvig fortjener at medtages her.

"Dersom Danmark går ind på en deling af Slesvig, så bedår det barnemord. Følgen vilde blive, en deling i dag, atter en i morgen og så freddes. Da foretrækker jeg en vis, selvstændig forfatning for Slesvig, og kan denne ikke ornås på antagelige vilkår - så i guds navn endnu engang en kamp for gamle Danmarks beståen."

- o - o - o - o -

Efter mødet 29/9 er der kun ro nogle få dage, så begynder debatten igen. En anonym notits taler 8/10 om Dinsens varme, temmelig hårde udtryk på valgødet, især hans omtale af embedsmændene kritiseres, skønt indsende-

ren tillige siger, at han "langtina er uenig med Dinsen". Han nærer dog den overbevisning, at mange embedsmænd vil kunne udfylde en plads i folketinget bedre end Dinsen.

- - -

Dinsen svarer 19/10 : Pilatus svarede: "Hvad jeg skrev, det skrev jeg". Han taler om Mægtens misbrug i den ondes hånd" eller "uredelige og slet-tænkende embedsmænds hænder" - Det er ikke magten selv, men misbrug af magten, jeg ivrer imod. Jeg har således ikke noget imod, at små tyve hænges, men jeg har meget imod, at der ses gennem fingre med de store tyve og bedragerere.

Hvad mig selv angår, da har jeg aldrig dralet af mine fuldkomnender eller troet at kunne udholde en sammenligning med hine veltalende og kundskabsrige, intelligente mænd; men desuagtet tror jeg at kunne være brugbar i folketinget. Endnu har jeg ingens tillid svigtet, endnu er jeg hverken beskyldt for uredelighed eller for at handle i egen interesse, endnu har jeg hverken ved sønneføder eller venner søgt at fremme mit valg, da jeg formener, det må bero på vælernes egen sunde sans. Jeg har kun søgt at gøre valgkredsens vælgere opmærksomme på vigtigheden af valget.

Det er ikke en enkelt stands eller enkelte individers specielle interesser, men det er den arbejdende og erhvervende classes, det er den danske nations almindelige velvære, der gør valget af en folketingsmand så vigtigt.

Jeg siger derfor: skal vor elskede konges ønske gå i opfyldelse med den ny forfatning, han har skænket os, at fremme sit folks lykke og at finde sin heder og styrke i sit folks kærlighed, da bør den folkelige aand, da bør folkets elskere have herredømmet i folketinget og ikke folkets hadere eller aristokraterne, omend disses repræsentanter fremstå som ministre, bisper, præster eller andre stormænd.

Prøvevalget d. 30. oktober.

Efter at Dinsen den 22/10 havde bekendtgjort afholdelse af prøvevalg den 30/10, følger den 31/10 avisens referat af dette mødes forløb. Dinsen var dirigent.

Gårdejer Friis fra Akkerup fremstod som kandidat og holdt et foredrag i demokratisk ånd. - Der skredes til afstemning, men prokurator Ettrup nedlagde en formel protest, fordi det ved forrige møde blev bestemt, at prøvevalget først skulde afholdes få dage før valget. Han opfordrede Dinsen til at få en anden dirigent valgt til at lede den af hans protest følgende diskussion.

Efter en noget støjende debat, som endtes ved, at postmester Ove Thomsen optrådte mæglende, opfordrede Dinsen Agent Bruun til at lede de videre forhandlinger.

Flertallet af forsamlingen vedtog derpå, at prøvevalget skulde udsættes til senere, og avisen beklager dette resultat - af hensyn til de mødte landmænd, men den erklærer protesten fuldt beføjet.

: - - - - : - - - - - :

2/11 bringer avisen Thomas Friis's foredrag fra prøvevalget efter manuskript. Han henviser bl. a. til, at han var kandidat ved grundlovsvalget sammen med Dinsen, men trådte tilbage for ikke at splitte bøndernes stemmer, og han siger, at Dinsen har stået sin prøve i den første rigsdag.

Han håber, at Dinsen vil blive den udkårne også denne gang, men da stemmerne muligvis kan spredes, og valget på den måde blive uvist, stiller han sig alligevel.

o o o o o o o o o o o

Prøvevalget betød en vending i valgkampen. Hidtil var den blevet holdt i meget urbane former, nu åbnes stuserne for anonyme smædeartikler og lign. De mærker, de forskellige indsendere anvender, er let gennemskuelige, "en

bonde" er givetvis oldefar, mens Ettrup skriver under mærket x + y . Deres modpartner læser heller ikke skjul på, at de er rænnemskuede.

Bølgerne gik højt, og diskussionen endte i det rene mundhulgeri, som havde til følge, at publikum bad dem holde op med aeres kævl, som ikke tjente nogen af dem til ære. - Hvorfor Ettrup i så høj grad faldt over oldefar, kan man knap nok forstå. Hans aggressive og nederdrægtige optræden overfor en gammel, hæderlig mand må have haft en dybere årsag end lige kampen om mandatet, som Ettrup næppe har kunnet regne med at vinde. - Herom kan man imidlertid ikke dømme efter det foreliggende materiale. Striden synes iværksat som for at lokke Dinsen ud på ølatis, hvor han let kunde væltes, og det lykkedes forbavsende godt.

Redaktøren er heller ikke Dinsen god, man kan mærke det helt fra kampens begyndelse.

At oldefar fik for tidlig begyndt på den valgkamp blev måske dybest set årsagen til hans nederlag. Han var en ældet mand, og han var fremmed med hårde ord uden diplomatiske omskrivninger eller udflugter, men han havde sine meningers mod og viste det tilfulde.

o o o o o o

I nummeret med Friises foredrag optræder Ettrup under mærket x + y . Han udtaler sig om Dinsens beguede "anmassende fejl" som dirigent ved prøvevalget. Man vil på bondestændens vegne fordre høfligheds-hensyn, og man kan med fuld ret føle sig fornærmet, fordi han ved at overskride sin myndighed blev årsag til en spildt rejse til dette møde for mange af deltagerne.

Redaktøren blander sig igen i striden med oplysning om, at det var Dinsen selv, der som dirigent ved det første møde bestemte, at prøvevalg skulde foregå i dagene kort før det egentlige valg, og af forsamlingen blev der hverken protesteret eller samtykket i denne bestemmelse. Altså har Dinsen ved at indkalde til prøvevalget på et meget tidligere tidspunkt

fejlet mod sin egen bestemmelse, men om denne forseelses S t ø r r e l -
s e kan meningerne velnok være forskellige. Redaktionen kan ikke godta-
ge de af x + y brugte udtryk, med mindre der føres bevis for, at det er
sket for at fremme private interesser. -

Formfejlen var ikke så betydelig, at man af den grund kunde spille
de forsamlede menneskers tid, uden at sagen i mindste måde blev fremmet.

De folk, som havde rejst forgæves, havde været misfornøjede,
men deres vrede havde ikke været rettet imod Dinsen.

Gården i Saltofte - stuehuset .

Nu optræder oldefar som "en bonde" i avisen og 4/11 siger han, at han ikke ønsker tidligere tider tilbage, da landet havde en konger men både han og landet regeredes af et riksråd bestående af ægte aristokrater, og bonde og bor er behandledes langt værre end hunde. Han taler om træheste og hundehuller samt om forvalterniske.

Hvad nu Dinsen ønsker, og den revselse, han skulde have, da forsikrer "en bonde", at han ikke - og ej heller nogen af hans standsfæller - var rejst til Assens den dag for at høre Dinsen få tildelt en revselse, "så oplyste er vi, Gud ske lov ikke", siger han.

Det var, som om min ven og jeg havde bestemt at mødes i Odense en vis dag for at drøfte en vigtig sag; han beder mig senere om at møde et par dage tidligere, og der kommer også, men blot for at læse ham teksten, fordi han har forandret dagen; svænder for og rejser hjem med uforrettet sag. - Hvem af os handlede mest naragtigt ?

o o o o o o o o o o

7/11 kalder Dinsen x+y artiklen for et chikanøst da capo af forstyrrelsen på valg mødet; han henviser til, at det den 31/10 netop var fuldmåne og tidspunktet derfor bekvemt, og han kan ikke beskrive, at nogen retsindig mand benyttede sig deraf for at gøre skandale.

Han omtaler sin stilling som formand for sogneforstanderskabet som bevis for, at han ikke har høft i sinde at udsætte prøvevalget til en af de sidste dage inden valget, idet både valg af valgmænd og valgbestyrelse til disse valg forestod på samme tid. -

Først på selve dagen, da vulkanen på en gang brød løs, havde han hørt bebrejdelser for tidspunktet, og nu kommer så x+y for ret at gøre nederlaget fuldstændigt med de mest pædigne udtalelser, men såvel bønder som borgere vil let kunne indse, hvorfra orkanen kommer. -

"Jeg misunder ikke nogen i at få del i hr. Ettrupps erhvervede laurbær", - slutter han.

o o o o o o o

I samme avis er x+y ude i løen. Denne gang er det "En bonde", der må holde for, og der tales om en personlighed, der har tvedragt på sin tunge og mistillid i sine ekspektioner mod alle og enhver, som ikke er bonde, og som derfor har et stort parti imod sig, allerstørst blandt den uoplyste bondestand, som fordrer et godt valg.

Han slutter: "Vistnok ikke en person uden kundskaber eller evner men blot et fanatisk sindelag, ligesålidt som en person, hvis hele livs udviklingsgang med nødvendighed godtgør umuligheden af, at han på tilfredsstillende måde kan indtage fyldestgørende plads som dette distrikts repræsentant". - Det er netop aristokraterne, der, ligesom de kundskabsrige mænd, til enhver tid og i ethvert land har ført nationerne frem til større civilisation, oplysning, frihed og lykke".

- o -

11/11 rykker Ettrup ud med navns nævnelse :

Dinsen har selvrådigheden og i strid med en offentlig forsamlings beslutning berømmet prøvevalg; han kaldes naiv og ikke eneheriker over en sådan forsamling, men han er i besiddelse af en temmelig høj grad af arrogance og dumhed." Jo mere jeg herpå grunder, - jeg så mere ser, - der stikker noget under " . Om nogen generedes ved at møde forræves, kan dette alene tilskrives dirigentens selvrådighed, og kun Dinsens ondskafulde ironi har nu kaldt ham frem.

- - - -

I samme nr. af avisen diskuterer "En Bonde" videre. Han kalder x+y "hundehullernes apostle".

- - - - -

12/11 giver Dinsen svar " På min mundvæns hr. prokurator Ettrups inserat! "Kukkeren råber sit eget navn. Det er udlært: "Tyv tror, hvermand stjæler!" "

H. Dinsen.

I samme nr. er x+y der igen. Han holder for at det er urigtigt at kalde en forlængst svunden tid tilbage ved at tale om de gamle straffemidler, som i fortiden var et led i folkets kulturhistorie, men som de mest dannede, kundskabsrigeste mænd påviste at være stridende mod humane revselsskridter og derved ved deres indflydelse fik afskaffet.

- o -

16/11 gentager Ettrup Dinsens ordsprog og opfordrer ham til bestemt og tydeligt at erklære sig anseende føje til at rette dette infamerende ordsprog imod ham; kan han ikke det, involverer hans allusion et ham selv uværdigt skudleri.

Dinsen kaldes "Hans Stormæstighed", som nu har berammet endeligt valgmode til 1/12, skønt Hs. Maj. Kongen allernærmest har bestemt valget til 4/12, og han spørger, om nr. Dinsen måske er gået helt fra forstanden? -

- -

Dinsen har nemlig indvarslet til valgmode og prøvevalg 1/12 på Raadhuset i Assens.

o

18/11 henviser Dinsen til vedtælsen og prøvevalget på mødet 29/9 og nu gentager han sit sukkerordsprog som slutning.

o

Samme dag ironiserer "Mr. Bonde" over, at Ettrup i en af sine artikler har kaldt ham "for kras, løbløst og indbildsk til at være bonde."

Med x+y vil han aldrig blive enig, og han regner iøvrigt med, at publikum snart er ked af dem begge, så han vil ikke mere gendrive noget. Han vil blot tilføje, at han hverken bor eller opholder sig i Akkerup.

o

19/12 Ettrup: Han erindrer selvfølgelig mødet 29/9, men at Dinsen nu

tværtimod allerhøjeste resolution bestemmer endeligt valgmode til 1/12 kalder han galskab, - Han fortsætter med at kalde Dinsens adfærd for "rabulistisk manér", og siger, at det er kun det pure ondskab, som får ham til at påstå, at det var Ettrup, der forstyrrede det møde, hvor Dinsen stod som en Per Tot, der hverken vidste ud eller ind.

Nu optræder i samme nr. en x, som spørger, om det ikke er på tide at holde op. Striden er jo gået over i personlighedens gæbet og kan næppe have videre interesse for vælgerne, der allerede har haft lejlighed til at gøre sig bekendt med parternes dygtighed og humanitet.

Ettrup bekendtgør 21/11, at også han havde ønsket, at parterne havde holdt sig tilbage i striden, men beder redaktøren undskylde hans princip, nemlig at sparke igen, når nogen sparker til ham (om det da ikke er en æsel).

Samme dag ønsker en abonnent at sige til hr. Ettrup i anledning af hans kedelige strid om valrvæsenet: "O, sancta simplicitas, lad os nu være fri for mere skrivi af den slags hr prokurator; jeg har forandret min mening om Dem og er glad derover".

Videre anonymt: Det har højlig undret os at se mænd som Dinsen og Ettrup misbruge redaktørens beredvillighed og trætte publikums tålmodighed ved offentlig at udfægte en sådan strid".

"En mildest talt anstødelig pennefejde; vi tror ikke at gå for vidt ved at sige, at der vil formindske antallet af deres vælgere".

Hermed er det slut med kævlet.

1/12 holdes det heret omtalte og omdebatterede prøvevalg. Der var mødt temmelig mange vælgere. - Buchwald udtalte sig i human og liberal ånd, Dinsen gentog sit tidligere foredrag. Ettrup bebudede at ville udtale sig på selve valgdagen. - Thomas Friis fra Akkerup, som også havde stillet sig, havde i en annonce erklæret, at han fandt ingen anledning til at holde prøvevalg den 1', når det Kgl. åbne brev fastsatte valget til den 4'. - Han havde meldt forfald på grund af "Udrejse".

Ved prøveafstemningen fik Buchwald 35 stemmer, Dinsen fik 14 og Ettrup 3, men en stor del landboere havde undladt at afgive deres stemme her, siger Vestfyenske Avis.

I en bekendtgørelse 2/12 forklarer Hans Dinsen i egenskab af formand for valgbestyrelsen, at man fra Kultusministeriet har modtaget afslag på en ansøgning om at kunne bruge Assens kirke til valgbehandlingen, som foregår på torvet 4/12 kl. 10. - Kævnlig afstemning, om en sådan bliver forlangt, foregår på rådhuset. -

I lide under denne bekendtgørelse står følgende annonce:

" Da flere vælgere, efter det i dag afholdte prøvevalg, have ytret, at jeg offentlig måtte fralægge mig det under diskussionen omtalte falske rygte, at jeg nemlig under forrige rijsforsamling skulde have betalt Hr. Friis i Akkerup 1 Rdl. daglig af mine diæter, fordi han ifjor trak sig tilbage ved valget, så erklærer jeg herved, at hint rygte - der alene kan være opdigtet for at skade mig - er den s t ø r s t e U s a n d h e d, hvorfra det end har sit udspring, og udlover derfor 10 Rdl. til den, der kan oplyse mig om, fra Hvem et sådant rygte er udspreddet.

Saltofte den 1' December 1849.

H. Dinsen.

Folketingsvalget d. 4. December 1849. -

Den 5. dec. refererer Vestfyenske Avis valgbehandlingen den foresående dag. Af distriktets 2000 vælgere havde indfundet sig c. 700, og af de 400 vælgere i købstaden stemte kun 194. Stemmetallet fra de forskellige sogne fordelte sig således: Kærum 51, Søby 29, Dreslette 46, Helnæs 19, Hårby 25, Flemløse 39, Gamtofte 40, Sandager 35, Barløse 16, Tanderup 33, Sønderby 24 og Kjerte 78.

Kandidaterne var:

Justitsråd, By - og Herredsfoged Buchwald, stillet af købmand Hannibal og gårdejer Adolf Jørgensen, Liltofte.

Gårdejer Dinsen af Saltofte, stillet af farver Dethlefsen.

Prokurator Ettrup, stillet af skræddermester Mejborg.

Gårdejer Friis, Akkerup, stillet af sognefoged H. Hansen, Haarby, lægdsforstander J. Rose og skolelærer Kielskov, Akkerup.

Postmester Ove Thomsen, stillet af møller Rasmus Nielsen, Haarby, og møller Poulsen af Sarup.

Buchwald talte i den samme liberale aand, som tidligere og hilstes med håndklap. Han var den eneste, der blev interPELLERET, nemlig af Dinsen, om fæsteforholdet.

Dinsen talte ganske kort, idet han henviste til sine tidligere her i bladet refererede foredrag.

Prokurator Ettrup fremsatte sine anskuelser i et klart og kraftigt foredrag i stærk demokratisk retning. Jagtretten omtalte han under munterhed : " Skriften siger, at hvad et menneske sår, skal han høste, men guds-ejeren siger, at hvad bonden sår, det skal mine dyr æde." - Han hilstes også med bifald.

Gården i Saltolte.

Friis søgte især ved eksempler fra den danske historie at hente stof for sine betragtninger og støtte for sine meninger.

Postmester Ove Thomsen gik med varme og inderlighed imod en advarsel fra Friis til vælgerne mod at stemme på en fremmed, ukendt mand og gav en udsigt over sit tidligere liv. Tilhørerne gav denne tilbagevisning bifald, som også hørtes efter at taleren havde sluttet. Han talte med sand, leverede gudsfrygt og om at ære kongen, elske fædrelandet og medborgerne.

Kaaringen gav stærkt flertal for postmester Thomsen. Ettrup trak sig nu tilbage, og de tre andre kandidater forlangte skriftlig afstemning.

Ved denne fik Buchwald 191 stemmer, deraf 145 fra Assens by.

-	-	-	Dinsen	72	-	-	2	-	-	-
-	-	-	Briis	30	-	-	0	-	-	-
-	-	-	Thomsen	396	-	-	47	-	-	-

Thomsen proklameredes som folketingsmand og udbragte et med 9 hurraer besvaret Leve for vor folkelige konge og vort elskede fædreland.

Oldefar havde tabt. Han havde fået begyndt sin valdkamp for tidligt og man kan ikke frigøre sig for den tanke, at han har været for sikker på genvalg, og har derfor grebet sagen an, som om det hele drejede sig om formssag. Selvfølgelig har det kævl, han var dum nok til at lade sig lokke ind i af den prokurator, nok skadet ham en del, men den stemmetilbagegang fra 227 til 74 - må skyldes andre årsager, som vi ikke kan læse os til gennem avisreferaterne.

Nu skulde man tro, at oldefar vilde holde op med at interessere sig for politik, men der kommer man til at tro om igen.

I 1905 traf fætter Albert i Saltofte en gammel husmand og daglejer, som viste sig at kunne huske oldefar.

Denne mand "Per Bødker" fortalte på sin vis om Hans Dinsen, idet han betegnede ham som "kunstig", d. v. s. et vulgært almueudtryk

for hele saalen mellem religionsvanvid og åbenbar åndssløv ed; men han
er var en sufuld nye respekt for de dygtige sønner. Særlig skolelæreren
syntes han betaget af.

Per Bødker fortalte om den gamle Dinsen, at han råk og såe-
de korn i småbede i sin have og morede sig med at tælle kærnerne i de
enkelte aks, når de kom frem. Dette opfattede han som bevi på kunstig-
heden. At oldefar syslede med den oprindelige form for fremelskning af
stærked, lå naturligvis langt uden for Per Bødkers horisont at fatte.

I 1851 da soldaterne vendte hjem fra krigen, får vi lige et
blik af oldefar.

I Vestfyenske Avis for 2/2 1851 læses følgende:

I fredags, d. 24. febr. afholdtes i gårdmand Peder Rasmussens gård
i Saltofte en velkomstfest for de til byen hjemkomne krigere. Flere dan-
nebrogssflag vajede og Hs. afestets bekransede navnetræk var ophængt i
dancesalen. De fleste af byens gårdmænd deltog i festen. Efterat nede-
stående, af H. Dinsen forfattede, sang var afsungen, tiltog glæden ved
flere udbrænte skåler, for Hs. Majestet, for de brave danske krigere, de
vækre danske drenge, pigerne skål m. fl.

Den inderlig med, hvormed soldatens værd tolkedes, og den
skjønsonhed, hvormed de hjemkomne krigere igjen tolkede deres følelser,
vidne om, at gjensidig kjærlighed og erkjendtlighed besjælede alle.

Denne stemning gjorde, at festen - der varede hele natten - må hen-
regnes til de øjeblikke i livet, hvor den ene ligesom kan see på den an-
den : vi føle os glæde og lykkelige. Ikke at tage deel i en sådan fests
glæde, finder indsenderen heraf at være straf nok for de få af Saltoftes
beboere, der ikke deltog, eller ingen sans har for at glæde sig selv
og andre. (Mon ikke "indsenderen heraf" skulde vise sig at være H. D.).

Hermed følger oldefars sang til festen. - Mel.:" Vi alle dig elske,
livsalige Fred," eller " Langt højere Bjerge saa vide " -

1) Velkommen, I Helte fra blodige Færd ,
Til Fader, til Moder, til Pige;
Thi Fjenden, den Stolte, ham standsed Jert Sværd,
Og frelst har I Dannemarks Rige.

∴ Velkommen hver Mand, til elskte Land
Hvad enten I strede paa Land eller Strand. ∴

2) Den Tysker, han kom her med Pral og med Fram.
Og haaned Jert Sprog og Jer' Sæder,
I sendte ham hjemad med Spot og med Skam,
Men I kom tilbage med Hæder.

∴ Velkommen, hver Mand, til elskte Land
Hvad enten I strede paa Land eller Strand. ∴

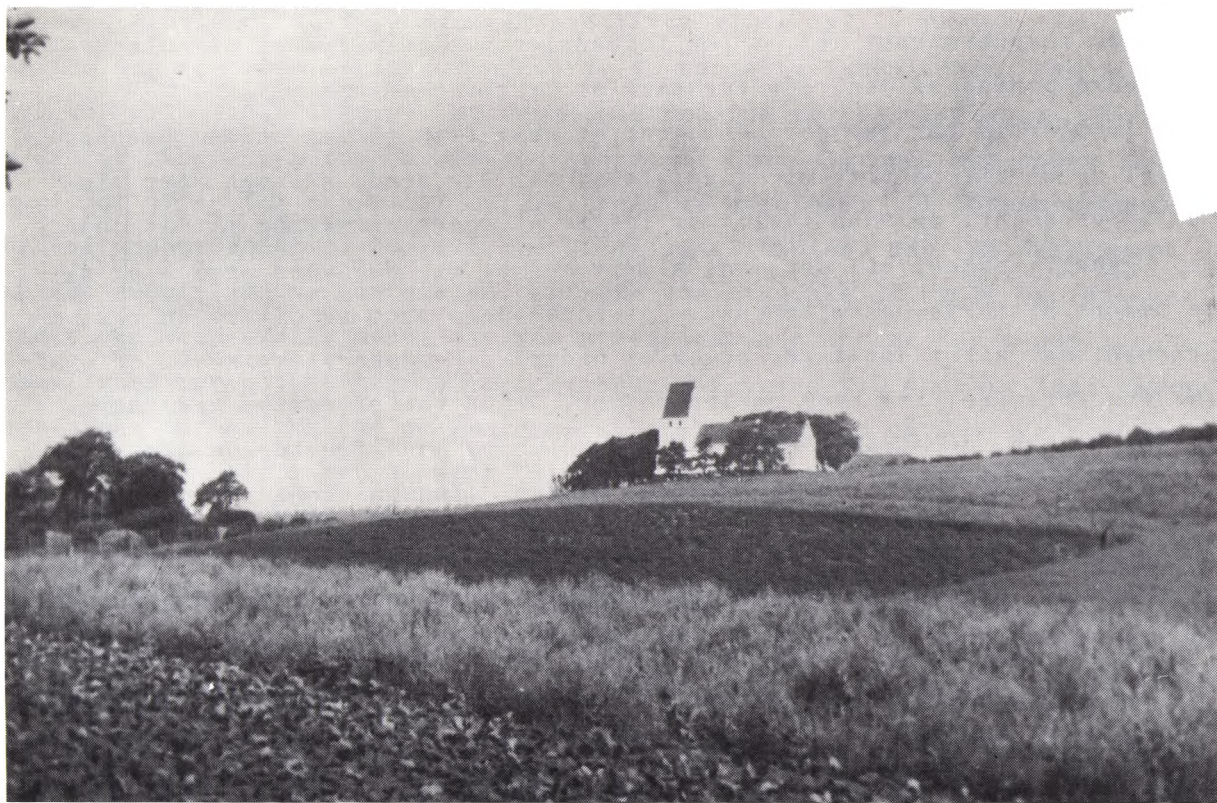
3) Den Tak, Jer Kong Fredrik den Syvende gav,
Er Røst fra hver Dannemands Tunge;
Den lyder i Lande, den lyder paa Hav,
Dens Gjenlyd end længe vil runge.

∴ Velkommen hver Mand, til elskte Land
Hvad enten I strede paa Land eller Strand. ∴

- 4) De Laurbær, I høstet' af Fjende og Ven,
Er mere end Ord kan udtale;
Men hvad I har døiet for Arne og Ven,
Kan Guld Eder ikke betale.
.: Velkommen hver Mand, til elskte Land
Hvad enten I strede paa Land eller Strand. .:.
- 5) Jer fulgte i Faren vor Bøn og vor Haand,
Vi deelte saa tro Eders Sorger.
I strede som Løver i Kjærligheds Baand,
Derfor os nu Seiren og borger.
.: Velkommen hver Mand, til elskte Land
Hvad enten I strede paa Land eller Strand. .:.
- 6) Den Aand, der besjæler vort Folk og dets Drot
Og straalere i Krigernes Rækker,
Er Tryghed for Landet fra Hytte til Slot
Men Skræmsel bag Fjendernes Hækker.
.: Velkommen hver Mand, til elskte Land,
Hvad enten I strede paa Land eller Strand. .:.

7) Nu Skaal for vor Konge, vor gjeveste Mand,
Og Skaal for enhver, der ham elsker!
Ja, Skaal for hver Kriøer naa Vand og paa Land,
Og Skaal for den Aand, som nu hersker.
: |: Velkommen hver Mand, til elskte Land
Hvad enten I strede paa Land eller Strand. :|:

Kærum Kirke.

År 1852 foreligger der i Vestfænske Avis fra Oldefars hånd en række artikler :

H . D i n s e n s M e n i n g e r o g A n s k u e l s e r .

§ 1. I n d l e d n i n g .

Det har altid været min lyst at tale den forurettedes sag, og da det som oftest er den underordnede eller almueklassen, der forurettes, så er det oftest dens sag, jeg strider for. Jeg arbejder derfor ikke af egennytte. Min løn er kun: min egen tilfredshed, enkeltes påskønnelse, andres miskendelse og fleres efterstræbelser; min virksomhed bereder mig derfor ikke nogen rosenbestrøet vej, inden forbedring i mine kår, hvilket altsammen nedre ornåes af den, der forstår at krybe og smigre.

Imidlertid har jeg dog besluttet at gaae frem på den engang betraadte Vei og dertil benytte mit livs aften: thi jeg veed, at uden kamp vindes ingen seier, og uden idelig og idelig at gjøre onmærksom på det onde, der gaaer i svang, vil det gode aldrig seire: men jeg veed også - og alle tiders historie bekræfter det - at sandhedens røst er oftest en røst i ørkenen; man ætter den ikke, søger at undertænke dens virkninger, og staf-fer den forvovne, fra hvem røsten kommer. Desuagtet er røsten nødvendig. Den er en sæd, der tidlig eller sildig vil bære gode fructer og dens forfølgelse tjener kun til at fremskynde høsten. Inquisitionen, banstrålen, afladshandelen osv. ere således ved den forfulgte, men tilsidst seirende sandhedsrøst overvundne i de fleste lande på jordkloden. Dens røst er derfor de ondes skræk, og hvis den ikke qvæles i fødselen, de ondes beseirer, og er derfor kun farlig for dens første forkæmpere.

Ligeom sandhedsrøsten har været istand til at befri menneskeheden fra de største misbrug, sljendigheder og forfølgelser, således kan den endnu seire over de mindre, og det er i den hensigt, at jeg også vil yde min Skjerv. Men da jeg er gammel, er der ikke sandsynlighed for, at jeg får meddelt, Alt hvad jeg ønskede. Jeg kan derfor ikke udgive mine tanker og

anskuelser i en bog, ordnede i nogen systematisk følge - da tidsomstændighederne ofte bestemte, hvilken gjenstand jeg vil omtale. -

Jeg meddeler dem derfor ugentlig i nogle artikler i denne avis, og det skal være mig kjært, om de måtte blive læst med interesse.

- o -

§2. Om Kirkegang.

Sex dage om ugen skulde vi bestræbe os for at erhverve os de legemlige fornødenheder, men på den 7de dag skulde vi ligesom løsrive os fra jordelivets Møie og bekymringer og ikke mønsteligen spørge: hvad skulle vi æde? og hvormed skulle vi klæde os? - Derimod skulle vi den 7de dag bestræbe os for at erhverve os aandelig lyksalighed. Menneskene have til alle tider indseet, at denne bestræbelse er den vigtigste. De have derfor ikke alene fundet det nødvendigt at lønne lærere, men endog ikke anset det offer for stort, at opføre prægtige bygninger til forsamlingssteder ved undervisningen. Overalt see vi således Templer, det ene prægtigere end det andet, knejse mod himlen, opførte ved menneskelig kraft og vedligeholdte ved menneskelig sved, alt for at vise at man ansaae den aandelige lyksalighed for det vigtigste, det Høieste. Af trang til åndelig føde ilede menneskene forhen pyntede og skarevis til disse templer om Søn- og Festdagene; forenede sig i bøn og sang til den Høiestes pris, hørte med andagt, ofte med taarer i øiet, på præstens foredrag og forlode templet bedre og lykkeligere. Men er det nu således? - Nei, ikke overalt destoværre! Mange af disse stolte templer staae nu næsten tomme, og de Faa, der søge dem, komme der ofte i andre hensigter eller forlade dem utilfredsstillede. At imidlertid ethvert ufordærvet menneske, især af almueklassen, endnu føler den samme aandelige trang, derom vidner de mange, der gaae mile langt for at høre en præsts prædiken, der kommer fra hjertet og trænger igjen til hjertene, ja derom vidner vel ogsaa, at enkelte kirker endnu findes fulde af tilhørere. Det er derfor, Gud skee Lov, ikke mangel på religiøsitet, ikke mangel på lyst til at omgaaes med Gud og hans ord, der holder almueklassen

fra kirken, men de blive borte, fordi deres sjæle ikke kan finde den føde, de ønskede. Skallen kan ikke tilfredsstille dem og Kjernen finde de ikke. Man søger ikke kirken eller tilfredsstilles i kirken alene ved at høre messen, orgelets toner og menighedens sang; den egentlige Kjerne af den offentlige gudsyndelse bliver jo dog præstens foredrag. Den præst, der med flid har gennemtænkt den sandhed, den dyd eller løst, han har valgt til sit tema, således at hans foredrag står levende og klart for tilhørerne, så at de kunne forlade kirken med samme overbevisning, som de, der hørte spørgsmålet: Hvem er min næste? besvaret af Jesus i Parablen om den barmhjertige Samaritan, og med de ord: gik bort og gør ligeså! Den kirke, der har sådan en præst, er ikke bygget forgjeves, og vil altid finde flittige besøgere, hvorimod den kirke, der har en leiesvend til præst, som lader sine tilhørere kun få skallen, men ingen Kjerne, den bliver hvert år tommere og tommere, og den femtededel, der ydes af menighedens erhverv, foruden offer og andre præstationer til kirken og præsten, er kun ilde anvendt. Menigheden har et uomtvisteligt krav på præstens troskab og flid, eller og er den berettiget til at bønfalde regeringen om, at disse store Udgifter maa blive anvendte paa en til Menneske Forædling og gavnlige Uddannelse værdigere Maade; thi vel veed enhver, at man kan dyrke Gud ved sine daglige sysler, paa sit stille natlige Leie og i sit lønlige kammer; vel veed enhver, at kirkegangen ikke er den målestok, hvorefter hans gudsfrygt kan bedømmes, thi da kom Jesuitter og Phariseere øverst på listen, uagtet det er ikke deres gudsfrygt, der pryder mennesket, men derimod den gudsfrygt, der viser sig virksom i alle vore handlinger, den gudsfrygt, hvoraf det tydeligt fremlyser, at kristendommens bud: "Alt hvad du vil, at andre skulde gjøre mod dig, det gjøre du mod dem", er ham helligt. Men uagtet den sande gudsyndelse ikke er indskrænket til kirken alene, og en kristens værd ikke kan bestemmes efter hans kirkegang, så har dog den offentlige gudsyndelse i kirken noget særdeles opløftende,

ophøjet og ærværdigt; her stemmer alting ligesom til andagt, til Gud i det høje, til borgersind, og er præsten det, han bør være, da er hans kald og stilling i kirken virkelig misundelsesværdig; Alles blikke er henvendte på ham, stemte til andagt, lytter ethvert øre til hans ord, alle hjerter ere modtagelige for hans foredrag, og ingen sædmand kan udsaae en mere velsig - nelsesrig sæd end han; men er han en utro tjener i sin herres vingård, da er det ham selv, der jager tilhørerne fra kirken, og blandt de uværdige, der leve af andres sved, er han den Uværdigste.

- o -

§3. Om hemmelige oplysninger, erklæringer og indberetninger.

To folkelige ønsker ere for kort tid siden i indeværende rigsdagssamling i k k e blevne opfyldte, hvoraf jeg idag vil ytre mig om det ene.

I. A. Hansen foreskog, at de på en klage - af øvrighedspersoner - afgivne erklæringer ikke skulde leveres klageren tilbage forseglede og når klageren i sin klage har forlangt at blive gjort bekendt med de afgivne erklæringer, at der da måtte gives ham lejlighed til at blive bekendt med samme, førend der gives resolution i sagen.

Forslaget blev stemt ned ved 3die læsning med 18 stemmers ma - joritet.

Et sådant udfald kan vist ikke andet end være nedslående for enhver ærekjær og selvstændig borger i staten, thi den tanke, at mit ve og vel beror ikke på min sags retfærdighed, men på en enkelt mands erklæring.

Den mest velbegrundede klage eller ansøgning kommer derfor tit tilbage med den resolution: „ Ifølge de indhentede oplysninger og erklæringer, kan det således ansøgte ikke bevilges“, eller, "kan der ikke tages hensyn til det påankede". Hermed skal den retskafne borger lade sig nøje; han får ikke en gang at vide, h v o r f o r hans Begjering ikke finder medhold; hans skæb - ne afgjøres under lukt låg, ja han må endog befrygte, at han er nedsat i ministeriets eller overøvrighedens øjne, og der er blevet skildret på en

for ham just ikke behagelig måde. Hvad der er endnu værre, han er ikke i stand til at få lovens arm til at ramme den mand, der har afgivet partiske om ikke tildeels falske og fordreiede oplysninger, hvorved ministeriet føres bag lyset. Sålænge sådanne oplysninger antages som trosartikler, vil ærestegn, forfremmelser, nådesbevisninger, bevillinger osv. ofte blive tildelt den Uværdige, mens den fortjenstfulde forbigås, ja sættes i skygge. Selvstændighed må ofte vige pladsen for falskhed, kryberi og smiger og den uduelige embedsmand behøver ikke at frygte, han ved, at man trænger til ham og hans erklæringer, og denne trang er ofte hans største fortjeneste.

Da det ofte er af vigtighed at indhente erklæringer fra de underordnede, var det bedst, at ministeriet angav grunden, hvorfor en klage ikke påagtes, som fx. - ifølge N.N.'s erklæring, hvoraf fremgår, at klagen ikke er begrundet, ikke sandfærdig, eller stridende mod denne eller hin lov.

Derved vilde mangen ugrundet mistanke og urigtig dom, som nu rettes mod øvrigheds personer, hæves; thi hvor tilbøjelig er ikke den ansøgende til at vælte skylden for, at hans mål ikke opnåedes, over på den, hvis erklæring har været indhentet! - og hvor villig er ikke den, som ser sig skuffet i sine forventninger, til at tro, at afslaget alene har sin grund i erklæringens indvirkning, selv der, hvor det var en følge af ganske andre omstændigheder! - derfor var det ønskeligt om erklæringerne vare offentlige; thi som offentligheden er den bedste garanti for retsind og reel handle måde, således er den også det bedste værn mod al mistanke og enhver ubillig bedømmelse.

- o -

§ 4. Om betingelsen for at en fæsters enke kan gifte sig.

Dette forslag, som oberst Tscherning fremkom med, blev forkastet ved overgangen til 2den læsning - med en majoritet på kun 4 stemmer.

Det er jo ofte konens fader, der betaler indfæstningen for den udkårede svigersøn og, hvor dette ikke er tilfældet, fæstes dog gården eller stedet

på m a n d e n s o _ g k o n e n s l i v s t i d . Hvad enten derfor indfæstningen udredes af mandens eller konens midler, skeer det jo for at sikre begge en erhvervskilde for livstid.

Hvis nu forslaget gik ud på, at, hvis en fæsters enke giftede sig igen, skulde hendes mand uden ny indfæstning beholde gården, ifald han overlevede hende, da gjorde forslaget ganske rigtig indgreb i godsejerens ejendomsret, men det er heller ikke meningen, naturligvis må den ny ægte- mand ved konens død enten forlade gården eller fæste den selv.

Alt, hvad der i folketinget er anført i m o d forslaget, forekommer mig netop at tale f o r samme. Således anføres: Forslaget krænker eien- domsretten, det gør brud på contractforholdene, det stifter Hazard=ægteska- ber m. m. - Jeg spørger her : Er det ikke godsejeren selv, der krænker ejendomsretten og bryder contracter, når han tager ny indfæstning af den ejendom og af den person, som han allerede engang skriftligt har overdraget ejendommen på livstid? - Hvad med de unaturlige ægteskaber? Den, der straks er rede til, når manden er død, at bringe godseieren en ny indfæstning, han gør det ikke af kærlighed til enken eller hendes børn, men af kærlighed til gården. Det er hans spekulation. Forkastelsen af forslaget fører blot til, at enken ofte indgår en forbindelse, der alene mangler Præste=Vielsen, for at kaldes ægteskab, - en forbindelse, der meget godt kan kaldes "Hazard", om ei noget værre!

Det eneste sande, der kan siges i m o d forslaget er, at fæsterens en- ke ikke blev så righoldig en indtægtskilde for godseieren, som hun er nu, da det ikke er en sjældenhed, at der i hendes levetid flyder tre, ja vel endog fire indfæstninger i hans lomme.

Hvad vilde regeringen svare, hvis den fik en ansøgning, der lød omtrent således:,, Da det er mig umuligt at besørge min gårds drift og mine 3 smaae børns opdragelse uden at indlade mig i et nyt ægteskab, så er det min underdanigste begiering, at det nådigst må tillades mig, at måtte komme til at leve i lovligt ægteskab med N.N., som jeg elsker og har tillid til, men da han ikke har evne til at udrede den forlangte indfæstning, og

da jeg for mit vedkommende har Livsfæste på gården, så beder jeg , at det lige nådigst må tillades ham at indlade sig i ægteskab med mig uden at svare nogen indfæstning, førend jeg ved døden afgaaer".

Det er mig en gåde, hvorfor det fremlagde forslag kunde blive forkastet det er også mig en gåde, hvorledes talentfulde mænd, som jeg hidtil har anset som folkets værdigste repræsentanter, kunde staae frem og tale imod forslaget. Nogle mene, de er overtalte og svigte Couleur, men det kan jeg iake tro. Jeg tror snarere, de ere så forhibbede på at faae loven om at få fæstevæsenets overgang til selveiendom sat igennem, så de derover forglemme folkets øvrige interesser.

- o -

§ 5. Om Bønder = Bryllupper. Mandagen den 9. Februar 1852.

Da Bysteren havde endt sin Bryllups=Indbydelse, og var gaaet bort, forefaldt følgende Samtale.

Manden: Næste fredag kan du altså fåe dig en svingom, Moer.

Konen: Nei Tak! denne gang skal jeg dog ikke have noget deraf. Af de lo bryllupper, vi have været indbudne til siden Paaske, har jeg kun været til tre.

M. Og du husker endda så godt antallet. - K. Ja derom minder min saltbalje mig tit nok. Af 7 indslægtede gæs føres den sidste bort på onsdag, og i foråret måtte vi købe 3 grise til fed steg, foruden at jeg hver gang gav 1 eller 2 høns, 20 æg, $\frac{1}{2}$ eller $\frac{1}{4}$ lam, $\frac{1}{2}$ kalv, 2Pd. smør, $\frac{1}{2}$ pd. lys, 2 franskbr.

M. Du glemmer endnu, at vi to gange desuden gav en tønde øl, og skal alt med, så må brudegave, offer og stadsen ikke forglemmes. Jeg har gjort det overslag, at når alt geresnes, har vi i dette år ikke haft disse Bryllups=fornøielser stort under loo rdlr. - K. Ti stille med fornøielserne!. Jeg kjendede mig forskrækkelig; de to gange blev jeg sat til bords mellem to mennesker, jeg aldrig har seet før, og som ikke mælede et ord til mig, og den sidste gang blev jeg så forkjølet, at jeg næppe heelt er kommen mig endnu. M. Ja tak du din gud, at du slap med det. Ved et bekjendt bryllup her i Fyen, for kort tid siden, blev omtrent loo mennesker syge, og to skal være

døde af den med spanskgrønt forgiftede søde suppe eller store brune Kanon-Vælling, som dog, Gud skee Lov, for det meeste er afskaffet her i ænnen.

K. Jeg holder slet ikke af disse store bryllupper. M. Seer du, jeg har en plan, hvorved jeg tænker at faae disse meget store bryllupper afskaffede og ved mit eksempel at få en gavnlig indretning indført. - K. Jeg bliver nysgerrig. Maa jeg blive indviet i hemmeligheden? - M. Planen bestaaer i, at ingen skulde bede flere til bryllup, end han selv er istand til at føde, beværte og fornøie, og heller ikke flere end hans stue kan rumme. Derfor skal der begyndes med, ikke at tage imod føring. - K. Nei bevare os vel! Vi maa enten skik følge eller land fly. Vel kan jeg ikke i vinter sætte velsmag paa mine kaal med et stykke gaasekjød, men føres maae der. Hvorledes vilde nogen kunne gjøre bryllup uden føring. Desuden maa du ikke glemme, at vor ældste datter skal - om Gud vil - have bryllup til efteraaret. Blev nu føringen afskaffet, så fik vi jo heller ikke vore gæs, grise, med alt det øvrige betalt, og det blev dog et alt for stort tab. - M. Og jeg troer, det blev en sand vinding; thi seer du, i fremtiden beholdt du dine gæs, grise, faarelaar m. m. i fred, og ved brylluppet blev tabet mere tilsyneladende end virkeligt. Vi blev fri for at gjøre I n d k j ø b t i l F ø r i n g s g i l d e t , fri for hele husets forstyrrelse i mere end 8 dage, fri for i saa lang tid at holde aabent taffel med øl og mæd, kaffe, brændevin, tobak m.m., fri for den beskyldning, at vi kun traktere vore gæster meddet, de selv have bragt os, og fri for at huske på, hvad enhver har føret, for igjen ved leilighed at tilbagesende laanet. Naar Bysteren derfor skal indbyde til Marens bryllup, skal han sige til dem, han indbyder: „Der modtages ingen føring, og brudegaven gives til brudefolkene“.

K. Ja, at brudefolkene fik brudegaven, som ogsaa er skik flere steder, det har mit fulde bifald, og jeg vilde kunne tractere mine Gjæster bedre, naar jeg selv stod for anskaffelsen, end naar jeg skal tractere dem med de saltede gæs og fårelår, derom er jeg overbevist, men at du afviser føringen, det mener jeg hjælper ikke, naar andre dog modtager føring. - M. Ja, seer du, både Peder Jørgensen, Hans Larsen, Claus Pedersen og flere her i byen,

der alle have voksne døtre, ere enige med mig, at når jeg begynder, følge de andre mit eksempel. Da jeg desuden er sogneforstander (!), skal jeg nok faa hele sogneforstanderskabet på min side, og det vil ikke vare længe, før denne skik bliver almindelig; thi saa megen æresfølelse har dog enhver, at de føle skam ved at tage føring af den, der ingen føring vil tage igen.

K. Nu begynder jeg at forundre mig over, at føringen ikke for længe siden er afskaffet, thi jeg indseer fuldkommen, at hverken den, der gjør brylluppet eller brudeparret vinde noget derved, og gæsterne tabe ikke alene deres føring, men blive dårligere beværtede; men så meget kan jeg sige dig, at hvis brudeparret får brudegaven, og den, der gjør brylluppet hverken får føring eller gave, så vil han ikke indbyde nær så mange. M. Men det kalder jeg at slå to fluer med eet smæk. De store bryllupper ere jo ulovlige og lige så dårlig en skik som føringen. Når føringen er afskaffet, behøver man ikke at bede alle dem, man har føring til gode hos, men, som til en anden fest, kun dem der er vore venner, og som man på bedste måde vil søge at fornøie. Dette kan aldrig skee ved de store bryllupper, og naar man sætter endel af gæsterne i en lo, i kulde, træk og blæst, bevrter dem stundom med kold, undertiden usund mad, og altid forskjelligt fra dem, der ere satte ved bryllupsbordet, så vises jo tydeligt, at det er ikke alle gjæster, man har indbudt for at fornøie dem. - K. Du kan tro, det er vanskeligt at sætte folk til bords. Længe varer det, og mange blive misfornøiede. Naar derfor vor Maren skal have bryllup, og jeg ikke behøver at indrette bevrættningen efter den bragte føring, skal jeg nok sørge for, at bevrættningen bliver ens for alle. Når derfor Brude= og Næste=Folkene ere satte til bords, anmoder jeg de andre gæster om at tage plads. Enhver kan da sætte sig hos den, hvem han helst vil samtale med.

Når oldefar her omtaler, at „ vor ældste datter Maren skal giftes nu til efteråret,“ - så kan der anføres et lille kuriosum. - 20. okt. 1852 blev hans næstældste datter Josephine gift med Rasmus Ludvig Christensen i Assens, han var skomagermester, og begge var 30 år.

§ 6. Om Kapitelstaxten. 23/2 1852.

Kapitelstaxten er for godseieren og kjøbmanden, præsten og skolelæreren, forpagteren og enhver landmand af stor vigtighed, idet mange betalinger bestemmes efter den. Med spændt forventning imødeser derfor mange dens ansættelse; thi først da kan godseieren beregne sine jordebogsindtægter, præsten sin tiende, og skolelæreren sin egentlige løn, købmanden sin vinding eller tab på sluttede accorder om modtagelsen af landgilde eller tiendekorn; men først da kan også de ydende beregne deres udgifter. For disse har en høj kapitelstakst stor betydning, især når den ikke skyldes heldige konjunkturer, men dårlig høst. Er der krig eller misvæxt i udlandet, og Danmark har haft fred og har haft en god høst, da trykker den høje kapitelstaxt ikke yderne; thi de faae gode priser og have nok at sælge. Grunder den sig derimod på en mådelig høst, da kan den forårsage mange yderes ødelæggelse; thi hvad hjælper det, at kornet er dyrt, når de have lidet eller intet at sælge.

Hvad kpt. for 1851 angår, da kan man ikke efter dagens priser kalde den høi, men efter omstændighederne er den høj og trykkende. I to år har der, især på rugavlen, næsten været misvæxt; i 3 år forud have vi havt krig, der har forårsaget yderne mange såvel frivillige som pålagte byrder og præstationer. Når fraregnes priserne siden sidste høst, har kornpriserne været lave og folkelønnen særdeles høi. Kort sagt, de åringer have gjort et skår i bondens begyndende velstand, og derfor føles trykket af den nylig satte kpt. dobbelt; thi mange bønder kunne i aar ikke engang sælge så meget korn, som de have at betale (efter kapitelstaxten) i landgilde og tiendekorn. Man kan derfor ikke fortænke bonden i, at han lægger mærke til de mænd, ved hvis indberetninger priserne skrues i veiret, og det bliver let for ham, da resultatet af indberetningerne for sept., okt., nov., dec., og jan. måned er blevet offentliggjort. Man forundres over, at i et sogn er rugen ansat til 6 rbd. 3 mk. 9 sk. - i et andet 5 rbd. 2 mk.

+ sk. , - og noget lignende sælger byggen. Sammenligner man flere års indberetninger med hinanden, da finder man, at kun ved forandring af præst forandres ansættelsen, - så længe man har samme præst beholdes også den høje eller den lave ansættelse. Søllested og Voldtofte have derfor i flere år haft de høje om ikke, som iaar, de allerhøieste rug- og bygpriser, hvori- mod Sandager og Holevad Sogne - der have skiftet præst - i år ere iblandt de høiest ansatte sogne, medens de forhen vare blandt de lavere ansatte. Som følge heraf grunder den store forskjel i priserne sig ikke i Sognenes lokale beliggenhed eller i andre omstændigheder, men ene i præstens som det synes - ganske vilkårlige skjøn. Jeg mener derfor, at i så vigtig en sag burde ethvert sogns sogneforstanderskab være vidende om disse indberetninger, førend de afgives. Det kan aldrig være rigtigt, at kapt. skal være begrundet i priserne på østersøisk rug, i prisen på sæderug, eller på den pri- møllerne tage for deres meel og gryn; ligesom heller ikke på den pris hus- manden og indersten - imellem på credit - give for nogle aftryglede Skjær- per korn. Kapitelstaxten burde vistnok sættes efter den almindelige kjøb - mandspris for forsvarlig gode og sunde kjøbmændsvarer. (Her forudser olde- far den foreteelse, vi i vor tid kalder for pristallet.)

(En uges tid senere finder vi i Vestfyenske Avis et avertissement : Pladsen som Andenlærer ved Fraugde Skole er for tiden ledig. Den aarlige Løn er 50 Tdr. Byg efter Capitelstaxt, dog ingenlunde under 150 Rbd., 16 Læs Tørv til skolens og eget brug, samt fri bolig for en ugift Lærer. Færdighed i Orpelspil bliver forlangt.)

- o -

§ 7. Føstevæsenet. (forkortet).

I århundreder har en stor del af Danmarks bønder været fæstere, men siden Fr. VI's tid er deres stilling blevet stedse bedre. Fra stavnshundne trælle ere de blevne selvstændige borgere med sæde

og stemme i landets bestyrelse. At bringe dem et skridt videre, og gjøre dem til selveiere, er nu dagens løsen. Mange mene, at for at naa dette mål kunde endog en tvangslov godt forsvares.

Men dersom en tvangslov var nødvendig, da mener jeg, at fæstebondens stilling enten måtte være høist beklagelsesværdig, eller selveierbondens misundelsesværdig, og det højeste mål for lykke. Ingen af delene er tilfældet, men da jeg ikke agter at påtvinge nogen min mening, vil jeg blot bede, om at ledsage mig omkring i vore landsbyer, såvel hvor der findes luttet fæstere, som hvor der findes luttet selveiere, som også hvor der findes begge slags. Jeg tror da, at enhver, der vil dømme upartisk, vil finde, at der rives lige så mange lykkelige fæstere, som selveiere, at lykken selvfølgelig ikke er bunden til selveie eller fæste, men at den er lykkeligst, der bedst forstår og tillige bedst passer sin dont. Man vil ikke finde, at fattigforsørgelsen er lettest, hvor selveierdom er udbredt, men derimod oftest finde, at en ubemidlet selveiers dødsbo bliver et fallitbo, hvilket er en stor sjældenhed med en afdød fæsters bo.

Så vidt, jeg er kjendt med bønder, har jeg erfaret, at de nok ønskede at være selveiere, men ikke ved tvang. De ønske: Fra en saadan lov fri os kjære Herre Gud! De indsee fuldkommen, at fordeelen ved overgang fra fæste til selveie er ikke fæsterens, men godseierens. Fra det øjeblik bonden skal kjøbe sin gård, har godseieren mere end dobbelt så stor en indtægt, og bonden mere end dobbelt så stor en udgift. At sætte sig i en sådan udgift er dobbelt resikant, misvæxt, krig eller en mindre folkelig regering kunde få jordegodset til at dale, og jeg spørger så: Hvorfra skulde så den fordoblede udgift komme?

Jeg mener, at en Td. hartkorn her i Fyen ikke kan sættes under 300 rbd., altså vil en gård på 5 Tdr HV. komme til at koste 3000 rd., eller 120 rd. i årlig rente, istedenfor at en sådan gård nu svarer mellem 40 og 60 rd. i landgilde og hovningspenge. Hvad nu med en selveier - der intet eier - hvormed skal den betale de 120 rd., der hidtil, - på de senere år nær - ikke har kunnet præstere 40 á 60 rdl.

En tvangslov kan ikke tvinge godseieren til at sælge de driftige og velhavende fæstere deres gårde, uden tillige at have tilladelse til at sælge til fremmede de fæsteres gårde, der enten ikke kan, tør eller vil selv beholde den. Jeg vil derfor tilråde : lad handelen med jordegods gå sin jævne, naturlige gang, lad dem købe, der har evne dertil, og lad dem få fæste, der ikke kunne købe. Jeg vil blot ønske, at der ved lov måtte oestemmes: 1) at der gives Jordegodseieren fri tilladelse til at sælge, dog med en bestemmelse om, hvor meget af købesummen for fæstetodset, den nuværende sælger selv måtte disponere over; - 2) at indfæstningen måtte stige eller falde efter conjunkturerne, men den årlige afgift forblive uforanderlig og ansættes til visse tdr. byg, betalt efter capitelstaxten; - 3) hvad enten fæstegods afhændes ved køb eller det atter bortfæstes, har den nuværende fæster og hans efterladte fortrinsret, thi meget tungt er det for en fæster at jages fra det sted, hvor hans vugge stod, uagtet han har tilbudt samme købesum, samme indfæstning som en fremmed. Videre går fæstebondens ønsker ikke.

§ 8. Fortsættelse af foregående §.

Hvordan vil det gå fæstebonden, hvis der kommer en tvangslov? - Nu har han det godt, har den glæde at have gode heste, bor hyggeligt og beqvemt, han bruger derfor langt mere og har langt flere fornødenheder end forhen. Nu skal han rives ud af denne stilling og tvinges til at være selveier, tvinges til at betale 3 gange så meget til godseieren som hidindtil, og med denne store Udgift nødes til at pynte sig igjen med sin hvide vadmels kofte, kjøre i en ringe, med magre skindmære forspændt vogn; bo i forfaldne stuer; sælge hvert lam, hver gaas, ja hvert ær til udgivterne, give slip på enhver tilvandt Luxusartikel, som kaffe, tobak osv., alt fordi han er bleven selveier.

Men også jeg er en elsker af selveiendom og er ikke ukendt med en selveiers fordele, og jeg vil derfor råde enhver, derenten kan betale sin gård rent ud, eller blot halvparten, så at den årlige rente ikke overstiger, hvad han nu svarer årlig, til at købe deres gårde.

Hvis der derfor udkommer en tvangslov, der gjør rige og fattige til selveiere, så fås følgende facit: To tredjedele af landets fæstere rives ud af en tålelig mod stilling, ind i en kummerfuld, og inden de nye selveiere få deres gjæld nedbragt til 2000 rdl. er der ingen, der vil give 2000 rd. for deres gårde.

Her følger nu en redaktionel " hale", idet Karup tilføjer:

I anledn. af ovenst. art. må red. indskrænke sig til **at bemærke, at Hr. Dinsen**, og en del af bondestanden med ham, synes at nære en aldeles urigtig anskuelse om den såkaldte "Tvangslov". Den vigtigste paragraf (§8) af lovforslaget bestemmer, at festeren fra året 1855 skal være berettiget til at kunne forlange sig fæstegården overdragen til selveiendom mod fuld erstatning (de nærmere betingelser fastsættes i loven). Såvidt lovforslaget er offentliggjort, ses det ikke, at der skulde være nogen bestemmelse, hvorved godseieren kan tvinge nogen fæster til at købe fæstegården, hvorved så godt som alle ovenanførte betænkeligheder ved loven falder bort af sig selv.

Det er vist også en feilartig mening, at en sådan fæsteafløsningslov vil bevirke nogen nedsættelse i ejendommenes værdi, det modsatte turde sikkert langt snarere blive tilfældet.

- o -

§ 9. Om Bivejene og Landsbygaderne.

Skal en god skik indføres, eller gavnlige indretninger fremmes, da må sandsen for orden og det bedre først vækkes. Så længe dette ikke skeer, ligner menneskene til en vis grad dyret; det er sløvt og dorsk, bruger hverken fornuft eller eftertanke, men mener, at hvad der var godt nok for fædrene, er endnu godt nok for os. Har en mand først rigtig sands for at give sine bygninger et smukt udvortes, taaler han heller ikke længere, at de berraves af urenlighed, nelder, skrepper og skarntyder; han faaer efterhånden sands eller smag for alt, hvad der røber orden og skjønhed, og idet denne

hans bedre smag udvikles, gaar han frem i dannelse. - At vække sandsen for gode biveie og rene gader er denne gang min hensigt.

For 50 år siden vare næsten alle veie dårlige, og man var så vant til deres slethed, at bonden ofte ytrede: sålænge der ingen bliver liggende eller siddende fast i hullerne, ere de gode nok. Regeringen blev nødt til at tage sig af veivæsenet. De store landeveie mellem provindserne og kjøbstæderne bleve nu istandsatte og have kostet landet mange millioner, og en skjøndt bonden mange år selv gjorde arbeidet, og tildeels betalte orsynet ved arbeidet, glæder han sig alligevel over de gode veie: thi nu kan han, heste og vogn uskadt, kjøre mange mile uden besværlighed, medens han, for 50 år siden, ansaae en reise mellem Assens og Nyborg næsten for uejrlig.

Bivejenes og landsbygadernes istandsættelse og vedligeholdelse er imidlertid overladt til kommunerne. - Men som det er, kan det ikke vedblive. Det er uforsvarligt at lade skolebørnene dårlig slæbe sig igjennem sølen og sidde med våde fødder hele dagen i skolen. Bymændene kunne ikke være bekjendte, at gaden forbi og ind til deres gårde er så ufremkommelig, at den ligner et morads eller en nøl, heller kunne de ikke være bekjendte, at for at komme til kjøbstaden med korn, da enten at kjøre med et halvt læs, eller have en hjælpevogn, for at naae landevejen. Der hvor man finder de dårligste veie og gader, sker vedligeholdelsen af hele byen i fællesskab og spørger man, hvorfor dette bibeholdes, får man til svar: ellers blive husmændene fri for veiarbejde, og sålænge der arbejdes i fællesskab, er den forsømmelige sikker for tiltale, og hvis hver mand fik sine egne vejstykker, så kunde let den enkelte mand første gang, komme til at køre et par læs grus mere end den anden, da vejene ikke altid er lige dårlige. Disse jammerlige grunde ere altså skuld i, at skolebørnenes helbred sættes i vove, at bymændene have skam og skade af deres veie, og de udsætte sig for en stor udgift, ved tilsidst at nødsage det offentlige til at besørge istandsættelsen.

Når nu blot sands for god orden var vakt, da brød man sig slet ikke

om enkelte mands ulyst og genstridighed, men omålte biveiene og ved lodkastning tildelte hver mand sit veistykke efter hartkornet på de forskellige veie. Gaden omålttes ligeledes og heraf fik hver mand - så vidt muligt, sin andel ud for port og have, hvilken andel han også fik at ryddeliggjøre med Sneesning. De der fik for stort eller for lidet gadestykke at sætte istand og vedligeholde, fik igjen et mindre eller større stykke på den vei, der fører til nærmeste Kjøbstad.

- o -

Nogle Bemærkninger, foranledigede ved H. Dinsens artikel om fæstevæsenet.
Løvedøren den 10. April 1852.

Da H. Dinsen i en temmelig vid kreds er bekjendt som en sandhedskjærlig og selvtænkende mand, så er det rimeligt at mange kunne lade sig forlede til eensidige domme om denne sag, især når de ikke ere kjendt med de forskjellige forhold. Det er for at forebygge dette, og for at onlyse Hr. Dinsen, hvem jeg personlig højagter, om, at forholdene ofte ere anderledes end de af ham fremsatte, at indsenderen tillader sig nogle bemærkninger.

Når de bønder, Dinsen er kjendt med, bede; "Fra en tvangslov om fæsteafløsning fri os, kjære herre Gud!" da er dette sandelig ikke tilfældet med de bønder, jeg kjender.

D. nævner et eksempel med en gård på 5 tdr. hk., hvoraf det fremgår, at indfæstningen på en sådan er 750 - 1000 rbd.

Dersom alle godseiere vare så billige, så var der ingen grund til at få fæstevæsenet afløst, så jeg skylder Dinsen tak for det glade budskab, at der eksisterer sådanne godseiere.

Ganske anderledes forholder det sig på den egn, hvor indsenderen har boet i mange år. Her er ingen udsigt til en frivillig ordning om fæstets afløsning til eiendom, da godseierne vel forstaae at benytte deres fordel af fæstevæsenet. Det er ikke nok, at alt hvad der i en hel menneskealder

ved flid og sparsomhed kan samles af en bonde, (i form af forbedringer af marker og bygninger), ved dennes død gaaer i herskabets lomme; men det af hans børn, der skal fæste gården efter ham, er nødt til at se sig om efter et rigt giftermål, for at skaffe det fornødne til at fæste før, hvorfor også godseierne gjerne give nogen henstand med en del af fæstet. Det er ikke nødvendigt at komme ind på de ulykkelige følger af et sådant giftermål, eller det søskendebåd, det ofte forårsager, når eet barn skal have så godt som alt, hvad forældrene, ofte ved deres børns flid, har kunnet sammenspare, det er nok at bemærke, at sådant ikke sjælden finder sted.

Som en modsætning til Dinsens gård på 5 tdr. HK., vil jeg give et ex. Nylig er her en gård på 6 td. HK. fæstet bort på fl. vilkår: Indfæstning 1800 rdl. 10 rd. årlig i landgildepenge, samt årlig for hoveri og landgilde 44 tdr. byg. - I forhold hertil vil en gård med 5 tdr. HK. koste i indfæstning 1500 rd. og den årlige afgift i landgildepenge 8 rd. 2 mk. samt 36 $\frac{1}{2}$ td byg. Beregnes bygget til godt 3 rd. pr. tønde, bliver den årlige afgift c. 120 rdl. - Endvidere renten af indfæstningssummen (60 rd.) ialt 180 rbd. Men at beregne godseierens indtægt af en gård på denne måde er ikke rigtig. Indfæstningen betales forud, endog uden at fæsteren kan forudse, i hvor lang tid han vil komme til at bruge gården. Vi ville fx. ansætte denne til 30 år, og da indfæstningssummen ikke tilbagebetales, så bør denne deles i 30 dele, og altså 50 rd. lægges til de 180, som da udgjør 230 rbd., som er et års rente af 4750 rbd., eller for hver td HK. 950 rbd.

Nu har jeg endda sat fæstets varighed til 30 år, hvilket for fæsteren må ansees for meget heldigt, man har set exempler på en gård, der i løbet af 14 år er blevet fæstet 3 gange. - Derfor er det ikke uden grund, når de fleste bønder her ønske fæstevesenets afløsning af selveien- dom ved en tvangslov, og bede: "til en sådan lov hjælp os kjære Herre Gud Ja, dette ønske er her så almindeligt, at enhver, der vover at yttre noget derimod, ikke kan gjøre regning på at ansees for bondens ven.

Ved flere leiligheder har jeg i selskab med bønder yttret, at det vil-

de være ønskeligt, at det ved lov blev bestemt, hvor meget en godsejer må tage i indtæstning af hver td. HK., og ligeledes, hvad der måtte tages i årlig afgift, samt at en fæsters børn skulde skulde have fortrinsret til at få nyt fæste; men dermed ere bønderne ikke tilfredse: Nei, ejendom! eiendom! er det almindelige ønske.

x y z,

hverken godseier eller fæster.

H. Dinsens Meninger og Anskuelser.

§ 10. Om Hr. x y z's Bemærkninger til § 7.

Skjønt jeg ugjerne indlader mig med en Anonym, vil jeg dog denne gang gjøre en undtagelse, dels på grund af sagens vigtighed, dels fordi jeg ved, at forfatteren hverken er godseier eller fæster, og at jeg følgelig kan underholde mig med ham, som med min Collega, hvad jeg og vil kalde ham.

Modtag, min høitærede Hr. Collega! min forbindtligste Tak for Deres vel-skrevne Artikel i dette Blads Nr. 58, der røber, at De ikke alene har in-teresse for Sagen, men ogsaa at De taler efter Deres Overbevisning, men De må alligevel undskylde mig, at jeg derfor ikke kan ændre min Overbevisning.

Efter Deres overbevisning kunne fæsterne ved en tvangslov føre deres gårde i en sikker havn. Min overbevisning er, at en tvangslov vil netop udsætte de små gårde, hvoraf der er fleest, for vind og vove, føre dem i Sørøvernes - de fremmedes - hænder, og gjøre besætningen til trælle, hvis den ikke hellere foretrækker at flygte bort fra dem.

Deres eksempel på en gård, der nylig blev fæstet, kan jeg supplere med et andet fra min egn. Her har nylig en greve, der hidtil har været elsket og æret som en prydelse for sin stand, ved offentlig auction ladet bortsælge en gård på cirka 7 tdr. HK. for lidt over 9000 rbd. De myndige børn vare af greven tilbudte 700 rbd., når de førend Auctionen godvilligen havde forladt deres fødegård, men de afslog tilbudet og lode gården blive deres ved høieste bud. Af begge eksempler er det indlysende, at nu kan godseieren

vælge hvilken vej, han vil, for at komme i besiddelse af fæsterens hele erhverv og formue, enten ved at onskrue fæstet og fæstevilkårene, eller ved at sælge rent ud. Denne magt og rådighed bør indskrænkes, men ikke ved en lov om almindelig Fæste= Overgang til Selveiendom. En sådan lov vilde gjøre flertallet af den nuværende generation ulykkelig, gjøre børn i tusindtal arveløse, forårsage en skadelig udstykning af de allerede for små eiendomme og berøve mangfoldige af de nye selveiere kraft til blot at kunne vedligeholde deres jorder i den stand, de nu ved brakning, mærgling, vandafledning osv. ere bragte i, og hvorved man ligesom har aflokket jorderne frugterne af de i samme i mange år samlede, men førend anvendelsen af disse midler, hidtil slumrende kræfter. Indtil nye opdagelser, nye sædarter, nye naturkræfter opdages, for at give vort agerbrug et nyt opsving, er fløden skummet af jorderne, og de bønder derfor, som tro at kunne bringe det landet videre og ikke betænke sig på, men med glæde gjerne gav godseieren alt hvad de have erhvervet og obligationer til, når kun deres råb „ Eiendom! kun eiendom! " blev opfyldt, handle efter min formening meget urigtigt.

En kraftig og velhavende bondestand anseer jeg for landets styrke og hæder. Denne mening har regjeringen også hidtil hyldet, og jeg har det håb at regjeringen på næste rigsdag vil fremkomme med et lovudkast, der vil være om bondestanden og sætte skranke for godseierens havesyge; der vil gjøre det muligt for den, der kan og vil være selveier, også kan blive det, men at også den, der intet har at købe for, kan alligevel beholde sin gård i fæste på lovbestemte vilkår; der vil bestemme, at indfæstningen kun kan forhøjes, når priserne på kornet forhøies; der vil sørge for, at den årlige afgift må blive den samme; der vil sørge for, at der ingen ny indfæstning må tages, så længe nogen af de personer leve, der have fæstet, og det hvad enten de givte sig igen eller ikke; der vil bære omsorg for, at fæsterne altid beholde fortrinsret for fremmede; og der vil betyde de lehnsbesiddere og andre, der ere belønnede af staten for fædrenes fortjenester, at hvis de handle imod regeringens ånd og forstyrre deres undergivnes velvære, ansees de for uværdige til at beholde den deres fædre skæn-

kede gave.

At bønderne i deres egen høitærede Hr. Collega, ikke anseer den for at være bondens ven, der taler imod tvangsloven, er mig ganske ligegyldigt. Jeg vil hellere være bondens ven end synes at være det. Det kan jeg imidlertid forsikre Dem, at hvad jeg skriver for dem, om dem og imod dem, er ærlig ment, og det skulde smerte mig i min sjæls inderste, om nogen ved at følge mine anskuelse derved blev forledet til noget skridt, han siden vilde fortryde.

-- o --

Hermed slutter oldefars artikelserie.

I et af de følgende numre af avisen finder vi hans navn. Sammen med en M. C. Mønster opfordrer han til at støtte en indsamling til minde over bondens ven og bondens talsmand fabrikant Drewsen, Strandmøllen. Man vil rejse et monument over ham. (Måske er statuen på Silkeborg torv et resultat af denne indsamling.)

Valgkampen ved folketingsvalget i 1852.

En lille måned før valgets afholdelse finder vi i Vestfyenske Avis dette inserat:

Indsendt.

Efter lov angående valg til rigsdagen af 16. juni 1849 henhører under Odense Amts 3die valgkreds Assens Kjøbstad, sammes landdistrict Kjørum, Søby, Dreslette, Melnæs, Hårby m. fl. Sogne - med en befolkning 14.231 mennesker - og imellem så mange må der vel findes Een, som tiltrods både fasthed, evne og redelig villie, og som er villig til at stille sig, - at skrive efter rigsdagsmænd udenfor districtet og især efter embedsmænd eller officerer er vistnok meget at fraråde; thi disse herrer pleie ikke at være yndere af grundloven og have heller ikke den fornødne localkundskab til districtet og dets beboeres tarv, og disse henvende sig heller ikke til den fremmede med den frimodighed, som til den bekjendte mand fra districtet - og da districtet har en capacitet i den gamle hæderligen bekjendte gård eier Dinsen i Saltofte, der ikke alene lever i en uafhængig stilling, i hvilken han ikke behøver at beile til ministergunst, men som også står lige imellem kjøbstadborger og landboer, har gode evner, fasthed og redelig villie, så kan jeg ikke andet end stemme for ham, dersom han stiller sig, og ønske at Mange vil gjøre det samme. Den rigsdag, som nu skal sammentrede, er af en stor betydning og vigtighed, thi i de fleste §§ i grundloven hedder det „skal ordnes ved lov“ og hvorledes disse love blive, dernå berører vor fremtids lykke, jeg kan derfor kun stemme på en mand, som jeg nøje kjender, og ikke på en mand, der er mig fremmed og ubekjendt, fordi han har ordet i sin magt og kan holde lange smukke taler, hvoraf så mange vælgere lade sig forlede til frafald for den forud bestemte person. Landboer og kjøbstadvælgere, lader os enes om at holde fast på gamle Dinsen, selv om han slet ingen tale holder for os; hans politiske Charakter kjende vi der er åben og reer og han er en rene demokrat i dette ords sande betydning. Gid om i det næste sammehold man tørke på valgdagen, saa at et lille, men

formående parti ikke skal få sine planer sat igennem, da dette parti ikke vil den frihed og offentlighed, som menigmandspartiet betrakter som det største gode.

Assens, den 6. Juli 1852.

8. 17. 8. - 2. 4. - 12. 3. 12.

--- o ---

12. juli kommer der svar fra den kendte x+y .

I n d s e n d t .

1.

I dette blads nr. 109 har en indsender bevyndt at føre valgagitatio-
nen over på offentlighedens gebet. Dette er i sin orden; thi ad denne vej
kunne grundene både for og imod bedst underkastes en fuldkomnere og modne-
re overvejelse. Men når sådanne agitationer drives fra et eensidigt stand-
punkt, eller ledes af interesserede hensigter, da fordrer nødvendigheden,
at de modbevises, og det er i denne hensigt, at vi skulle tillade os at
føie nogle bemærkninger til ovennævnte indsenders artikel.

Det var det bedste, om man kunde finde den rette mand blandt kred-
sens vælgere, men det er at befrygte, at ingen af de kandidater, der har
stillet sig, kan samle nok stemmer, og når stemmerne således spredes, kan
det komme til at bero på en tilfældighed, hvem der bliver valgt. Men det
under sådanne omstændigheder ikke var rigtigst, hvis man ingen fremragende
capacitet kunde finde i vor kreds, at man søgte andetsteds! -

Inds. er af rodsat anskuelse, idet han fraråder " at skrive
efter rigsdagsmænd udenfor distriktet og især efter embedsmænd og office-
rer, thi disse herrer pleie ikke at være yndere af grundloven". Denne be-
skyldning er hård, hvis den tages i almindelighed, og vi ville dog i denne
anledning minde den ærede inds. om, at vor grundlov også har disse mænd
at takke for sin form og frihed, måske endog forud for nogen anden stand;

og det vilde være hårdt om man skulde antage, at vor nu bestående forfat-
blot skulde finde modstandere og fjender overalt i ovennævnte stænder; thi
da vilde al tillid og sammenhold mellem embedsstanden og folket være løse.
Erfaringen bekræfter dog ikke denne påstand, lige så lidt som den ærede
inds. vil være i stand til at bevise den.

Det hedder endvidere: " De have ikke den fornødne localkundskab til
districtet og dets beboeres tarv", en slig sætning er fuldkommen intetsi-
gende. Inds. veed vel dog, at det ikke er districtslove, der skulle for-
handles, eller enkelte beboeres tarv, der skulle varetages; den mand, der
har "Lokalkundskab" til sit fædreland og som har dets samtlige indvåneres
tarv for øje, han har vist mere at betyde på rigsdagen, end den, der kjen-
der nogle byer og deres beboere. - Dernæst hedder det: " Beboerne henvende
sig heller ikke til den fremmede med den frimodighed som til den be-
kendte mand af districtet" ; en slig slutning er falsk; har man tillid til
en mand - så meget at man vælger ham - hvorfor skulde man da ikke også ha-
ve tillid til ham idet man henvender sig til ham!

Det hæderlige skudsmål indsenderen giver Hr. Dinsen, kunne vi ikke
underskrive i sin helhed; hans fasthed og redelige villie have vi aldrig
betvivlet, men om han har de evner, som ere nødvendige for en rigsdagsmand
er noget ganske andet. Enhver, der kjender Hr. Dinsen, vil dog have mærket,
at de stærkt fremrykkende år have havt en ei ubetydelig indflydelse på ham.
Den opfattelsesevne og skarpsindighed, han tidligere kan have været i be-
siddelse af, har han næppe mere nu, og det må dog vist være højst nødven-
dige egenskaber ved en rigsdagsmand, at han har en ren og klar opfattel-
ses = maade, at han har et hurtigt og fast overblik over de omhandlede gen-
stande, og at han har selvstændighed og kraft til at fælde en bestemt og
afgjørende dom.

Der er desuden en anden grund, der må gjøre Hr. Dinsens valg betæn-
keligt; vi kjende hans udtalelser mod fæsteafløsningsloven; vi for vor part
og vist mange med os, ansee denne lovs emanation ikke alene som et billigt
og retfærdigt foretagende, men endog saa som et stort Gode for vort fædre-

land; en mand, som vil arbejde herimod, kan man næppe med tryghed give sin stemme.

Forresten gjøre vi inds. ord til vore, når han siger: „ Gid enished og fordragelighed må herske på valgdagen.”

x+y.

2.

Naar Hr. Sørensen skriver anonymt!

(see dette blads nr 109)

8. 17. 8. - 2. 4. - 12. 3. 12.

H. R. H. - B. D. - M. C. M.

Hvo kjender ikke dette Kløverblad! Og hvo maa ikke beundre dets Kløgt!

?

++++ o +++++

I næste nr. af bladet fralægger Commissionær exam. juris M. C. Mønster sig al andel i ovenstående.

Da jeg ikke befatter mig med at intrigere i nøgensomhelst retning, eller er medlem af nogen politisk eller literair forening, saa kan jeg heller ikke henhøre til det kløverblad, som af en indsender i sidste Vestfyenske Avis, anonymt omtales paa en forblommet Maade.

Assens 13. juli 1852.

M. C. Mønster.

Det var jo denne Mønster, der sammen med oldef. underskrev o råbet ang. en

indsamling til Drewsens minde. - Men han melder altså hus forbi. - Hans navn figurerer nu da ellers mellem medlemmerne af valgbestyrelsen for Assens.

Hvem de to andre kan være, er ikke let at regne ud. De kommer i hvert fald ikke ud af busken.

Hvem x+y er denne gang, skal jeg heller ikke kunne sige. Under sidste pennefejde var det Ettrup. Denne gang har jeg en mistanke om, at det er redaktør Karup, der skriver anonymt i sin egen avis.

Men nu er spillet ellers gående.

"Veritas" røber, at vælgerforeningen har holdt møde, og der har her været kandidater på tale. Der har sågalt været holdt afstemning, og her kom red. Karup ind som nr. 1, mens Dinsen blev nr. 2, (han havde selv stillet sig, der faldt 11 stemmer for ham og 10 imod). Intet skulde dog offentliggøres om denne afstemning, de to mænd skulde blot sende vælgerforeningen en meddelelse, at de var villige til at stille sig.

„Under den forvirring, der for øjeblikket hersker om valgsagen, da ethvert parti intrigerer, for at sætte sine særegne planer igennem, er det lidt mærkeligt, at man ad mundtlig vej skal komme til kundskab om vælgerforeningens forhandlinger, hvorfor jeg anmoder om optagelse af disse linjer“

Nu må Karup ud af busken. Han havde grundet på sygdom ikke været med til ovennævnte møde, og erfoer med forundring, at et sådant hemmelighedsforslag var blevet vedtaget; „ jeg respecterede dog forsamlingens beslutning, og omtalte det ikke i bladet. - Da ovennævnte indsender imidlertid, på min bemærkning herom, erklærede, at han i vægringstilfælde vilde sende inseratet til et andet blad, fandt jeg det rettest at optage det." (!).

Søndag d. 18. juli - Prøvevalg på Raadhuset i Assens.

Møller Schwartz var dirigent. Candidaterne Dinsen og Catechet Gløerfelt var mødte, Karup var syg, men havde sendt en tale, der blev læst op.

Gaardeier Dinsen udtalte sig derpå i korthed om sine anskuelser, fornemmelig imod fæsteafløsningsloven.

Derpå holdt Catechet Gløerfelt en længere tale, der senere skal blive meddelt. Efter talen interPELLEREDES kandidaten af procurator Ettrup, bl. a. om de hemmelige embedserklæringer, som billigedes og forsvaredes af kandidaten.

Ved den efterfølgende afstemning erklærede majoriteten sig for hr. Gløerfelt. - Fra landet var forholdsvis kun faa mødt og en deel af de tilstedeværende afholdt sig fra at stemme.

Nu meddeler gaardeier Steen Andersen fra Nakke, at han får så mange onforordringer fra alle kredse, at han ikke kan forsvare for sin samvittighed ikke at lade sig opstille.

- Efter Hr. Dinsens ønske meddeler vi nedenfor hans ytringer ved prøvevalget i søndags.

Ærede Medborgere.

Saavel ved forrige valg som ved dette er der afholdt møder for at give vælgerne lejlighed til at kjende de kandidater, der stille sig. Begge gange har det viist sig, at stemningen var for mig. Men der er et parti, der arbejder mig imod, og virker i det skjulte. Det er fiint, men ikke oprigtigt; det ønsker en folkeligsindet mand til rigsdagsmand, men arbejder kun på at få enhver folkeligsindet mand udelukket fra rigsforsamlingen; det ønsker et godt valg, det vil siøe, et valg der kan fremme dets hensigter, men ikke et valg, der kan gavne de erhvervende classer af borger- og bondestanden. Naar det i Vestfyenske Avis lader høre fra sig, skeer

det under mærket x+y. Kort før forrige valg udstrøede de således mistillidens og uenighedens sæd i valg-kredsen, gjorde vælgerne vaklende, og i deres uvished valgte de en mand, som de i de forberedende møder slet ikke havde tænkt på eller kjendte. Nu staae vi omtrent på samme punkt. Endnu er stemningen for mig gunstig; men Hr. x+y eller partiets organ slumrer heller ikke. I Vestf. Avis nr. 111 f. d. A. udstrøer han atter mistillidens og uenighedens sæd. Han finder især to store fejl hos mig. For det første har han og alle, som kjende mig, mærket, at mine fremrykkende aar har haft en stor indflydelse paa min forstand. Jeg svarer: jeg takker Gud for den sjæls og legems sundhed, han hidtil har skjenket mig. Jeg har siden forrige valg aldrig een eneste dag været senfeliggende, jeg kan see at læse, endog den fineste Skrivt ogsaa ved lys, uden briller; mine fødder ere kun svage, men, hvis jeg blev valgt, troer jeg neppe, det var tungere for mig at gaae fra mit Logi til Christiansborg Slot, end det er for mig, ofte daglig, at gaae fra Saltofte til Assens og tilbage igen. - Endnu gaaer jeg ikke - mig bevidst - i barndom; endnu har jeg saa meget skarpsindighed, at jeg af Hr. x+y inserater kan udlede så meget, at han hverken elsker borgerstanden eller bondestanden; endnu luer i min sjæl den samme begeistring, den samme kjærlighed til Kongen, Fødelandet, Grundloven og mine medborgere som før, lige usvækket.

Den anden store fejl, han udhæver hos mig, er min Antipathi mod fæsteafløsningsloven og finder desaarsag mit valg saa betænkeligt, at man neppe med tryghed kan give mig sin stemme, da denne lovs fremme ansees af ham som et stort gode for fædrelandet.

Jeg svarer: ja, jeg har antipathi mod denne lov; thi det er min faste overbevisning, at denne lov ikke alene vil blive ødelæggende for bondestanden, men ogsaa for kjøbstadborgerne, for den danske nationalitet og for hele landet. Det er netop for at modarbejde denne lov, at jeg, glemmende alle hensyn, der ellers byder mig at trække mig tilbage, stiller mig, og jeg vil anse det for at være den daadfuldeste handling i mit liv, hvis jeg med mine ringe kræfter kan bidrage til at frelse mine medborgere for dette ond

Videre finder jeg ikke nødvendigt for idag at fremføre til mine medborgeres alvorlige overveielse; men forbeholder mig den rette valødag nærmere at opklare min mening.

---

1. aug. svarer x+y.

Hr. Dinsens tale ved prøvevalget var blandt de mange valgtaler, man for tiden hører, måske den eneste i sin slags; thi den gik alene ud på at give enhver, som ikke vilde erkjende ham for den fuldkomneste kandidat, en alvorlig irettesættelse. At indlade mig på at gjendrive alle hans påstande, er ikke min mening, blot for mit eget vedkommende må jeg berøre et par punkter.

Hr. D. kalder, x+y et "Parti", "Organ", osv. - lutter feiltagelser; jeg har aldrig tilforn skrevet imod D. under dette mærke. Har nogen andet gjort det, da får det blive vedkommendes sag.

Hr. D. siger, at jeg udsås mistillidens sæd, en sådan påstand er så aldeles falsk, at den fortjener den alvorligste tilbagevisning; hvis han ikke kan bevise den må jeg anse hans beskyldning for en lav og ussel insinuation.

Hr. D. har skarpsindighed nok til at se, at jeg hverken elsker borger- eller bondestanden - her gaaer skarpsindigheden for vidt, thi sligt vil det være D. umuligt at bevise.

Selv Vestfyens Avis kan Hr. D. i sin iver for min skyld ikke undlade at see skjævt til; han burde dog have erindret, at den har bragt et velbekjendt partis lovtaler over ham ud blandt folket og vælgerne, og hvad er da naturligere end lige for lige.

Hvad fæsteafløsningen angår, da glæder det mig, at Hr. D.'s meninger kun deles af få udenfor grundeierforeningen og det reactionære aristokrati.

Skarpsindighed har Hr. D. således neppe lært for dagen ved sine udtalelser imod mig, idet han har feilet i alt. Om et par gode fødder og klartseende øjne ere tilstrækkelige requisitter for at være en god rigsdommand, vil jeg overlade de ærede vælgere at bedømme. - x+y.

Valget af en folketingsmand for Odense Amts 3die valgkreds fandt sted 4. august. Af districtets c. 2000 vælgere afgave kun 558 deres stemme; den temmelig stærke og vedholdende regn om formiddagen har rimeligvis afholdt mange af landboerne fra at give møde.

Der var fire kandidater, og efter at de havde talt, gik man over til kåring hvorefter det skønnedes, at Ettrup var valgt. Der blev forlangt afstemning til protocollen, og resultatet blev, at 1) gårdmand S. Andersen fik 156 stemmer, 2) H. Dinsen fik 157 st. 3) procurator Ettrup 217 st. og 4) catechet Glørfelt fik 28 stemmer.

Ettrup blev proclameret som folketingsmand, og de sædvanlige Lever blev udbragt.

-- o --

Det højere borgerskab i Assens kunde igen notere en sejr, hvad den så skuldes. Ettrups frue var for nylig død, der havde stået et smukt sørsedigt avisen. (Mon det er noget lignende som Aksel Larsens brækkede ben ?). Kanske regnvejret har gjort sit.

Det ser lidt mærkeligt ud, at samtidig med at de "højere " kredse erklærer, at det er ved at gå tilbage med oldefars forstand, at man da kan bruge ham som retsvidne. I avisens nr. 74 optræder han som sådan under en sag, hvor Buchwald fører forsædet. Dateret 1. Mai 1852.

Formden sogneforstanderskabets havde oldefar mange andre ting at interessere for. Således har han sine mange bøger over i det gamle graverhus lige øst for Kærums kirke, og her sad han saa hver anden søndag efter kirketid og læste sine egne bøger ud til interesserede bønder.

Han læste saaledes med en søn fra genbogaarden i Saltofte, Anders Jensen, der blev lærer i Ønave, Drejlette Sogn.

Skifteretsprotokollen pag. 351.

13. oktober mødte for skifteretten Johanne Rebecca Dinsen af Seltofte med sin beskikkede kurator, skolelærer Hans Peter Rasmussen af Wibye, som i forbindelse med anmeldelsen af 7. ds. af hendes faders, aftægtsmand Hans Dinsens, dødsfald, foreviste et hende meddelt skjøde af 12. august d. Å. tinlæst d. 14. september næstefter, hvorefter hun har afkøbt afdøde hans samtlige efterladenskaber. Hendes faders tilbud forklarede comp. saaledes, at den afdøde intet har efterladt sig som arv, hvilken erklæring comp. afgav i forening med en tilstedeværende myndig søn, skolelærer Jens Dinsen af Fjellerup, der tillige tilkjendegav, at samtlige arvinger i sin tid havde meddelt den afdøde fornøden afkald.

Statskassen tilfalder altsaa ingen afgifter i dette boe.

Oplæst og undertegnet:

Buchwald. J. A. Dinsen. H. P. Rasmussen.

Da Hans Dinsen dør i 1855, er hans yngste levende barn, Johanne Rebecca (der optræder med curator), 31 år, så det kan ikke være hende, der er umyndig. Hvem det er, vil man hurtigt ondage, inden man har læst mange sider frem i denne bog, og årsagen til, at man laver denne transaktion, vil da være indlysende. Christian Dinsen har sikkert allerede fået så meget at han har givet afkald, og man har villet redde for boet, hvad der ellers vilde være gået direkte i hans kreditorers lommer.

Oldefars død blev bekendtgjort i Eyens Stiftstidende og i Vestfyenske Avis, i dagene efter dødsfaldet af Johanne Rebecca :

Søndagen d. 7. ds. hensov vor kjære dyrebare fader, i sit 74. år, hvilket er det sorgens budskab, som bringes fraværende slægt og venner, og ligesom hans liv var en uafbrudt kæde af afvekslinger og virksomhed, således vil

hans minde med taknemlighed og kærlighed bevares af hans efterladte børn.

Kun Vestfyenske Avis har på begravelsesdagen, d. 12. oktober en lille notits om ham. Den følger her:

" Efter længere tids svægelighed er gaardeier Hans Dinsen af Saltøfte i Søndags afgået ved døden efteret have opnået oldinrealderen af hans 74' aar.

Den afdøde var en trofast og varmtførende ven af fædrelandet og folkefriheden, og i sin virksomhed som tidligere medlem af rigsdagen, saavel som i flere kommunale bestillinger, søgte „ gamle Dinsen " altid at arbejde hen til menigmands tarv og bedste.

Skønt undertiden hans anskuelse, især i den sidste tid, syntes i enkelte retninger mindre klare, mindre rigtige, saa vil mindet, han efterlader sig, vidne om ham, at han var af hjerte og sindelag aaben og frimodig og ærlig, saaledes levede og virkede han under sit lange og bevægede liv som borger- og bondestandens oprigtige ven."

Udhus på gården i Saltofte . -

7 a . C h r i s t i a n D i n s e n .

Født 1/12 1812 i Ludviesskole. Død 19/2 1887 i Surhave. - Landmand.

Han har ikke hørt til de fremtrædende i familien. Mor talte aldrig om ham, og hverken mbr. Carl eller moster Petra vidste noget som helst om ham. - Heller ikke nogen af de andre Dinseners efterkommere vidste noget. Det eneste, der haves fra fædrene overleveret, er stednavnet Lindknud, hvor han skulde have levet som husmand og være død i fattigdom.

Min viden om ham stammer udelukkende fra kirkebøger og folketællinger.

Da han var i konfirmationsalderen i 1826, flyttede oldefar til Fjellebro, og det var naturligt, at den ældste søn kom til at lære landvesen.

17 år senere kan han stedfæstes, han har ejendommen Lille Hauglund i Vissenbjerg Sogn. Han tituleres "boelsmand", hvilket godt kan forstås som gårdejer, idet oldefar i 1845 tituleres som boelsmand i Saltofte.

Faderen har jo nok hjulpet ham til gården.

Christian er nu gift med Emma Lovise Margrethe Schultz. Deres datter Hansine Cathrine Dinsen blev født 2/1 1844 og døbt 5/4 s. A. Blandt fadderne nævnes Jfr. Dinsen og Hr. Dinsen begge af Saltofte og skolelæreren Dinsen, Fæno.

Christian kunde ikke klare sig og måtte gå fra gården. Han deltog så i den store folkevandring af fynboer, som omkring 1850 købte ejendomme i vestjylland. - Han boede først i Ringkjøbing Amt, hvor sønnen Carl Vilhelm blev født i 1850. - Senere døde hustruen, og han flyttede så til Surhave Mark, Gjerndrup skoledistrikt, Bryrup Sogn, Ribe Amt, med sine to børn. Her havde han "et sted" og tituleres husmand.

Da hans fader dør i 1855, er han stadig insolvent, så der må laves den fornævnte lille transaktion med arven for ikke at lade noget af den gå i nogle forkerte lommer.

I 1860 har han fået en tjenestepige, der også kaldes husholderske, Caroline Rasmussen f. 24/7 1837 i Mølleby Sogn på Langeland, datter

af "Fruentimret" Ane Sophie Madsdatter, står der ubarmhjertigt i folketællingen.

De langelandske piger har som bekendt svært ved at sige nej, og Caroline dannede ingen undtagelse fra regelen. - Som tyveårig havde hun fået sit første barn uden for ægteskab, datteren Ane, f. 1857 i Holsted Sogn, og i 1859 kom Jens, f. i Fovling Sogn, Ribe Amt.

Nu tog Christian fat, og den 11 december nedkom den 23årige Caroline med tvillinger, en dreng og en pige, som han til kirkebogen vedkendte sig at være fader til.

Den terminsdag har åbenbart været for overvældende for ham, thi først 4 måneder efter har han fundet det for passende at legitimere forholdet, idet de 20. april 1861 bliver viet i Bryrup kirke. - 12. okt. 1861 blev tvillingerne døbt med navnene Christian og Emma Louise Margrethe, opkaldt henholdsvis efter ham selv og efter den afdøde første kone, som skik og brug er.

19. decbr. 1863 fødtes og 26. nov. døbttes datteren Else Dinsen.

Nu handler han ejendom igen, idet han bytter med en mand i Vittrup i Lindknud Sogn, Hans Jespersen Gehlert. Her boede familien i en del år, og her fødtes i 1868 datteren Maria.

Ifølge folketællingen i 1880 bor de ikke længere i Vittrup. Hustruen var død, og Christian sank dybere og dybere ned i den proletarisering, der præger hans liv efter 1860. Hjemmet blev opløst, børnene søgte hen til andre egne, hvor ethvert spor af dem er forsvundet.

Christian Dinsen flyttede nu for sidste gang - ud på Surhave fattiggaard, og her endte hans omflakkende liv 19/2 1887. Han blev begravet på Brørup kirkegård 27. februar 1887.

Der eksisterer mig bekendt intet billede af ham. I 1944, da jeg havde lejlighed til at gennemgå hans søster Joh. Rebeccas album, fandt jeg et billede, som voldte en del besvær at få identificeret. At det var en af Hans Dinsens sønner var både Albert Larsen og jeg klar over, men hvem? Jeg holdt på Dinsen, Rødegård, men Alb. rykkede i marken med frenologiske

analyser og beviste, at det ikke kunde være ham. Da det var udelukket, at guldsmeden kunde komme på tale, var der jo en mulighed for Christian Dinsen. Godt nok så han lovlig velhavende ud, han lignede en sognerådsformand, hvad vi også kaldte ham. Men det kunde jo være et billede fra de yngre år.

For at få ham identificeret, sendte jeg billedet til Simon Fåbore, der da var min kontaktperson i de egne. Han overlod billedet til sin ven Niels Thøgersen, der kendte Lindknuds beboere. Denne 84årige mand kørte nu rundt i sognet på cykle og viste billedet til forskellige, uden resultat. Thøgersen havde gået i skole med tvillingerne, men mindedes ikke faderen. En kone, nu 81 år, har som barn set ham, men mindes ingen lighed med vedlagte fotografi. En anden kone, 81 år, giver samme svar, men hun mindes at have afleveret en krans i Dinnesens hjem, da hans kone var død. En pige, nu 80 år, har for c. 70 år siden sammen med Dinnesen plantet nåletræer i Stilde plantage, tæt ved hans hjem, desuden har Dinnesen flere gange gæstet hendes hjem. Uden for arbejdstiden var han en pæn mand, velklædt. Hun tør ikke sige, at fot. er af D. - Endelig har Th. talt med en mand på 76 år, der er født på en nabogård til D's ejendom. Han siger, at det ikke ligner.

Th. fortsætter med, at han har ingen mening om, hvor børnene opholder sig. - Her har Dinnesen jo ikke haft Lejlighed til at danse paa Roser.

Alt dette hjalp altså ikke, men Alb. blev ved sit. Han hittede nå, at Chr. og broderen J. Andr. havde været sammen hos fotografen, og så havde J. A. lånt broderen sin jakke og vest, for at han kunde se præsentabel ud. - For at få en ende på alt dette her, sendte jeg billedet til Kirstine Olsen i Fjellerup, en af bedstefars skolebørn, og der kom omgående brev tilbage, at det var Jens Andreas. Sådan så han ud, da Kirstine gik i skole til ham. - Det morsomme var, at billedet altså dog forestillede en sognerådsformand.

7 b. Jens Andreas Dinsen -

f. i Ludvigsminde 7/9 1813

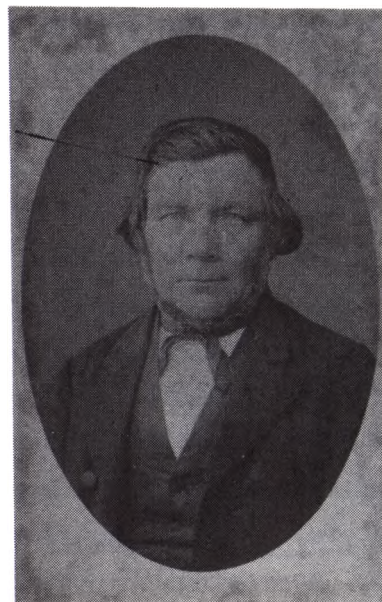
d. i Fjellerup 22/12 1888.

gift m. Juliane Marie ,f. Nielsen.

skolelærer og gårdejer

i Fjellerup, Fjelsted Sogn.

Ungdomsbillede

Fjellerup skole.

1840 tog Jens Andreas Dinsen lærereksamen som privatist ved Skårup seminarium med karakteren: Bekvem. - Ved en broderdatters dåb 5/4 1844 nævnes han som skolelærer på Fønø. Han blev kaldet til lærer i Fjellerup i 1844.

Det var ret naturligt, at den unge lærer gjorde bekendtskab med de nære naboer i Rødegård, hvor Niels Brandt og Karen Marie Schaldemose boede, men netop var gået på aftægt. Niels Brandts fødder havde længe været dårlige, så i en alder af 62, måtte han holde op. Sønnerne var ikke interesserede i landbrug, så det blev den 21. årige datter Juliane, der måtte træde til og overtage gården. Det var et fint dannet hjem med megen ungdom, to af sønnerne studerede, og en læste til lærer. Men han var mest

Fjellerup gamle skole.

Rjellerup Rødegård. Man kan ikke se gården, før man er inde i den.

interesseret i den unge 21 årige gårdejske, som han holdt bryllup med i 1847. - Jens Andreas flyttede så ned i Rødegård, og lejligheder i den gamle skole må vel være blevet lejet ud.

De havde aftægtsfolkene boende hos sig i mange år, Niels Brandt i 17 år og Karen Maria Schaldemose i 19 år.

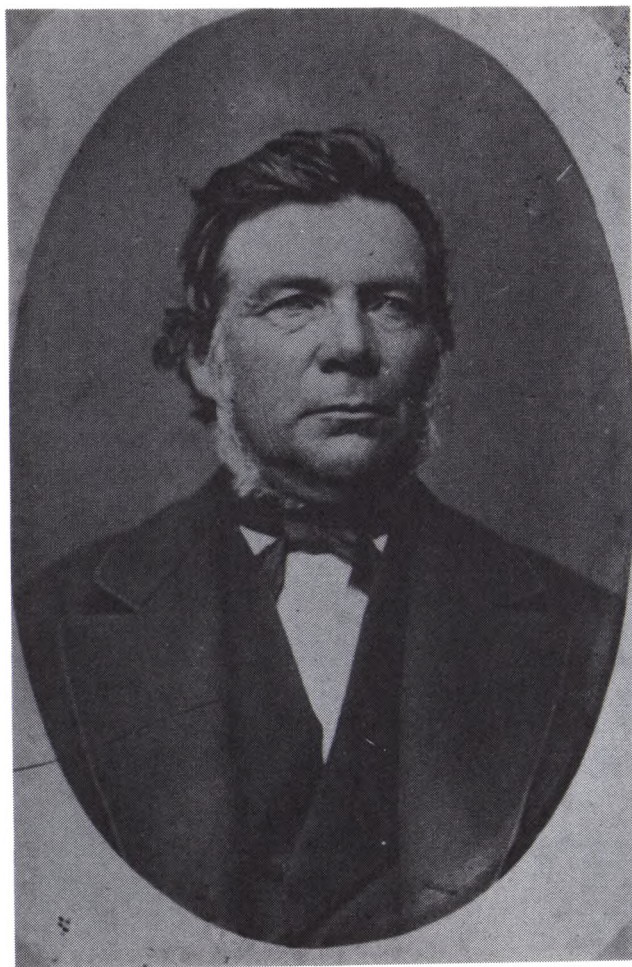
Når min mor talte om sin morfar, nævnede hun ham som den høje, magre Niels Brandt. - Dette her med højden er der nu måde med, for han var (som allerede nævnt) kun 164 cm. høj. Jeg kan kun tænke mig een grund til hendes forestilling om ham, hun var en lille syvårs pige, og i den alder skal der ikke så meget til, før man synes, at ^{en} bedstefar er en stor mand.

Bedstefar var en meget myndig mand. Han var meget ætlet, saledes var han sognerådsformand i mange år, og var vel nærmest en slægt sognekonge. Da jeg var en tur i Fjellerup i 1944, kom jeg til at tale med en del mennesker fra sognet, og det var forbavsende så mange, der kendte til lærer Dinsen. Og et par stykker talte om ham, som om de havde været sammen med ham i går. Det var alligevel 56 år siden han døde.

Sofie. Christian. Trine.
Petra. Bedstemor. Line. Bedstefar.
Carl. Peder.
Fot. 1866.

" Sognerådsformanden". -

hen. - Det har uden tvivl gjort sit til at opnå agtelse.^b

Han holdt meget af at komme i selskab og endnu mere af at få et spil kort.

Når han skulde være gæst et sted, gjorde man ham gerne den glæde at ser-

*1) Bidsendte afteke over indskiftelse af elds kassen til Larsen 14/9 1878. - Dineen, Fjellens. Ance:
ernikkel fra 15/1. 1945. - Reguleringsstem 1289 det., fæt: kilobind 311 det.*

Den, der huskede ham bedst, var Krestine Olsen, Fjeldsted, der var jævnaldrende med mor, og hvis navn står ved siden af hendes på det indsatte protokolblad fra bedstefars skoleprotokol.

Jens Andreas var en slags vinkelskriver, hans hobby var at skrive skøder, sluttedler og andre juridiske dokumenter for folk, der havde dårlig råd eller ringe lyst til at give sig en prokurator i vold, der dengang uden tvivl hersede bravt med hver usselig og uvidende bonde, de fik fat i.

20/2 1851 er således han og Julianes broder stud. theolen ovre på Ålemose for at opsætte tre dokumenter: en panteobligation, et skøde og en aftægtskontrakt.

Om just han i den anledning var populær på sagførerkontorerne, skal jeg lade stå

Juliane og Jens Andreas. Billedet er taget af en fotograf i Silkeborg.
Så det har været i forbindelse med et Svostrubesøg.

vere hans yndlingsret : Andesteg.
 Han var en lille tætbygget mand,
 kortbenet og ret bredskuldret.-
 Blå øjne og sort hår. Endnu da
 han lå i sin kiste, havde han be-
 varet sit sorte hår, omtrent uden
 grå stænk.

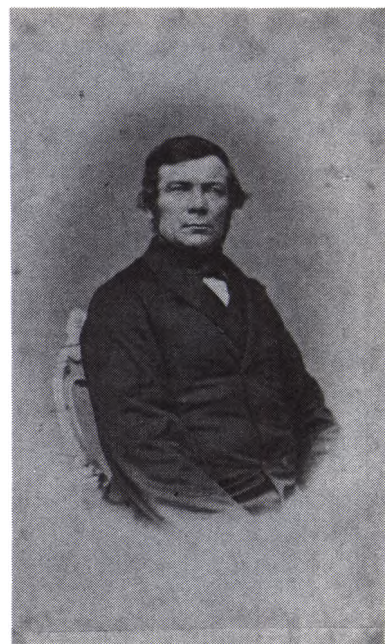
Mor gjorde meget ud af sin far .
 Hun fortalte mig engang et træk
 om ham fra den tid, da hun var
 ganske lille.

Hun og de to ældre søstre hav-
 de gjort noget, de ikke måtte, og
 skulde så naturligvis have smæk.
 De to ældre, Trine og Sofie fik
 deres part, men da turen kom til
 den lille Line, sagde bedstefar:
 " Du er for lille til at forstå,
 at du har gjort noget galt. Der-
 for skal du ingen smæk have."

Hans interesser lå overhovedet alle mulige andre steder end i skolen.
 De mange offentlige hverv tog hans tid, og efterhånden blev en ændring
 nødvendig. Han søgte derfor en hjælpelærer, og een af dem var den nydim-
 miterede Morten Larsen fra Falsled, der tiltrådte i 1879, og som året ef-
 ter blev gift med datteren Line.

Morten fik snart sat skik på skolen, men 13/8 1881 blev han kal-
 det til enelærer i Svostrup v. Silkeborg.

Til sidst opgav Bedstefar skolegerningen ^{1. juli 1885} og henlevede sine sidste
 år som gårdejer. Han var meget interesseret i, hvordan det gik børnene,
 og han fulgte deres færd nøje. Hvert år gav han dem en ny hat, og det

J. A. Dinsen. - Dette billede
 sad også i Frits Rasmus -
 sens album.

*7. Fugns Skolebrev 4/9 1885 - Da den af. Lars Dinsen i Fjellensvej fortrådte 1. juli 1885, havde en stor del af be-
 betningen nu og så sognet ånd og at få den afholdt af alpebarn som hans efterføl-
 ger. Men en måned senere en begy i hjertet, og begyndte at gå en anden. Betænkning var af alpebarnen 6 svote*

Næstgaard pr. Blindevej N° 4

Det for Dit Brev af 9de d. M., det glæder
mig at I alle er friske og vel. Jeg
for siden Maj sigt, began og liden
løst af liden Jeg sid at ubegynt
føle sig i Tønder og vriste for 6^{de}
Gæst, det began. Sted er indendret
Jeg blev nu sig og vriste nu liden bed,
fandt Modsigelse ind sig mig og
gav mig 30 Dramer & Gæst d. M.,
Jeg befandt mig ganske vel d. M.,
vriste var for: Tønder og fæstet at
vriste sig. Med Gæst til mig for the
Liden, det for is ubegynt liden liden og
bedt fandt at gæstegge liden og
er velkommen og vriste liden liden
liden liden fæstet ind er liden liden

Billede fra en skoleud-
flugt ca. 1888. Far står
med den lille Gudmund.

Hjørne af gårdspladsen i Hjellerup Rødegård. - - -

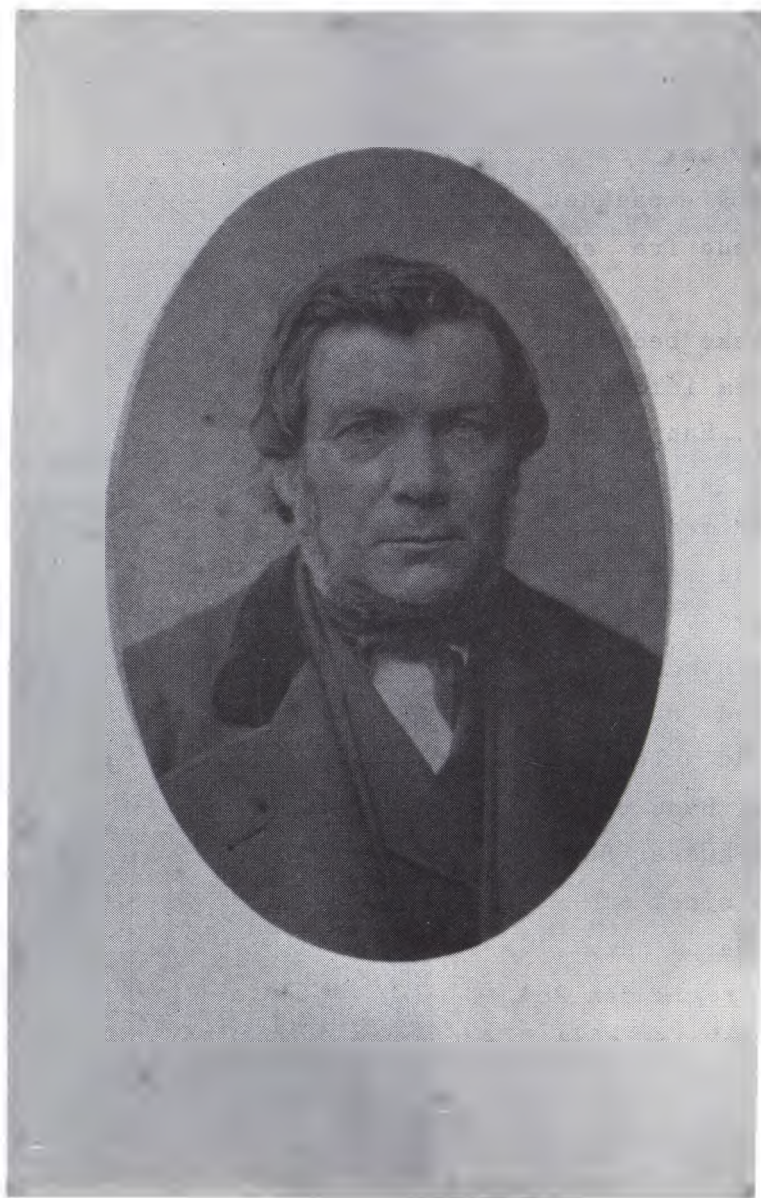
er den, der omtales i det indsatte brev fra J. A. , vistnok det sidste, han skrev til Line.

Det må være en hat fra den tid, mor har på - paa det indsatte billede fra en skoleudflugt.

Albert kan huske bedstefar, der besøgte dem i 1887, da Alb. var 4 år. Han bragte nogle grønne, røde og blå "sukkertoppe" med, og A. stod og fedtede med dem ved et stolesæde, mens bedstefaderen stod og snakkede op med ham. - Aaret efter ved juletid var A. med til hans begravelse, og han husker det dybe indtryk, synet af hans lig gjorde på ham. Begravelsen foregik den 28' December, en råkold, tåget og fugtig vinterdag. Mbr. Carl talte i ornat i forstuedøren på Rødegård, og højtideligheden trak så længe ud, at det var ved at blive bælgmørkt, inden vi kom tilbage fra kirkegården.

Indgangsdøren på Rødegård, hvor Mbr. Carl stod og talte.

Sidste billede af bedstefader . -

Der var en fin ligvogn fra Aarup eller Odense, og der var en lang række køretøjer, som jeg endnu ser for mig, da vogntoget drejede om det første vejhjørne nogle hundrede meter fra Rødegård op forbi skolen på bakken.

Af følget husker jeg kun Clemens Pedersen, sønnen fra Fjelleruplund, han var secondløjtnant og mødte i galla, derfor lagde jeg særlig mærke til ham. - På kirkegården var der så sølet, som kun en leret bakke-skråning kan blive en vinterdag uden frost, når et større følge får lejlighed til at trampe omkring der. En grav tæt op ad den nygravede blev helt overtrampet, og den lille fyr undrede sig over, hvem mon der lå i den grav. Et par dage efter spurgte han sin mor, hvem der lå i den overtrampede grav, og hun sagde, at der lå sømænd hans bedstemoder.

Om bedstefader går der mange historier. Hans slagfærdighed, gode forstand, og hans usnobbede væsen skaffede ham mange venner, også i kredse, der vel socialt set lå over hans stilling i samfundet.

Med en læge Lassen i Aarup plejede han gennem årene et trofast ven - skab, der vistnok stammede fra " en god L'hombre, som han nøtter igennem kunde dyrke, uden at hans helbred tilsyneladende led skade derved.

Der fortælles, at han i et anfald af drillesyge skrev følgende grav - skrift til nævnte læge:

Her i dette tavse gjemme hviler egnens Æskulap,
Indtil Gud med almagtstemme råber:"Kom herut din flab.
Her er listen på de døde, Du i livet slog ihjel,
Derfor skal i mørkets øde rives, slides nu din sjæl.
Du har levet som en Tyrk.
Gåa til Helveds øde Ørk."

Albert havde fra bedstefaders hånd et lille brev, som han havde skrevet til ham på hans 2årige fødselsdag. Det sluttede med verslinjerne:

Her i livets prøvedage, her hvor foden gled så let,
Lad os fristelser forsage, agte sandhed, pligt og ret.

Gravstedet på Fjeldsted kirkegård blev i mange år holdt af mors barndoms - veninde Kirstine Olsen. Senere overtog Mbr. Andreas vedligeholdelsen. Der skete det kedelige, at der blev øvet hærværk på kirkegården, hvorved en del gravsten blev molesterede, deriblandt mine bedsteforældres. I 1920 var jeg på kirkegården sammen med mbr. Andreas, og da lavede jeg den lille blyantskitse af det gamle gravsted, som det så ud i mors tid. Nu er det borte, og der er kun den hvide sten med:"Lærer Dinsens Familiegravsted"på.

Min Far var Søn af en Herremand
Men naaede selv kun en Lærers Stand.
Min Mor var Datter af gamle Niels Brandt,
I Rødegaarden han hende fandt.
Den fik de siden til deres Hjem,
Og otte Børn voksede op om dem.
I firti Aar var han Lærer der,
Men syvti syv kom hans Alder nær,
Min Mor blev ikkun halvtreds og tre,
Da Døden kom med sin skarpe Le,
Ved Fjelsted Kirke de hviler i Ro,
Og Vedbend dækker de Grave to.

(Lines slægtsdigt fra 1902)

Hvilested for Lærer

J. A. Dinsen.

7. Septbr. 1813

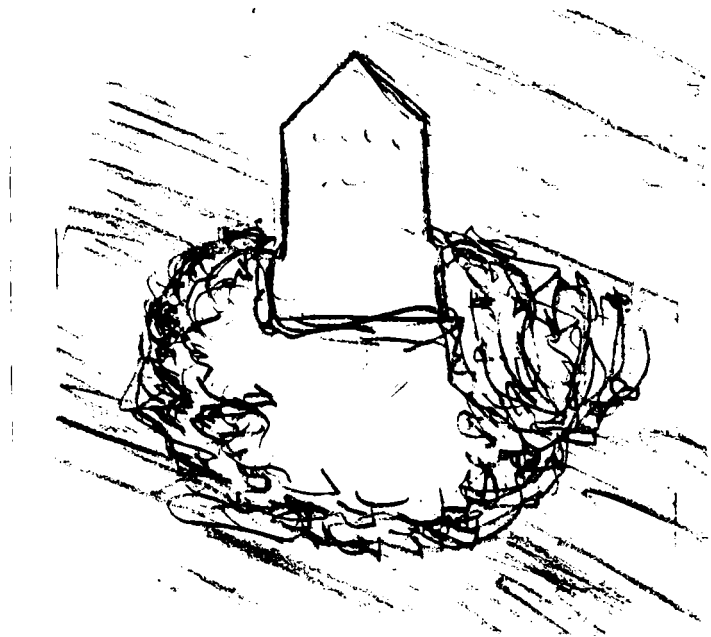
- 22. Dec. 1888,

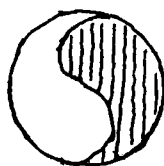
og Hustru

Juliane f. Nielsen,

født 7. Jan. 1823

død 6. April 1876.

-o-o-o-o-o-o-o-

Oversigt over børnene fra det dinsenske
Rødegård.

- 8 a. Catrine Marie Henriette Dirsén, 1847 - 1901. Ugift, lærerinde i
Ejby.
- 8 b. Hans Christian Olaf Rye Dinsén, 1849 - 1905. Ugift, gårdejer af
Fjellerup Rødegaard.
- 8 c. Sofie Mariane Dinsén, 1851 - 1941. Ugift, husholderske i Toppe-
lund.
- 8 d. Karen Nicoline Dinsén, 1854 - 1912. 1880 g. m. lærer Morten Lar-
sen, Svostrup. 5 børn.
- 9 a. Johanne Rebekka Larsén, 1881 - 1943. G. m. Anders Bech,
skoledirektør i Vejle. 5 børn.
- 10 a. Karen Johanne Bech, 1907 - 1908.
- 10 b. Jenny Katrine Bech, f. 1909. G. m. lærer
H. Malte Nielsen. 2 børn.:
- 11 a. Inger Lise Malte Nielsen f. 1939.
G. m. lærer Ib Niemann. 1
- 12 a. Anders Niemann, f. 1959.
- 11 b. Ellen Rebecca M. N. f. 1944.
- 10 c. Emma Sofie Bech, f. 1911. Ugift, talepædagog
i Vejle.
- 10 d. Aksel Johannes B., 1918 - 1946. Lærer i Vejle.
G. m. Helga. 2 spædbørn døde

- 10 e. Viggo Ernst B., f. 1924, g. Else Marie, lands-
læge i Grønland. 2 børn.:
- 11 a. Inger Merete Bech, f. 1955.
- 11 b. Anders Christian B. f. 1960.
- 9 b. Julie Andrea Larsen 1882 - 1953. Lærerinde. G. m. land-
mand Jakob Vallentin. 2 b.:
- 10 a. Elisabeth Agathe Vallentin 1920 - 1949. g. m.
Mogens Madsen, Odense.
- 10 b. Edvin Anker V., f. 1921. G. og har børn.
- 9 c. Gudmund Thorvald Larsen, 1884 - 1961. Lærer i Årskøbing.
g. Emily Hornbech, f. Drejøe. 2 b.:
- 10 a. Anna Vibeke Larsen, f. 1914, g. bager H. P.
Hansen, Årskøbing. (lærerinde)
- 11 a. Hans Erik Kelding Hansen f. 1944.
- 11 b. Birgitte K. H. f. 1945.
- 11 c. Morten K. H., 1952 - 1955 (færds. ul.)
- 10 b. Anita Larsen f. 1920, g. blikkensl. Christian
Fentz, Fåborg. 3 b.:
- 11 a. Jacob Fentz f. 1940,
- 11 b. Kirsten F. f. 1943.
- 11 c. Mogens F. f. 1948.

- 9 d. Ingeborg Margrethe Larsen, 1888 - 1945. G. Chr. Munk
Hermansen. Lærerinde i Galten, 1 s
- 10 a. Karl Herman Munch Hermansen, f. 1912. Landin-
spektør. G. Grete Nielsen. 1 søn.:
- 11 a. Olaf Munch Hermansen, f. 1950.
- 9 e. Karl Martin Schaldemose Larsen f. 1897, g. Gudrun Hornbec
Lærer og Kordegn i Ebeltoft. 1 barn
- 10 a. Christian Schaldemose Larsen f. 1922. Alumne
på "Sølund", Skanderborg.
- 8 e. Petra Juliane Dinsen, 1856 - 1936. G. Poul Larsen, Klarninggård. 6 b
- 9 a. Lars Emil Fritz Albert Andreas Larsen, f. 1883, fhv. poli-
tikommissær på Frb. I^o g. m. Ellen (5 b).
II° g. m. Zonja.
- 10 a. Frits Larsen, 1910 - 1929. Skovfogedelev,
- 10 b. Poul L. f. 1911. Lærer i Tønder. I^o g. Edith 1 b.
II° Emmi Neven
- 11 a. Birgit 1939 - 1942. + brit luftangr.
- 11 b. Inge Marie f. 1947. (moder: Emmi N.)
- 10 c. Margrethe L. f. 1912, g. Carl Jacobsen.
- 10 d. Uffe L. 1915 - 1945.
- 10 e. Werner L. f. 1922. Møllebestyrer i Svendborg,
g. Ida Rasmussen. 2 døtre:
- 11 a. Margit f. 1945
- 11 b. Ellen Margrethe, f. 1948.

9 b. Metha Augusta Juliane Dorthea Margrethe Larsen, f. 1885.

9 c. Harald Theodor Johannes Larsen, f. 1887, bager i Oslo.

G. Roma Frandsen. 5 børn.

10 a. Lilly Roma Larsen, f. 1912.

10 b. Ruth Petra Johanne L., f. 1914 g. Ahnfeldt. 1 b.

11 a. Ejvind Ahnfeldt f. 1944.

10 c. Eivind Kristian L., møbelpolstrer., g. Margrete.

10 d. Erik Ørnulf L. f. 1919, bager i Skien.

10 e. Per Arne L. 1921 - 1947, (polio), tapetsermes-
ter, g. Gerd Sandland. 1 b.

11 a. Grethe Larsen f. 1945.

9 d. Hans Jacob Alfred L. f. 1889. I^o Ane Marie Skov, 6 b.

II° Nina Andersen 1 b.

10 a. Agnete Larsen f. 1910 g. Sørensen. 2 døtre.

10 b. Inger L. f. 1912 g. Mikkelsen, Agersted. 1 dat.

10 c. Erhard L. Bybud. G. Viola Knudsen. 2 døtre.

10 d. Astrid L. f. 1915, g. skovarb. Bastkjær Hansen
Brobyværk, 4 børn.

10 e. Svend L. chauffør i Århus, gm. Gerda.

10 f. Aage L. chauffør i Odense, gm Inga.

---

10 g. Ole L. f 1940 (moder : Nina)

9 e. Jenny Andrea Georgia Larsen, f. 1892, porcellænsmaler.

9 f. Laura Riborg Astrid Methea Larsen, 1893 - 1926. Sygepl. Ug.
8 f. Niels Peder Dinsen, 1858 - 1913. Alumne på Brejninge.

8 g. Carl Johan Frederik Dinsen. 1861 - 1930. Præst i Vang. G. Magda.

7 børn.

9 a. Andreas Dinsen, 1894 - 1901.

9 b. Christian Ernfred D. f. 1895. gm. Hilda Petersen. Landmd.

6 børn.

10 a. Knud Dinsen. f. 1926. Kok.

10 b. Svend D. f. 1927. Mekaniker.

10 c. Aase D. '30.

10 d. Tove '32.

10 e. Hans D. '35.

10 f. Ulla D. '40.

9 c. Udøbt pige. f. 1896, + s. å.

9 d. Viggo Dinsen f. 1900. Lærer i Ørding. gm. Ellen Krarup. 6 b

10 a. Carl Krarup Dinsen f. 1927.

10 b. Morthen 1929 - 1931.

10 c. Finn f. '32.

10 d. Inge f. '34

10 e. Lene f'35.

10 f. Bernt f. '40.

9 f. Helga Dinsen, ugift, 1902 - 1945.

9 g. Bror Dinsen, 1906 - 1914.

8 h. Anna Octavia Dinsen, 1865 - 1865, blev kun 3 uger gammel.

8 i. Andreas Julian Dinsen 1868 - 1931. Købmand i Odense. gm. Jenny
Hansen. 1 søn:

9 a. Axel Børge Carl Dinsen, f. 1909. Journalist. gm. Birthe
Mondrup. 1 dt.

10 a. Vibeke D. f. 1938.

... .. -

Om de i ovenstående oversigt nævnte familiemedlemmer kan der læses i den udførligere skildring, der har titelen:

Børnene fra det Dinsenske Rødegård.

7 c. S O P H I E D I N S E N .

Født 3. juni 1815 i Trolleborg, Svendborg Amt. Der vides kun lidt om hende. I skoleprotokollen fra Ludvigsminde står der: Sophie D. en datter af Hr. Forpagter Dinsen på Fjellebro. Alder ej angivet. Har havt Mæslinger, ellers munter og sund. - Meget gode Kundskaber. Fortrinlig til Læsning. I de 1½ år havde hun 22 forsømte dage, men hun har af Lærer Nissen faaet Vedtegning: Meget flittig og sædelig. Mine bedste Ønsker følger hende paa hendes Vandring i Livet. -

Hun blev gift med snedkermester Jens Nicolaj Borum, f. 15/9 1821 i Vejlbysogn, Odense Amt, søn af skolelærer og kirkesanger Friderik Jørgen B. i Vejlbysogn og hustr. Kirstine Johanne.

I en del år boede de i Middelfart, hvor deres børn er født. Senere kom Borum ind ved statsbanerne, først var han stationsmester i Ulstrup (Hovlbjerg S.), hvorfra han 1877 blev forflyttet til Hjerm station og kaldes nu stationsforvalter.

Sophie Borum døde 24. maj 1884, 69 år gl., og 7 år efter døde Borum, de blev begge begravede på Hjerm kirkegård.

I 1949 var jeg på den egn, og benyttede derfor lejligheden til at anstille efterforskninger. Jeg havde held med mig, idet jeg blev sat i forbindelse med et pens. landpostbud, der magelig kunde huske den gamle stationsforstander.

Martin Jepsen fortalte: Borum var meget hidsig; når fx. han skulde skrive noget, og pennen ikke vilde makke ret, smadrede han fjerpenen ned i bordet. Hvis han ikke straks kunde finde den bog, han søgte, hev han bøgerne fra reolen ned på gulvet. Portøren, der var en sindig jyde, sagde så : " Nu skal jeg hjælpe," og så hjalp han Borum efter bedste evne med at smide bøger ned. - Det hjalp omgående, Borum blev rolig og de hjalp så hinanden trolig med at samle bøgerne op igen.

Det var en let sag at drille B. De store knægte, der gik til præsten, havde deres morskab med at liste sig hen og ringe med den store klokke, der blev brugt til at melde togenes afgang med.

Han havde ikke lært at telegrafere, så når snevejrsmeldingerne kom, måtte han give op. Så råbte han højt : "Henriette", og så kom datteren og klarede sagerne, for hun kunde nemlig telegrafere.

Henriette var en høj, nydelig og statelig dame, og hun havde en beroligende indflydelse på ham.

Han led af astma, så han kunde ikke tåle, at nogen røg på kontoret, og dersom nogen røg ved billethullet, råbte han: "Vil De tage livet af mig."

Når postbudene kom lidt sent ind, skældte han ikke ud, (det gjorde han aldrig), men sagde: "Nu bliver jeg ikke færdig, til toget skal gå."

Han døde roligt, siddende i sin stol, søndag 19. april 1891.

Det gamle landpostbud kunde intet oplyse om sønnen, ja han anede ikke engang, at der var en søn.

I 1944 besøgte jeg fru Fritz Rasmussen, og hun gav mig det indsatte foto af Henriette, bag på det var der skrevet en besked til tanten Johanne Rebekka i Bellinge skole. De to familier har åbenbart haft et vist samkvem med hinanden. Fru Fritz R. vidste , at Henriette efter hjemmets opløsning opholdt sig i København og kom i fætterens, læge Fr. Rasmussens hjem. Hun døde på et alderdomshjem. Ugift.

Fru R. vidste ikke videre om Frederik Borum, hun mente, at han var præst ovre i Jylland. (En undersøgelse har vist, at der ikke findes nogen cand. theoler af navnet Borum.)

I 1949 så jeg stationsforvalteren og hans kones gravsted på Hjerm kirkegård, det var fint holdt, og jeg skrev de data af, der stod på stene. Mærkeligt nok faldt det mig ikke ind, at der jo måtte være nogen, der betalte for vedligeholdelsen, og som måtte kunne give oplysninger.

Først 12 år efter kom jeg igen til at beskæftige mig med fam. Dihsen, og da var det for sent. Min undladelsessynd stod ikke til at genoprette. Da jeg skrev til graveren, nægtede han at kende til dette gravsted. Han havde været graver der i 23 år, og han var sikker i sin sag. Præsten støttede ham. Overfor sådan et hukommelsestab måtte jeg give op.

Det lykkedes mig dog alligevel ved henvendelse til nulevende medlemmer af fam. Borum at få efterkommere af Frederik Borum opsporet, men sjældnen er et så stort arbejde blevet belønnet med så ringe resultat.

8 a. ~~Henriette Mette Kirstine Kathrine Borum~~, f. 4. juni 1854 i Middelfart. Ugift. + c. 1940.

8 b. ~~Hans Frederik Jørgen Borum~~, f. 30/4 1856. gm. *Anne Marie Skovsstrup*
+ april 1968 Kb. Vally. Ingeniør. Kbhvn. 1 s.

9 a. Frederik Viggo Borum, afdelingsleder, (Laur. Knudsen).
f. 4.4.1902 i Kbhvn. ^{+ 20/8 64} gm. Alice Egholm, f. Svenningsen, f. 10.6. 1909 i Kb. børn

Henriette Borum.

Kjære Tante!
Min disse Linjer for at
bringe dem min hjertelegte
Tak for al udmærket Gæthed
og Venlighed imod mig
Knaar jeg kommer fra
Kjøben haav, skal de paa
Brev til de hilse Onkel
fra Tader, at haav paa
vil se hem, inden han traar
Karlise Filander des heng. H. B.

Salgsingeniør Fr. Viggo Borum,
Hundertupvej 106, Odense, 66 år. Bo-
rum begyndte inden for elbranchen
i 1918, da han kom i lære som elek-
tromekaniker i Thomas B. Thrige's
afdeling i København. Efter læreti-
den blev han repræsentant i firma-
et og var med til at oprette en ræk-
ke låne- og transformatorforenin-
ger rundt om i landet. Da han i
1943 havde 25 års jubilæum i Tho-
mas B. Thrige, blev han ansat som
salgsingeniør i Laur. Knudsen A/S,
og da L. K. i 1959 åbnede sin afde-
ling i Odense, blev Borum leder af
den.

80/8 65

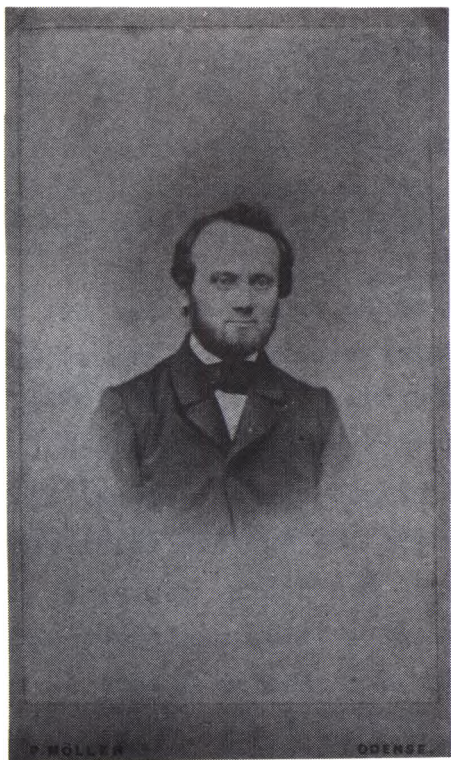
Er født på Brahetrolleborg Seminarium 18/9 1817, døde i Odense 20/4 1868. Guldsmed i Vestergade 68, senere fotograf. Gift 6/10 1848 med Anne Ingeborg Torp, som overlevede ham.

Han var opkaldt efter forstanderen på seminariet, prof. Joh. Fr. Oest, hvis enke stod fadder til ham.

I protokollen fra Ludvigsminde står der om ham, at han har gået i skole her fra 17/5 1830 til han blev konfirmeret i 1832. Han skildres af lærer Bonde som "Liden, men munter og sund," med gode kundskaber og evner. I de to år har han forsømt 4 skoledage med gyldig grund, og Bonde giver ham i henseende til flid, sædelighed og moralsk karakter følgende påtegninger: 1831, En i enhver henseende særdeles flink Dreng, var han blot lidt mere fri.

1832, Lidt bly og sagtfærdig, ellers særdeles flink i enhver Henseende. Han lærte guldsmedehåndværket i Haderslev, hvorefter han rejste i udlandet. I Paris så han for første gang Photografering, og det vakte hans interesse i så høj grad, at han gerne vilde have afbrudt sin guldsmedeuddannelse for at kaste sig over denne ny kunst, men det blev forhindret af faderen. Kort før sin død opgav han dog den store guldsmede- og juvelerforretning, han havde fået oparbejdet i Odense og ombyggede den til et photographisk atelier.

Med årene er det "sagtfærdige" vist gået af ham, idet der fortælles, at medens han var guldsmed, smed han engang en handelsrejsende ud af sin butik, - sådan en rent korporlig udsmidning - blot fordi den

Christine Torp.

anden var kommen ind og havde foreslået ham at forhandle pletvarer, som han falbød prøver af. - Han var rødgrønfarveblind. -

Da han døde, sad enken tilbage med 10 børn og ventede endda et. Men det var en dame, der var krummer i, hun begyndte en modeforretning, som hun efter - hånden drev op til et blive en af de fineste i Odense. Hun var noget "sagt-færdig", når hun omtalte sine indtægter, og engang syntes skattevæsenet, at hun drev spøgen for vidt og kaldte hende op. Det kunde umuligt passe, at hun ikke tjente mere, end hun havde opgivet. - Til svar lod hun dem imidlertid vide, at hun sad som enke med 11 uforsørgede børn. Mon d'Hrr. mente, at der var ret mange, der kunde klare den sag uden støtte? - Vilde man foretrække, at hun faldt forsørgelsesvæsenet til byrde? - Når hun sled og slæbte for at underholde familien, kunde man passende lade hende være i fred, osv.- hun

læste dem ordentlig teksten. - Hvorvidt hun havde held med sig, er jeg desværre ikke i stand til at berette, men de har jo nok ikke kunnet stå for hende. Efter hendes død overtog den yngste søn forretningen.

I moster Trines lommebog fandtes følgende SØRGE = DIGT over guldsmeden.

Saa brast det Baand, der bandt til Støvet,
En ædel Sjæl i Jordens Bo,
Saa sank den Haand, som stærk har øvet
Sit Værk i Livets Gerning tro.
Saa slaar ey mere dette Hjærte,
Saa tier stum nu Læbens Røst,
Og derfor bor den dybe Smerte
Nu i saa mangt et saaret Bryst.

Ey haabløs Suk, ey takløs Klage
Dog tolke Sorgen ved hans Grav.
Vel ender Døden Jordens Dage,
Men Himlens Haab, Vor Frelser gav.
Og Tak i Sorgen, Gud vi sige,
Som gav os her sin Kierlighed.
Han signe hist i Himlens Rige
Hans Siel med Salighedens Fred.

I familien findes et par ting, som man mener er lavet af guldsmeden. Albert havde en broche, der imidlertid gik tabt ved det engelske bombardement af Tønder, og jeg ejer en sølvpibekradser, som moder hævdede, var lavet af ham. Alberts broche sagdes endda at have været hans svendestykke.

Marie og Chr. Bramming.

J. F. Bramming.

- 8 a. Marie Cathrine f. i Odense 9/8 1849 gift m. Christian Brøndum
Bramming, lærer i Kjerte ved Aarup. 2 børn:
- 9 a. Johan Frederik Bramming (1878 - 1920), direktør for et
slagteri. Senere grosserer i huder & skind.
G. m. Emely Axelsen, 3 børn:
- 10 a. Aksel, f. 18/10 05 i Esbjerg. Ugift expedient.
- 10 b. Marie Louise, f. Frederikshavn 5/5 10. G. m. Ar-
ne Bruun Nielsen. 2 børn:
- 11 a. Gustav Arne Bruun Nielsen f. 3/1 51.
- 11 b. Elisabeth B. N. f. 9/6 47.
- 10 c. Vilhelm Frederik Bramming f. 1912. Er på Grafisk
Institut, Gl. Kongevej, Kb. G. m. Kirsten Wolff.
- 11 a. Mikael Br. f. 15/6 34.
- 11 b. Anne f. 18/3 40
- 11 c. Bo f. 31/10 43.

9 b. Hylleborg Dorthea Bramming, (+ sept. 1941)

g. m. lokomotivfører Niels Bøgelund Hansen, Nyborg.

8 b. Hans Peter Dinsen f. i Odense 10/3 1851. Gartner i Florida.

G. m. Tirza. Ingen børn.

8 c. Christiane Birgitte, 11/6 54 - 21/4 1919. G. m. Vilhelm Larsen

instrumentmager i Odense, (1848 - 1919).

Christiane hjalp sin moder i forretningen, da hun var ung pige, og senere syede hun også hatte. Hun broderede meget, og hun kunde få noget ud af alting. Hun syslede meget med planter i hus og have og fik dem til at blomstre. Hun var livlig, optimistisk og snakkesalig.

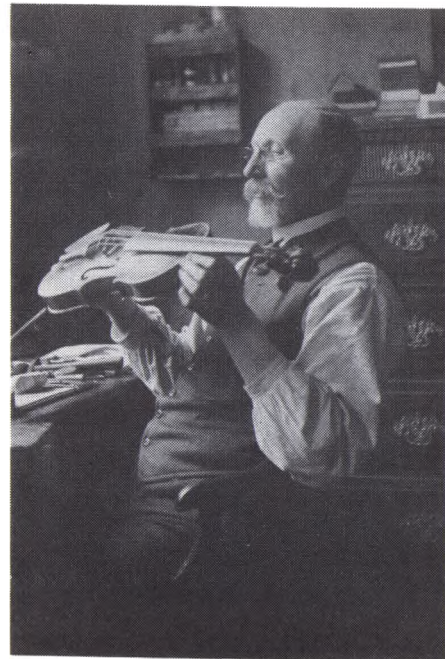

Christiane, Bodil, Johanne.

Holdt af at gå lange ture, når børnene kom hjem på ferie, tog hun i skoven med dem, og somme tider bød hun på ture i Charabanc med madkurve. En gang, da hun var gået på indkøb, gik hun hen til sin søster Ingeborg, og de faldt i snak og glemte tiden. Hjemme sad døtrene og græd, fordi hun ikke kom hjem med middagsmaden. -

"Hvor skal du hen mor?" - "Ud at fri!"

"Skal du ikke have din paraply med?"

Instrumentmageren.

"Ork, regnen, den tænker jeg såmænd aldrig på, før den er der." - 10 børn:

9 a. Einar Larsen (8/5 1878 -)

Mag. scient. Amanuensis ved den kgl. Veterinærskole. R. af Dbg. G.m.

M. Frida Jensen Helmar (1879 - 1940). 1 dt.

10 a. Bodil Oest Larsen, f. 29/8 09.

Læge. G. m. Knud Troels Edelberg, f. 1912, læge i Tarup. Det er ham, der har skaffet mig opl. om Oest Dinsenerne. 3 børn:

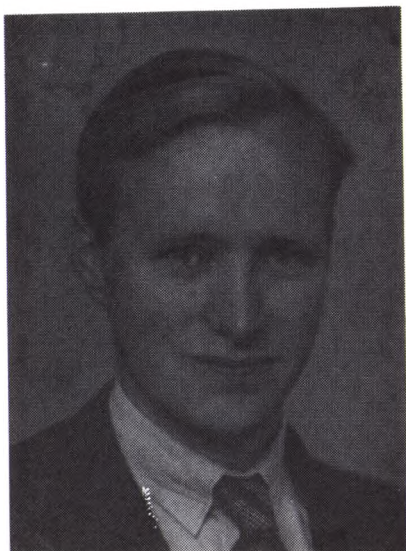
11 a. Knud Einar O.E. f. 1940.

11 b. Birgit f. 9/2 1944.

11 c. Johannes Fenger E. 51.

Amanuensis .

Knud Edelberg.

Bodil Edelberg .

Fanny Marie Wittrup.

- 9 c. Holger Larsen (1881 - 1923). G.m.
 Ingeborg Worsøe, Stationsforstan-
 der i Ryslinge. ^{seuere forældre} 5 børn:
 10 a Jytte f. 1911, g.m. bygningsar-
 kitekt Tage Michelsen.
 11 a. Karen Elia Mich. f.46.
 10b. Bent W. L. f. 1913, kornet,
 faldt i 44 på tysk side. ^{+ Ryslinge}
 10c Fanny, f. 14, g.m. Børge Jacob-
 sen, "kontorchef" i ^{Levstykke, v. Aage Worsøe i Omsdal} bønnekonfek-
 tion. ^{Højagervej, Norge}
 10 d. Gerda Johanne, f. 18, "noget" i
 10 e. Ida Helle W. L. ^{f. 16} en lejr.
^{~ Jacobson, Hill}

9 b. Fanny Marie (25/10 1879 -
 15/7 1924).

G. m. sognepræst J. F. L. Wit-
 trup (1871 - 1937), Ørsted, Fyn.

2 børn:

10 a. Hans Henning W. f. o6
 telefonmek., Od. G.m.kon-
 certsangerinde Anne Margrete

Yttesen Nielsen. 1-barn:

11 a. Fleming, 44.

10 b. Else Harriet, f. o8,

g. I^o Eli Hye-Knudsen,

forretnmd. i Kb.

II° Robert Rassel, officer

i The Royal Navy.

11 a. Merete H-K. f.29.

Stationsforstander Holger L.

9 d. Inger Birgitte, f. 1885,+34
g.m. musiker & maler Johannes
Gerhardt. 2 børn:

1o a. Robert Frantz G. f. 1921

1o b. Fanny G. f. 1926,
g.m. snedker Erik Freiber

1 barn:

11a. Poul Freiber f. 46.

9 e. Johanne Christine f. i Oden-
se 2/3 1887.

Fhv. oversygeplejerske i Rud-
købing. Lægeassistent hos
øjenlæge Henrik Møller i
Svendborg.

U gift.

9 f. Rikart Oest Larsen

f. i Odense 10/8 1888.

Har været hotelejer, mesterkok. Statsaut. husholdningskonsulent, kogebogsforfatter. Har været chefkok på kongeskibet.

G.m. I^o Karen Marie Godtfredsen.

II° Gurli Rasmussen.

Bor Læssøgade 122.

1. søn:

10 a. Birger Oest Larsen, f. 1920.

Omkom som jungmand ved skibsforslis i 1941.

Det var egentlig mesterkokken, der bragte mig i forbindelse med fam. Oest. Han holdt kursus her i Ebeltoft, og vi inviterede ham over, og derved blev kontakten bragt i orden. Han er et højt kultiveret menneske, som både Gudrun og jeg kom til at sætte stor pris på.

Bege billedet er af mesterkokken.

9 f. Harald Oest Larsen, f. 11/12
1889. Snedkermester, møbel-
arkitekt.

G. I^o Ingeborg Wassberg, f. 95
i Nyköping.

II° Gerda Forsberg, f. 1912, som
er danselærerinde. 3 børn:

10 a. Erik Harald O.L. f.1921
stud. polyt.

10 b. Poul O. L. f. 1940

10 c. Lisbet O. L. f. 1943, som
åbenbart bliver til noget
indenfor balletten.

9 h. Robert Oest Larsen,
f. 18/6 1891
+ i Kbhvn dec. 1922
af meningitis.
Premierløjtnant i
artilleriet.
G. m. Ragnhild Olsen.
Ingen børn.

9 h. Helga Christine O. L.

f. 11/7 93.

G. m. overretssagf.

Knud Lollesgaard, f.

1880. 3 børn:

10 a. Jørgen f. 1923

stud. tecn.

10 b. Inger f. 1925,

g.m. cand. jur. Poul

Stenberger. 2børn:

11 a. Bodil f. 47.

11 b. Jan Michael

f. 50.

10 c. Knud f. 29.

stud. jur.

9 j. Vilhelm Thorvald Oest Larsen, f. 28/7 1895. Elektriker. Bor i Kbhvn.

G. m. Astrid Elisabeth Weihrauch f. 96.

3 børn:

10 a. Robert O. L. f. 28/6 1922. Cand. jur. G. m. Ulla Astrid

Halty. - Blegdamsvej 90 Kb. Ø.

Han er genealogisk interesseret. 2 børn:

11 a. Bodil O. L.

11 b. Birgitte f. 50.

10 b. Johanne O. L. f. 24. Telefonistinde. G.m. Chr. Rasmussen.

11 a. Torben Oest Rasmussen 50.

10 c. Poul O. L. f. i Kb. 26. Modelsnedker. + 11/11 46.

- 8 d. Carl Andreas Dinsen, f. i Odense 2/3 1856. Fotograf. G. m. Caroline Jensen fra Kallundborg. 6 børn.
- 9 a. J. Frederik, 1880 - 43. Fotograf i Od. Gift & skilt. 2 b.
- 10 a. Valborg,
- 10 b. Orla, urmager.
- 9 b. Ingeborg, f. 10/1 1882. G. m. maler Peter Hansen, Od. 2 b.
- 10a. Kaj Hansen, f. 1906 .
- 10b. Lejf " f. 1925.
- 9 c. Olga g. m. arbd. Jens Jensen, Od. Hun levede fra 1886 - 49.
- 10 a. Elva Jensen, sygeplejerske.
- 9 d. Hans Christian Johan Frederik Frantz Joseph Dinsen f. 21/ 12
Barnes & frisør i Od. 1884.
 g. m. Maren Katrine Dorthea Rasmussen. 7 børn:
- 10 a. Carl Andreas Dinsen f. 28/8 10, kontorchef hos Blumensadt, Odense. G. m. Ester Jensen. 1 b.
- 11 a. Birte Dinsen f. 2/1 38.
- 10 b. Reimund Ludvig D. f. 1914, falkassistent g. m. Lydia Jørgensen. 3 børn:
- 11 a. Arne f. 39
- 11 b. Jørgen f. 43.
- 11 c. Hans f. 47.
- 10 c. Thorvald Dinsen, f. 8/3 20, snedker i Od. G. m. Else Mølgaard Hansen. 2 b.
- 11 a. Poul f. 48.
- 11 b. Bent f. 50.
- 10 d. Alf Emanuel D. Bogholder, f. 23.
- 10 e, Christian D. f. 8/1 25. Redder i Rudk. g.m. Lilli
- 11 a. Erik f. 50
- 10 f. Esther Ragnhild D. f. 1929, syerske.
- 10 g. Ruth Elinor D. f. 8/11 1932. Syerske.

9 e. Max Holger Dinsen, f. 19/8 1888. Malerihandler, Holmens Kanal Kb.

Han stillede sine billeder ud på den åbne plads foran forretningen. Jeg har set ham gå rundt der, det var en kraftigt bygget mand, han lignede akkurat mbr. Carl af udseende. Følte dog aldrig trang til at gå hen og gøre familieskabet gældende. G. m. Nicoline Gravesen. 2 børn:

10 a. Inger Caroline f. 22, g.m. Knud Nielsen. 3b.

11 a. Per f. 43,

11b. Lis f. 44

11 c Lone f. 45.

10 b. Torben f. 26.

9 f. Christian Einer Orla Dinsen, maler. + 1935.

8 e. Frederik Christian Her-
man D. f. 9/6 1858.

+ i New York 1920. Redak-
tør af det amerikanske blad
"Nordlyset". G. m. Emilie
Buchwald. 3 børn:

9 a. Svend f. 93, elek-
troing. i Buenos Ayres

g.m. Lala 2 børn:

10 a. Beatrice Emilie

10 b. Amilkar Dinsen.

9 b. Valborg f. 94, g.m.

Kjeld Høyberg, spr. i
Magleby, Møen. 2 b.

10 a. Niels Andreas
f. 26, dekorationsm.

10 b. Helen Elisabeth

9 c. Christine Rigmor
f. 96, + spæd.

Redaktøren.

8 f. Martin Julius Dinsen
f. i Odense 24/11 1861.

Udvandrede til Amerika.
Købmand,
hospitalsfunktionær.
Ingen Børn.

8 g. Christian Herman Dinsen,
f. i Odense 1/10 1862.
Døde 21/5 1883 som soldat.
Fotografmedhjælper,
karikaturtegner.

- 8 h. Adolph Dinsen, 10/8 64 - 1926.
 Tømrer, udv. til U.S.A.
 Gm. I^o Eline Bratberg 2 børn.
       II° Anna Nielsen 3 børn.
- 9 a. Thorvald
 9 b. Bernhard
 9 c. Helene, f. 27/12 93, bor i
 Troi, gm. Lobinger (salesman)
     10 a. James Edward L. f. 14
       salesman i Troy, N. Y. gm.
       Olga Shumansky. 2 børn:
         11 a. Sylvia L. f. 38
         11 b. Eileen f. 43.
- 9d. & 9e. kendes ikke.

- 8 i. Anne Ingeborg Christine Dinsen, 4/12 1865 -
 3/7 1942.
 Ugift. Bogholderske.
 Holdt til sin død hus for
 sin yngre broder Thorvald.
- 8 j. Johan Frederik Dinsen
 14/11 1867 - 26/3 1869.

Thorvald som barn.

ten, var han atter lykkelig.

Han og frk. Ingeborg ejede "Bøgegård", Hunderupvej 125 indtil få år før deres død, da de solgte den og flyttede over til Frederiksberg.

De havde et smukt og rigt hjem på Bøgegård, og det traf sig så heldigt, at en journalist ved Fyens Stiftstidende d. 1. okt. 1953 har skrevet en artikel i bladet, hvor hjemmet beskrives.

Det var Dinsens store samling af hovedvandsæg, der bragte det hele på bane, men så faldt

8 k. Theodor Thorvald Dinsen,

f, i Od. 27/12 1868, + Frsberg. 8/11 1942.

Efter moderens død overtog han forretningen, og det blev ham, der drev den op i den helt store stil. Den lå i Vestergade (damehatte). Han havde bl. a. Dronning Alexandrine som kunde. En niece til ham har berettet, at hans humor var nede på nulpunktet, når de kongelige aflagde besøg i Odense, og dronningen ikke havde været inde og købe en hat hos ham. Så kunde han bringe sig i erindring ved fx. at sende en flot buket ned på "Dannebrog", og når den fornemme kunde så kom og købte hat-

Nogle særligt kunstfærdige Hovedvandsæg.

talen på hans samling af miniaturer, og så sagde købmand Dinsen: "Nå, De vil have det hele med ... men kom så ud og få en kop eftermiddagskaffe."

Og i døren til den smukke gamle have nyder vi septembersolens endnu varmende stråler, medens hr. Dinsen fortæller om de mange dejlige kunstværker, små som store, der pryder det hyggelige hjem.

"På forretningsrejser kom jeg gennem 30 år to gange årligt til Frankrig og med min fødte kærlighed til smukke, gamle genstande kunde jeg simpelthen ikke lade være med at gå på jagt efter dem, bl. a. på det kendte "Loppetorv" i Paris ... kender De Loppetorvet? ... nå kun af omtale! Ja, det må ses, vore fattige ord er ikke malende nok til at tegne et billede af det liv, der udfolder sig i denne bydel, hvor der sælges alt muligt mellem himmel og jord.

Dér har jeg erhvervet mange smukke ting ... for resten ofte til en rimelig pris."

Det at være samler er ikke blot at følge en interesse eller blive besat af en raptus og så samle løs, eventuelt på basis af en fyldt pengepung. Man må leve med i samlerinteressen og kende tingenes historie.

Derfor er en gennemgang af de mange dejlige ting, som findes derude på Bøgegården ikke et tørt museumsbesøg eller en visit i et køstbart, men personlighedsløst interiør ... den personlige smag gør alle stuerne hyggelige og naturlige omgivelser for husherren og hans elskværdige søster, og tingene får gennem ejeren mæle.

Kridthuset fortæller sin historie.

Vi er i begyndelsen af forrige århundrede. Velbyrdig og velagtet mand af Odins stad, den gode adjunkt Hanck begiver sig hjemmefra for at få sit spilleparti med venner på byens fornemste værtshus. Her går passieren livligt, men snart falder der ro over gemytterne, - man spiller.

Den gode Hanck har vundet et spil, og det smukke kridthuset af sølv, en gave fra svigerfaderen, bogtrykker Iversen, kommer på bordet. Låget i den ene

ende lukkes op, og med kridtet markerer han sine points på den renskurede bordplade. Men snart forlader fru Fortuna ham, og da vægteren synger: "Klokken er slagen ti", må Hanck lukke den anden ende af kridthuset op og af det lille rum her ud-

Phv. Købmand Dinsen ved den smukke Samling af Hovedvandssteg.

Bølgegård, Hundetøjvej 125, Odense.

tage nogle småmønter og betale sit tab, inden man skilles og går hver til sit i skikkelig, borgerlig tid.

Da herrerne havde deres kridthus, måtte damerne selvfølgelig også have noget ... og det blev hovedvandsægget.

"Hovedvandsægget" er en særlig form for en lugtedåse ... i begyndelsen en lille æske, som senere fik de former, som De ser her.

En lille svamp med parfume gemtes i rummet under låget, og når så luften fx. ved en koncert eller i kirken blev for stram, åbnedes låget og man forfriskede sig med parfumens duft. Husk på ... hygiejnen stod ikke så højt i første halvdel af forrige århundrede, der var hovedvandsæggenes blomstrings-tid. - De fik efterhånden forskellige former ... hjerteform, i barokstil, senere i Empirestil og endelig fiskeformen, hvor kunstfærdigt forarbejdede led gjorde "fisken" bevægelig.

Hovedvandsægget nåede snart ud til bredere, men velhavende kredse og blev selvfølgelig derved udstyret flottere og flottere ... fx. de såkaldte Amager-

Et Interiør fra Hr. Dinsens smukke Hjem.

Det store skab blev fundet i en kulkælder i Sønderjylland. Har opr. tilhørt et kloster. Opsatsen m. kandelabrer er fra det kejserlige slot i Berlin.

æg, der har kulørte stene og ofte de såkaldte "Bandelokker", dvs. en slags ørenringe, påhængt toppen på hver side.

Naa, nu har moderne hygiejne udryddet hovedvandsægget, men en gammel dame har vist mig, hvordan man dengang bar dem. Hr. Dinsen tager et af de smukkeste æg, svøber et lommetørklæde om det og skrider værdigt hen ad gulvet med ægget mellem de på maven foldede hænder ... og vel at mærke så meget af ægget ragende op fra lommetørklædet, at man kan se en del af den flotte udsmykning. Den lille sølvgenstand viser sig også at have et rum i bunden, det var til at gemme den mønt, man vilde give under ofringen i kirken.

Men et hovedvandsæg kunde skam også i et selskab benyttes med meget koketteri ... ligesom kineserne den dag i dag bruger deres vifter, brugte damer hovedvandsægget, når de vilde aflede opmærksomheden i en pinlig situation.

"Hvordan kan det være, at de er blevet så sjældne?"

"Mange er blevet omsmeltede, og så er det vist en speciel nordisk skik i Frankrig kendes de ikke, men de brugtes meget i Slesvig og i Berlin og Hamborg har jeg erhvervet ikke få af eksemplarerne i min samling."

"Hvordan kom De på den tanke at ville samle på dem?"

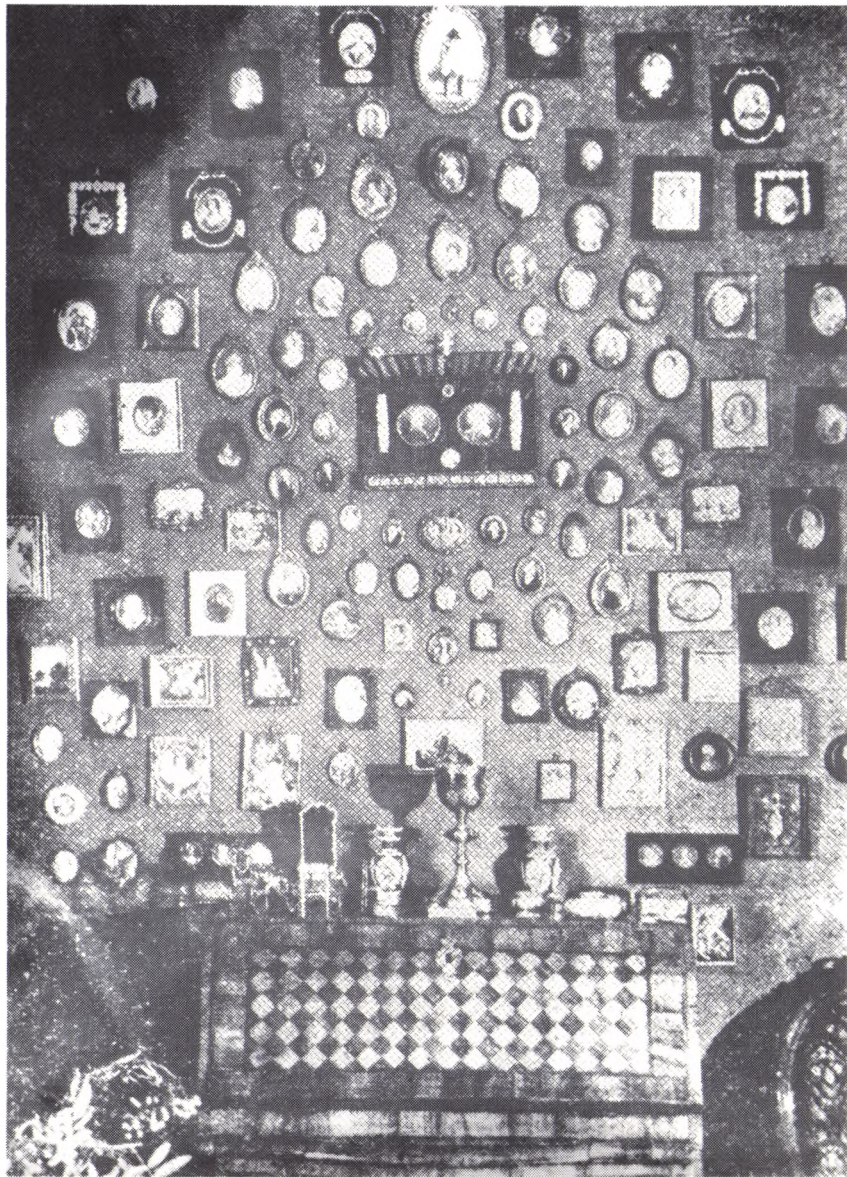
"Min gamle tante havde et par stykker, som jeg arvede efter hende, og så fik jeg lyst til at erhverve flere, som jeg i det hele taget har haft en stadig interesse for gamle ting."

Inden vi tager afsked med Hr. Dinsen, fører han os en rundgang gennem alle stuerne. Der var mangt og meget, man havde lyst til at fortælle om ... netop fordi det gamle hjems mange smukke genstande alle har deres historie, som ejeren levende fortæller om, afbrudt af små anekdoter fra mange års rejselev.

De mørke spisestuestole stammer fra kejser Wilhelms jagtslot ... og tre meget smukke genstande af bronze og Sévres porcellæn, en lysekrone, en opsats med skål er fra det kejserlige slot i Berlin.

Mange interessante ting er det lykkedes D. at samle... for hovedvandsæggenes vedk. en hel samling, den største i Norden. Men det smukke hjem er jo heller ikke blevet til på dage og uger. År har det taget, og gennem de mange ^{år} har det givet en mands liv et indhold og en ægte glæde

En samling af skønne miniaturer.

Mange af de kunstfærdige små malerier, der er malet på elfenben, er købt å loppetorvet i Paris. Blandt dem er der billeder af Napoleon, general Kle-er, Ludvig den XIV, og Marie Antoinette.

7 e. Johanne Rebekka Dinsen (I)

f. 3/ 12 1819 + 12/4 1823.

Denne lille pige blev født på Bernstorffsminde seminarium og døbt i kirken 30/1 1820. Da hun var godt 3 år gammel, omkom hun ved et ulykkestilfælde. I kirkebogen står der kort og godt under døde i Brahetrolleborg:

12. April 1823: Oeconomus Dinsens Datter paa Seminariet 3½ Aar "faldt i Dammet og druknede". Hun blev begravet 15. 4.

Fætter Albert kan huske, at børnene på Klarninggård som små havde fået denne historie fortalt som et manende eksempel til skræk og advarsel for små piger og drenge, der gerne vilde lege nede ved dammen.

v v v v v v v v v

7 f. Josephine Dinsen.

F. 10/4 1822 , + ca. 1871.

I protokollen fra Ludvigsminde står der om hende, at hun kom i skolen 18/5 1830 og rejste med sine forældre til Barløsegård (altså 1/5 1832). Skildres som "munter og sund". Evner og kundskaber "meget gode". Læsning Fortrinlig efter sin alder. Iøvrigt er hun "endnu ret undselig". I følge Kjærum kirkebog blev Jomfru Josephine Dinsen copuleret med skomagermester Rasmus Ludvig Christensen i Assens 20/10 1852. Begge var 30 år. Han var født 1822 og døde 22/12 1891.

Da der var gået nogen tid i Assens, fik Christensen lyst til landvæsen, han solgte sin gode forretning, tog til Vestjylland og gav sig til at være hedebonde. De havde lidt forbindelse med familien i Svstrup, men det var helt ebbet ud. - Jeg havde ikke andet at begynde med end stednavnet Tvilho, og at en af efterkommerne hed Josephine, der havde haft kontakt med min søster Julie, men da Julie havde sagt noget om Josephines kæreste, der var hestehandler, havde Josephine trukket sig tilbage.

Det var, hvad jeg havde at starte med. Men navnet Josephine er jo ikke så almindeligt på landet, og da jeg skrev til præsten i Aastrup, om han kunde hjælpe mig, fik jeg straks gevinst. Han havde studeret sognets historie og han havde fået en gammel mand, Simon Fåborg, til at skrive ned, hvad han kunde huske. Først sendte han lidt genealogi, der her følger.

Josephine Dinsen og Rasmus Ludvig Christensen havde to sønner:

- 8 a. Hans Christian Christensen 2/7 1853 - 18/6 1920, han døde i Mulvad i Hunderup S., begr. på Aastrup k. G. m. Ane Kirstine Mortensen, f. i Lindknud S. 6/2 1852, dt. af landmand Morten Hansen. Hun døde 6/2 1906 i Tvilho.
3 børn:
- 9 a. Rasmus Ludvig Christensen f. 7/7 81, g.m. Mette Hansen, f. 90. Jernvedlund pr. Gredstedbro. 1 barn.
- 10 a. Sara Laura Kirstine Hansen Christensen f. 27/9 1917. G.m. bogholder Michelsen, Gram tæppefabrik.
- 11 a.
- 9 b. Ane Kirstine Josefine Christensen f. 20/1 1884. G.m. hestehandler Chr. Nielsen, der, da de blev gift (i 1905), var gårdejer i Gjerndrup. 1 datter:
- 10 a. Kristine Nielsen, f. 14/9 1908, g. m. bankbogholder Mannich, Bræmninge. 1 søn:
11a. Bent Mannich f. 12/8 1932.
- 9 c. Morten Christensen 13/1 1891 - 31/3 1891.
- 8 b. Martin Julius Christensen 10/4 1858 - 2/1 1925, g.m. Marie Lauritzen, 1862 - 1922. Gdr. i Tvilho, senere kbmd. i Esbjerg.
5 børn:
- 9a. Ludvig Christensen, f. 5/12 1885. Britisk konsul og skibsmægler i Esbjerg. G.m. Karin Eleonora f. Pontoppidan f. 92.
- 10 a. Sten Christensen, f 23, g.m. Ida Nielsen.

- 9 b. Johan Christian Christensen 10/2 1891 - 6/4 1891.
- 9 c. Johan Christian Christensen f. 11/12 1892, rejste til U.S.A.
       g. i Chicago 1 datter
       10 a. Mary Ann Christensen
- 9 d. Cathrine Christensen, g.m. en købmand Heine Hansen. Boede først
       i Odense, senere i Hågerup. 1 søn:
       10 a.
- 9 e. Julie Marie Christensen f. 13/3 1901, g.m. kontorchef Eigel Berg.
       3 børn:
       10a. Ole Berg f. 1927
       10 b. Hans Berg f. 31
       10 c. Lise Berg f. 42.

vvvvvvvvvvvvvvv

S I M O N F A A B O R G S Manuskript.

I 1862 købte Ludvig R. Kristensen Agerlundgård i Tvilho. Gårdens Jordtil-
 liggende var da ca, 130 Tdr. Land. Kristensen kom her til fra Assens hvor
 han havde drevet en ret stor Skomagerforretning og arbejdet sig op til ret
 gode økonomiske Kår. Men så gik det jo med ham som det tit er gået mange By-
 boere som synes bare vi kan få Jord meget Jord. Så er det bare at pløje og
 så, da gror det af sig selv. Og så er det bare at høste. Men når de er helt
 ukent med Landbrug og Landboforhold så bliver det jo tit en Skuffelse. Og
 sådan gik det Ludvig Rasmus Kristensen. Han var altså af den Slags, som vi
 Landboer siger der " sidder på Høet og rækker efter Halmen". Før havde han
 en indbringende Forretning og et luksuriøst Hjem. Han havde Råd til og Vil-
 lie til at hjælpe hans fattige Familie. Nu var han Hedebonde ikke fattig
 endnu. Han havde Råd til at bygge et flot nyt Stuehus som passede til deres
 vante Omgivelser og deres pæne Møbler. De var meget interesserede og havde
 en ret stor Bogsamling; særlig Fru Kristensen var en fin og begavet Kvinde;
 hun havde gode Kundskaber var god til Håndarbejde og Tegning. Hun underviste

selv hendes to Sønner. Og de havde ret gode Skolekundskaber. Særlig den yngste Julius Kristensen; og han havde tillige arvet Moderens Anlæg for Tegning og Malerkunst. Den ældste Søn Hans havde mere Interesse for Landbrug og Arbejde. Og han arbejdede næsten hårdere end godt var for hans unge Kræfter; hvad jo kune skønnes på hans tunge Gang og hans barkedede Næver.

Men da Faderen jo var hel ukyndig om Landbrug men og Leder af Gårdens Drift, så blev Hanses Arbejde jo ikke sjælden af negativ Værdi. Således med Sædekorn, der var han ikke kritisk. Der en Engblomst som vi kalder Ras; det er vist Torskemund. Det kan blive en slem Ukrut i Vintersæd. Den stod helt tæt og gul i Kristensens Rugmark. Kristensen syntes det var dejlig når Rug-

negene lignede en lille Dame med store Krenoliner! Det er en dejlig Kreaturfoder sagte han. Men Fakta var at som Kreaturfoder var det omtrent lig O. Men de tunge store Kærner kunde ikke sorteres fra Rugen. Så det hjemmebagte Rugbrød blev næsten sort. Ligeledes havde han en stor Forkærlighed for Spærgel; som en gang sået næsten kom igen i hver eneste Afgrøde. Her var Foderværdien jo stor. Men Rentabiliteten tvivlsom.

Men var det skralt med Landbruget. Så var det meget værre med Kreaturholdet. Dyrene blev ligefrem underernæret så mange ligefrem døde døde af Sult eller fejl Ernæring. Der skulde jo holdes stor Besætning. Og kunde Foderet ikke slå til så slog de Lyng. Bjerget i rette Tid kan Lyng jo være god Kreaturfoder. Men som eneste Foder vil jeg dog ikke anbefale den.

Rasmus Ludvig Christensen.
Malet af sønnen Ludvig.

Om Dyrene husker jeg et Par små Exempler. De havde en lille Kvie som var bleven brunstig. Så var Hans ude ved gamle Hans Lauritsen med den. Der var en lille Tyr, som jeg husker efter Sigende, der vejede 700 Pund. Men Kvien kunne ikke bære. Da sakte Hans "Det var da skammelig for det kunne jo være blevet en lille rar Ko, og den er jo gammel nok." - Ja hvor gammel er den, sakte gamle Hans Lauritsen. Ja den er 5 År sakte Hans. Med den Alder kunne den jo havt en tre fire Kalve havde den været ordentlig fodret. Og bedre var det ikke med Svinen som kunne komme til at holde flere Fødselsdage. Det er en selvfølge at på den Fason ville de økonomiske Kård forringes, hvad jo også skete.

Men så viste det sig at der var stor Sammenhol i Familien. Gamle Ludvig R. Kristensen havde en Broder som boede i Assens. Denne Broder havde Ludvig støttet økonomisk mens de boede i Assens. Broderen var da en fattig Nålemager. Det er vist et Håndværk som længe ikke har eksesteret.

Men så var Nålemageren slået sig på Kludehandel. Han blev Kludegrosserer. Og havde en Snes Koner til at sortere gamle Klude, og det gav Penge. Man siger jo at Pengene skal samles i Snavset; og det passer her. Nu var han rig. Men han glæmte ikke sin Broder som havde hjulpet ham mens han var fattig. Han sendte Broderen 12.000 Kroner kontant og stiftede en Legat som gav en årlig Rente af ca 1000 Kr. til lige Deling mellem Hans og Julius og deres eventuelle Børn. Siden tilfaldt Legatet Assens By.

Nu var der ikke længere Armod på Agerlund. Hans var jo nu bleven voksen og havde fået Landbruget ind i nogenlunde ordentlige Gænger. Da han trak med den lille Kvie var han 16 År jeg 6. Men nu skulde de jo have de mange Penge delt. Og så ordnede de det sådan at Julius fik de 12.000 Kr. og Hans fik Gården den var jo ikke forgældet. Og når han så havde hans årlige Legatrente sad han jo som en holden Mand. Gamle Kristensen fik jo sikret hans Udkomme for Livstid under hvilken Form ved jeg ikke.

Den gamle Kludegrosserer kom her over til Broderen da han havde lagt op; han var her ikke så ret længe før han døde; hans Båre blev ført til Assens. Og de som havde Køretøj blev bedt at følge Broderen op til Holsted

Hans Chr.

Ane Kirstine .

Station. Følget blev så beværtet på Hotellet. Årstallet husker jeg ikke; men det må ikke have været så ret længe efter at Banen var kommen. For der var flere Koner som aldrig havde kørt med Banen. Og da der ret snart kom et Tog vest fra som ved Brørup skulde skifte med et modgående Tog. Så fik de alle Konerne sendt med Toget Til Brørup; så de som aldrig havde kørt med Tog kunne få det prøvet. Om Toget østfra har været forsinket ved jeg ikke. Men det tog noget længere Tid end beregnet. Og Mændene sad i Ventetiden og drak Gravøl over den hedenfarne. Gamle Kristensen var Selskabsmand. Så Samværet sikker ikke har været kedelig. Mod Slutningen ihukom Kristensen hvor-

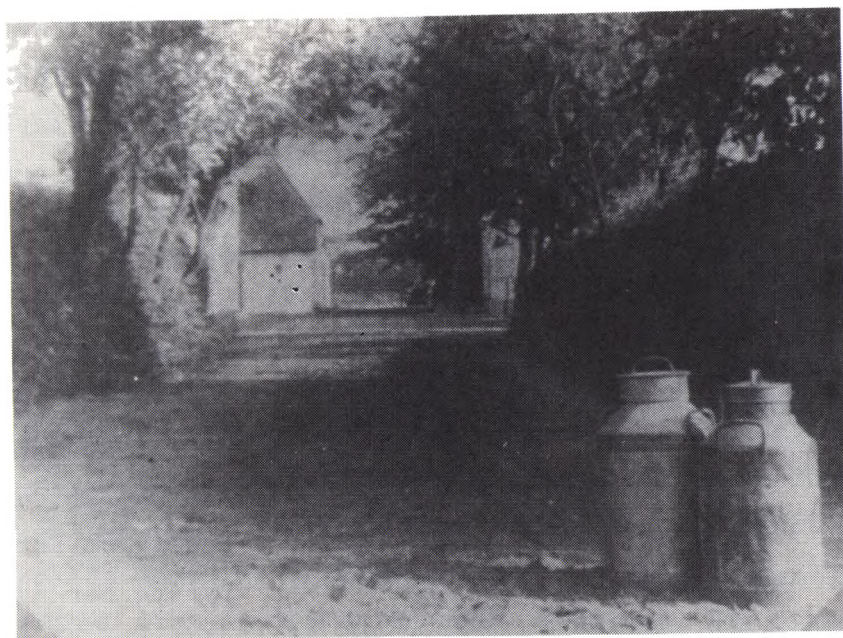

for de var samlet, og holdt en Mindetale for Broderen. Og bad til Slut Selskabet med ham udbringeet Leve for Broderen og så råbte de alle Hura for den afdøde. - Nu kom Konerne tilbage fra Brørup. Og Mændene måtte være glade for at de ikke skulle underkastes Spiritusprøven; thi da ville de alle have fået Betegnelsen Stærk påvirket.

Men vi skal jo tilbage til Agerlund Hans Kristensen fik jo Gården i god Drift, fået god Såsæd, og fået Spergelen væk, fået Kvierne til at kælve ved 2 Års Alderen= Men Svinenes Levetid blev forkortet til $\frac{1}{2}$ År.

Hans Kristensen havde mange Interesser; hans Kæphest var Plantningssagen. Han havde foruden Læplantning anlagt en Plantage ved Gården på en lille Snes Tndr Land. En Periode var han Medlem af Astrup Sogneråd.

Broderen Julius Kristen var nogle År sammen med Broderen på Agerlund så hans 12.000 var stegen til 14.000. Det var i 1883. - Da skrev han til mig (Jeg var Soldat) " Nu har jeg trolovet mig med Marie Lauritzen fra Skodborg. Nu synes jeg at jeg tør gifte mig hvad det økonomiske angår. Jeg har nu

Indkørselen til Agerlund.

Julius og Marie .

ude om Aftenen. Så lejede han sig en Karl. Og så skulle hun da også have en Pige. For Huset var jo stort at holde i Orden. Men når de både havde Karl

14.000 foruden min Legat-
rente. Du kender Marie,
hun er en god Pige. Nu
har jeg købt den Parcel
som min Broder ejer fra
Møllegården for 2.000 Kr.
Der kan vi holde tre Kø-
er og en Hest. Det kan
Marie og jeg selv passe.
Så vil jeg bygge et pænt
Hus til Sommer. Så synes
jeg vi kan have det rart!
1884 byggede han så det
nuværende Stuehus og Stald
til "Marielyst" eller "Rø-
degård" som Stefan Knud-
sen nu kalder den. Min
Plejefader brændte Halv-
delen af Stenene til den.
Men Julius havde forreg-
net sig. Han havde nemlig
ikke Broderens Arbejds -
energi eller hans økono-
miske Sans. Og da en lil-
le Tid var gået syntes
de, at at det slet ikke
var så rart at komme så
tidlig op for at fodre
Dyrene når de havde været

og Pige så var der alt for lidt at bestille. Så købte Julius Resten af Møllegårdens Jorder. Men det gav jo til at begynde med ret forøgede Udgifter til Jorden, til forøget Besætning og til Opførelse af en ny Lade. Og da Jorden var i mindre god Kultur, ville Indtægterne ikke harmonere med Udgifterne. Indtægterne skulle altså forøges. I den Hensigt købte Julius 15 Tndr. Land af Gjettrup Moses Arealer. Og slog sig på Tørvefabrikation; hvad der var mange Jordbrugere der gjorde i de mindre gode Tider for Landbruget i Halvfemserne. Jeg lavede også ca 500.000 Tørv årlig som jeg solgte i Holsted By, eller i hele Vognladninger ved Holsted Station. Da havde jeg gerne byttet med Forretningsfolk; Købmænd Smede osv. og skulle så tage Vare for Tørvene. Det var meget vanskeligt at sælge Tørv for kontante Penge, særlig i Førsningen. Senere havde jeg mange private Kunder. Da mange Husmødre foretrak mine Tørv; da de brændte så godt, sværtede ikke Gryderne og gav kun lidt hvid Aske. Men Prisen var kun lille 2½ Kr. leveret i Holsted By, og 3 Kr. pr. Tusen leveret i Vognladninger. Og Arbejdslønnen var 85 Øre pr Tusen. Det gav altså meget Arbejde; men kun lidt Penge. Det erfarede Julius Kristensen også. Og han kom til det Resultat at han ikke var af Jordens Æt, men havde for mange andre Interesser. Så "rykkede han Teltpælene op" og flyttede til Esbjerg. Om han solgte Gården eller mageskiftede med et Hus i Esbjerg husker jeg ikke. Mulig har Tanken om Børnenes Skolegang også været en medvirkende Årsag til at han flyttede til Esbjerg. Han var interesseret i at Børnene fik en god Skoleuddannelse. Og hans ældste Søn Ludvig var da ca 10 År. I Esbjerg forsøgte Julius sig på flere Felter, Købmand, Handelsrejsende osv. Men hans Hovedinteresse Tegning og Malen bibeholdt han. Og mange er de Olie-malerier som er udgået fra hans Hånd. Det er jo mest Kopier af Kunstværker eller Forstørrelser af Fotografier af Gårde malet på Lærred. Gården her har han også malet. Og Billedet gav jeg min ældste Datter en Gang til hendes Fødselsdag. Det er vel ikke store Kunstværker som er udgået fra hans Hånd; dersom de skal bedømmes af en Kender. Men var han blevet uddannet på Kunstakademiet var han sikkert bleven en stor Kunstner. Det havde interesseret ham fra Dræng af. Jeg husker således at han som Dræng underviste mig i Per-

Konsulen

med frue.

spektivforholdene. Han var fra Dræng af min gode Ven. Og jeg savnede ham da de var rejst til Esbjerg. Men det var vist aligevel rigtig gjort af ham. For her havde Børnene lettere Adgang til bedre Skoler; og fik alle tre en god Uddannelse, vist nok alle tre Præliminæreksamen.

Den ældste af Sønnerne Ludvig Kristensen kom straks efter Skoleårene på Kontorarbejde hos Konsul Brejenholdt, blev senere dennes Kompagnon. Nu er Ludvig Kristensen Engelsk Konsul og Skibsreder.

Hans Broder Johan er rejst til Amerika for mange År siden.

Og den yngste Katrine er for en Del År siden bleven gift vist nok med en Storkøbmand fra Odense. -

Men jeg blev knap færdig med Agerlund. Hans Kristensen ejer Gården til 1910, da overlod han den til Sønnen Rasmus Ludvig Kristensen, der ejede den i en Årrække. Men da hans Kone var død, og han stod ene tilbage med en lille Datter, så ville han hellere have en mindre Ejendom. Derfor byttede han Gården bort med en mindre Ejendom i Bramminge, eller vest for Bramminge er det vist. Jeg tror det hedder Terpager. Her kan ses en del af de Malerier som hans Onkel Julius har malet. Ludvig Kristensen blev senere gift med en Frk. Pedersen; en Søster til Lærerinde Frk. Pedersen Åstrup.

Dette er, hvad jeg i taknemlig Erindring har siddet og tegnet op om Familien Kristensen Agerlund.

Tvilho d. 4- 11- 39.

Kære Pastor Østergård.

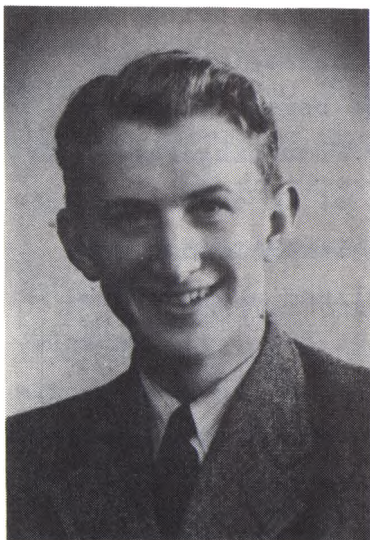
Hermed nogle Optegnelser om Familien Kristensen Agerlund. Om noget af det kan have historisk Værdi, ved jeg ikke; i den Fortælleform, som jeg har brugt duer det ikke. Men det har været mig en kær Tidsfordriv at sidde og mindes svundne Tider og gamle Venner. Men skulle der være noget, som måske kan bruges i en tænkt Bog om Åstrup Sogns Historie, så må De love mig at "puste" Avnerne fra. Thi sådan ville jeg jo da ikke skrevet til den Engelske Konsul. -

S i m o n F å b o r g .

Jeg henvendte mig nu selv til Fåborg, og idet jeg takkede ham for alt det, han havde skrevet, bad jeg ham sende mig noget, som direkte tog sigte på min bedstefars søster Josephine.

Inden længe kom der svar:

Konsulens søn.

Kære Hr. Schaldemose.

Det var ikke alle de Fynboer som drog her til Jylland i Midten af forrige Århundrede som fik blide Livsvilkår. Det var ligesom der i den Tid var en hel Folkevandring fra Fyn her til Vestjylland. Der er flere Fynboer som har ejet Ejendomme her; men kun for en kortere Tid. De sammenlignede Jorden her med det milde Fyens Jorder. Men kendte ikke Vestenvindens hærgende Magt på Afgrøderne. Da Vinden den Gang havde frit Løb over alt, på de nøgne og træløse Jorder. - Her var den Gang frit Udsyn over hele Sognet. Ikke en Plantning eller et Hegn mødte for Udsigten. Det meste af Sognets Areal var den Gang Hede. Den brune Lyng var altså det som dominerede; når man så ud over Sognet. Enkelte Agre såes hist og her med små lyngtækte Hytter; som siden er forandret til små eller større Gårde. Gårdene lå med deres nøgne

Mure. Ikke et Træ skjærmende eller gav Læ. Måske nogle forkrøblede Hyldetrær i Kålgårdsdiger. Det var den almindelige Opfattelse; at Trær ikke kunne trives, her i den barske Vestenvind. Først efter at det danske Hedeselskab var startet (i 1866), da begyndte der at blive Interesse for Plantningssagen. Nu er Udsigten spærret af Læ og Hegnsplantning. Og Sognet er bleven lodden som Dalgas sagte Vestjylland skulle være. - At det var et fattigt Sogn, vil De kunne forstå; når jeg fortæller Dem, at efter Matrikul af 1844 skulle der her i Åstrup Sogn 73 Tdr. Land til 1 Td. Hartkorn. Og her i Østersognet, som er den magreste Del af Sognet gik der flere Hundrede Tdr. Land til een Td. Hartkorn.

Rasmus Ludv., Mette og Sara.

Sara .

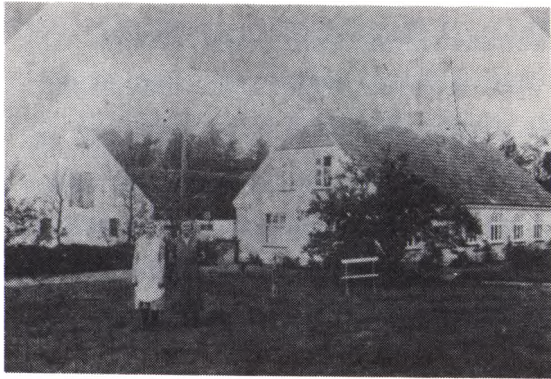
En Gård i Katbøl Matr. I Katbøl Tvilho havde 600 Tdr. Land, og kun 2 Tdr. Hartkorn. Det er nu omtrent alt inde under Klelund Plantage. - Også Rasmus Ludvig Kristensen havde forset sig på den store Gård, og det meget Jord, og byttede om, fra at være en velstående Håndværker, til at blive en fattig Hedebonde. - Det var vist 1862 han kom hertil. Og 1863 byggede han det nuværende Stuehus. Det vil sige Ydermurene ere de samme som i Dag. Overdelen er fornyet. Og Stråtaget erstattet med hård Tag. De vil kunne forstå, at efter den Tids Forhold, har det været en flot og luksuriøs Bygning, her i den fattige Hedeegn; - men den passede jo til deres Møblement og Bohave. - Vi så jo til den med Ærbødighed. De havde jo fin Klædes Tøj; og hun

Silkekjoler. Det stak jo meget af, ved Siden af Bøndernes Vadmestøj og Koneernes hjemmelavede Hvergarns Kjoler. De omgiktes mest med de større Gårdmænd her på Egnen. Men Ludvig Kristensen forstod ikke det jydsk Lune. Anton Berntsen har skrevet:

"Om du hører Ord af en Jydes Mund
som synes dig stærk at rose.
Så vugt dig, måske har det dåbelt Bund
og rummer en lønlig Skose."

Kristensen forstod ikke, at der skal mere til en Plov som at sige hou! Han vidste ikke at han drev meget primitiv Landbrug, kunne måske nok se, at det ikke var som de andres. Og når de roste det, mente han at hans var det rigtige. Men hans Kone forstod det, og blev ked af det, sagtes der. -

Kristensen var meget flink og snaksom, han så gerne at man tog Huen af for ham når man mødte ham, hvad jeg også var advaret på at jeg skulle.

Agerlund fot. ca. 1940. -

Han vilde gerne at der toges Hensyn til ham. Der var kun få han var dus med, sagte "de" omtrent til alle. Han og Plejefar vare dog Dus. Men aligevel var der noget af Håndværksmanden i ham, han var en lystig Selskabsmand, kunne holde gemtlige Skåltaler.

Men han kunde også ved en og anden Lejlighed blive meget vred, og sige nogle drøje Eder, når han ikke syntes der toges Hensyn nok til ham.

Jeg mindes en pudsig Scene som er mig fortalt af min Neve som tjente der som Hyrdedreng. Gamle Ludvig Kristensen hjalp også at passe Kreaturerne. Så var det en Sommerdag, det var Bissevejr. Og Kreaturerne bissede, rykkede Tøjrepælene op, og løb til alle Sider. Nogle løb hjem i Gården, dem løb Drængen efter. Men der stod den gamle og skjældte ud på Drængen; denne standede ikke med det samme, da han jo havde travlt med at få fat i Køerne. Men så råbte Kristensen. "Huen af, når jeg taler til dig. Eller den onde styrte mig, ud af Gården!" - "Så støj A jo dær, mæ mi Kasket i æ Hånd. Den gamle skjælt ud. Å æ Kyer rend te ål Sier." - Fortalte min Neve.

Men Kristensen var altid flink og elskværdig over for mig, så jeg kunde godt lide ham, den gamle Original.

Men det var jo Deres nære Slægtning Josefine. De helst vilde vide noget om. Og her står jeg omtrent blottet. Jeg var jo kun en lille Dræng da hun døde. Sidst jeg mindes at have set hende var i 1870 til Begravelse her. Da var vor gamle Aftægtskone død. Jeg husker ikke når hun døde, men mener det var først i Halvfjerserne. - Hun var en meget fin Kvinde. Her tænker jeg ikke på Tøjet. Da der jo også gives fine Folk i Vadmel's Frakker eller hvergarns Kjoler. Men jeg tænker på Sindelaget, Dannelse, Tænkemåde og Kundskabsfylde. Og denne min Viden har jeg mest fra Konernes Omtale af Madame Kristensen, som hun kaldtes. -

(Da de kom til Sognet, fik vi en "Madame" mere. Før var her kun en Frue (Præstekonen) og en Madame (Degnekonen). Alle andre gifte Koner nævntes med Fornavn og Mandens For eller Efternavn for Exempel.

Stinne Pejers, Mæt Lausen, Karen Rask, Kåren Vibækens, Else Smejs osv. - I Byerne var der jo gået over til at alle gifte Koner var Fruer, når de hørte til den besiddende Klasse, mens Koner af Arbejderklassen kaldtes Madamer.

- Landboerne ironiserede her over, når de havde været i en By, og hørte at en Vaskekone kaldtes "Madame Petersen". - "De wa rigte nok en fin Madam", sagtes der. - Nu er jo i vor "Ligeberettigelses Tid" alle gifte Koner jo Fruer.) -

Jeg var jo eneste Barn. Og når mine Plejeforældre var bedt til Gilde var jeg altid med. Og jeg opholdt mig mest ved Konerne. Og når de talte om Madame Kristensen var det altid med Ærbødighed, og de roste hendes Jævnhed over for alle. Det var slet ikke at mærke at hun var en fin Kone. Sådan var Nabo-konernes Holdsnak om hende. -

Hun var meget kundskabsrig, og havde stor kunstnerisk Begavelse, både til Tegning og Håndarbejde. - Hun underviste selv sine Sønner. Julius har aldrig gået i Skole; men havde meget gode Skolekundskaber, og skrev et fejlfri dansk. Vi brevvekslede, mens jeg var Soldat i 1883.

Hans gik nok i Skole de sidste År før hans Konfirmation. Men det var en meget primitiv Skole. - Der var nemlig Skolestue på "Agerlundgård" i nogle År. Skolestuen var i Kostalden ved Siden af Fårestien. Så behøvedes der jo ingen Kakkellovn; men der kunne nøjes med den Varme som kom fra Dyrene. Og Skolelæreren var en gammel Aftægtsmand. På Katbølgård var indrettet en lignende Skolestue som på Agerlund. Og så holdtes der skiftevis Skole de to Steder. Det er underligt at tænke på så primitive Skoleforholdene har været på den Tid. Næer man ved at der de sidste År er ofret 70.000 Kroner til Tvilho Skole. Jeg er jo så gammel at jeg næsten synes det er for meget. Men det er vel Tidens Krav.

*Ja min en vordig Hilsen fra
Simon Faborg*

Josephine, f. Christensen.

I 1949 var jeg en tur i Bramminge og besøgte her Josefine, f. Christensen.

Hun blev som 21-årig gift med gårdejer Chr. Nielsen, der da boede i Gjerndrup. Her levede de nogle år, men så handlede han ejendom, han har alle dage været en stor handelsmand. I 8 år havde de så en slagterforretning i Bramminge, og derfra flyttede de de ind i en lejet lejlighed, og han levede af at handle. En overgang ejede han adskillige Ejendomme i Bramminge, men var uheldig med at få dem solgt, lige inden den store værdistigning kom. Til sidst havde de en restauration Palmehaven, men da der kom sygdom til, kunde de ikke blive ved.

Da jeg besøgte dem, boede de til leje i Nørregade 22, Bramminge.

Josephine havde typisk Dinsenske træk, dog manglede den korte underkæbe. Hun var en gammel kone, der gjorde indtryk af at have arbejdet og slidt hele sit liv. - Det var mig umuligt at få et billede af hende, ej heller af hendes mand. Overhovedet tror jeg ikke, de er blevet fotograferet, siden de var unge, for det ungdomsbillede af hende, som jeg i sin tid forstørrede, stod på skrivebordet i glas og ramme.

Josephine er en almuekvinde, der taler bondemål, og som er præget af sit slidsomme liv.

Der er ikke længere nogen forbindelse mellem hende og konsulens. "Mens min mand lå på sygehuset i Esbjerg, og jeg ofte var inde at se til ham, gik jeg en dag om ad deres hus, og jeg gik og spekulerede på, om jeg skulde gå ind og se, om de vilde kendes ved mig, men jeg opgav det".

Manden sad krumbøjet i en lænestol, han var lige

Kirstine Mannich. -

kommet hjem fra sygehuset (ischias), det havde været et langt ophold. Han måtte hele tiden pakkes ind i en plaid, når han skulde sidde ned. Ham kunde jeg ikke rigtig med. Der var et par mænd henne og se til ham, deriblandt en høj kraftig mand, der var meget fremtalende. Han var L. S. mand, meget ivrig. Samtalen faldt på landsforrædderen Sehested, Broholm, og de var enige om, at det var en fin mand, der fortjente at blive frikendt. Der var også gjort stor uret mod L. S. ; idet man havde måttet erklære partiet for unationalt for at få det slået ned.

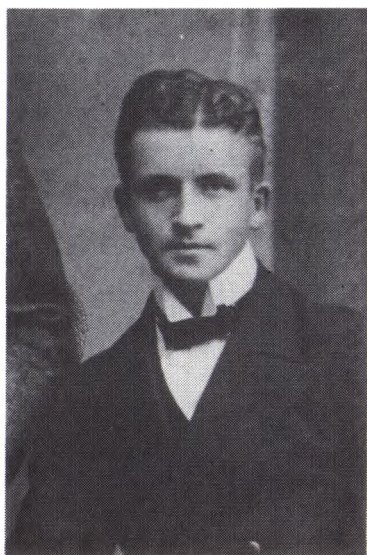
Jeg befandt mig ilde ved al denne her snak, og jeg fik Josephine med hen at besøge datteren, hvor der var en hel anden luft. Denne datter er gift med bogholder i Landmandsbanken Mannich, og de bor i en lejlighed lige ved forældrenes bolig.

Kirstine var et særdeles tiltalende menneske, der var meget interesseret i slægtens arvestykker. Hun havde en medaillon, der havde tilhørt gamle Christensen, Agerlund. Der sad et meget gulnet og udvisket fotografi af gl. Ludvig; men desværre manglede det billede af den gamle Josephine, der har siddet som pendant til det. Der var arvesølv fra Agerlund, to tesier, sukkertang og flødeske. Men det meste af sølvtøjet har broderen i Jernved fået.

Mannichs har en søn, Bent, som går på gymnasium i Ribe. Josephine kunde godt huske sin bedstefader. Han var en stolt mand, som man skulde tage hensyn til. Han sad for bordenden med sin sorte kalot på. Der var ikke tale om, at han vilde spise sammen med tyendet. Hans måltider måtte i så fald serveres inde på hans eget værelse.

I banken bliver der opbevaret en kopi af nålemagerens testamente. Han selv ligger begravet på Assens kirkegård, og der er i testamentet afsat penge til gravens vedligeholdelse.

Legatet er ikke stort efter nutidens målestok. Josephine får således 125 kr. halvårlig. Det udløber i næste slægtled, altså med konsulens søn og Kirstine Mannich. Når de er døde, tilfalder legatet Assens kommune.

Johan Christensen.

Hun hævdede, at der var ingen grund til stor beundring for hendes faders dygtighed som landmand. Han havde faktisk ikke meget begreb om det.

Angående de øvrige familiemedlemmer kunde hun oplyse, at konsulens broder Johan efter hendes mening ikke var af de helt gode børn. Han lavede det efterhånden så groft både med keltringstreger og med det svage køn, at konsulen fik ham sendt til Amerika. Herfra kom han dog hjem, og konsulen troede, at han nu kunde opføre sig ordentligt; men det blev bare værre og værre. Så blev der igen sat et frimærke på ham, og han blev atter sendt til USA., hvor han nu er, og man ved ikke hvor.

Hun kunde huske, at da onkelen rejste til Esbjerg, var fætteren Ludvig (konsulen) henne hos dem. Hun havde lagt mærke til, at han havde en vældig stor lap på sine bukser, og han så yderst fattig ud i tøjet.

Konsulens frue (f. Pontoppidan, d.v.s. hun var et plejebarn) havde været gift før - med en grosserer, og hun medførte i ægteskabet en formue på, jeg tror, det var eet eller flere hundrede tusind kroner.

Jeg havde flere gange været på censortur i Esbjerg, og så havde jeg gerne ringet konsulen op, men det kom til at falde sådan, at han først fik lejlighed til at hilse på mig i 1949.

Han gav mig en særdeles hjertelig modtagelse i sit store og fine hjem. Der var dejlige malerier på væggene, som tydede på en fin smag. Fruen var desværre syg, så jeg fik ikke hilst på hende. - Efter en aperitif kørte han mig ud på en af omegnens kroer, hvor vi fik en dejlig frokost. Der var kafferationering dengang, men det var jo den rigtige mand, jeg var kommet ud med, for han havde extra mærker, som søfolkene havde skaffet ham, og vi kunde delikateres os med en kop rigtig kaffe.

Til min forbavselse kendte han Simon Fåborgs manuskript. Det viste sig så, at fætter Albert havde sendt ham det.

Konsulen holdt på, at Simon Fåborg havde en noget livlig fantasi, og man ikke måtte tage hans domme alt for højtideligt, fx. var de billeder, konsulens fader havde lavet, noget værre smøreri, men Fåborg havde syntes godt om dem.

Om nålemageren fortalte konsulen, at han havde skrevet til sin broder, at det var tåbeligt at købe Agerlund, det var jo det rene sand. - Men Christensen var blevet så harm, at han skyndte sig ud i haven, hvor han fandt noget af den bedste muldjord, fyldte den i en cigarkasse og sendte det hele til broderen med den besked: "Her kan du selv se, sådan er jorden herovre."

Konsulens søster Katrine var gift med en købmand i Hågerup, men døde efter at have fået en søn. Denne søn var det ikke gået så godt, og onkelen sagde, at jo mindre der blev sagt om ham, jo bedre.

Konsulen var en høj præsentabel herre, der stod absolut respekt om ham. Under sidste krig faldt hans indtægter som skibsmægler bort, men da han også havde agentur for et livsforsikringsselskab, forstod han med stor dygtighed at oparbejde en virksomhed, som han kunde leve af, mens krigen varede.

Han er død nu, det skete midt i halvtredserne.

7 g. Johanne Rebekka Dinsen.

Født 31. december 1824 på Bernstorffsminde seminarium.

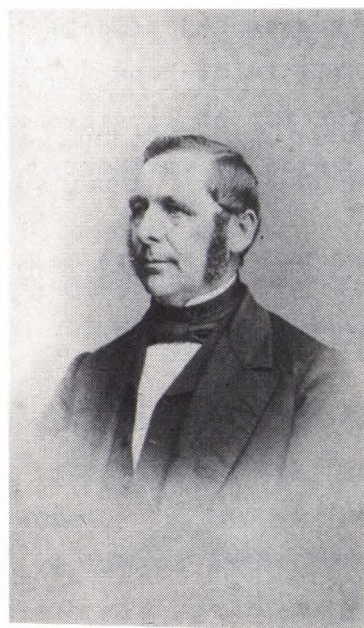
Ved sin konfirmation i Barløse, Palmesøndag 1840, får hun følgende vidnesbyrd:" Udmærket god af Flid, Sædelighed og Kundskab.

Ved oldefars død optræder hun som 31 årig datter i hjemmet, og det er i hendes navn, den lille transaktion med arven foretages. Til Courator har hun sin forlovede , lærer Hans Peter Rasmussen, dengang Wibye, senere Bellinge. De er så blevet gift sidst i 1855 eller først i 1856. Han var født i 1824, og begge ægtefæller døde 1910.

Lærerhjemmet i Bellinge var et samlingspunkt for hele familien. Der rådede stor gæstfrihed, og særlig til højtiderne var huset altid fuldt. Hver jul blev der således holdt et stort bal, og det var et, man i hele familien glædede sig til. Min mor har således fortalt om et julebal der, det

Johanne Rebekka

P. Rasmussen -

Familien i Bellinge skole. -

var den dejligste aften i hendes liv.

Når børnebørnene mindes hjemmet i Bellinge og deres bedsteforældre, så husker de bedst al den gode mad, de fik. Bedstemoderen var en stor koge - kunstner, der lavede mad efter Mad. Mangor. - Hendes julekager var berømte, men det allerbedste, man fik derude, var dog kartofler med sur flødesovs (Den ret har hun sikkert lært mor at lave, for den fik vi også hjemme i Svostrup, og jeg har aldrig smagt den siden.) - Bedstemors kagekasse var dej-

Bellinge skole.

lig at gå i, og der var meget let adgang.

Det var intet ~~for~~, ~~at~~ man befandt sig vel i Bellinge skole, for Johanne Rebekka ~~var~~ så mild og god, som dagen var lang. Så havde børnebørnene meget mere respekt for bedstefar, der var mere streng.

Rasmussen var en foretagsom mand. Han passede sin store have, så den gav frugt i mængder. Alt var velholdt, og der herskede en pinlig orden.

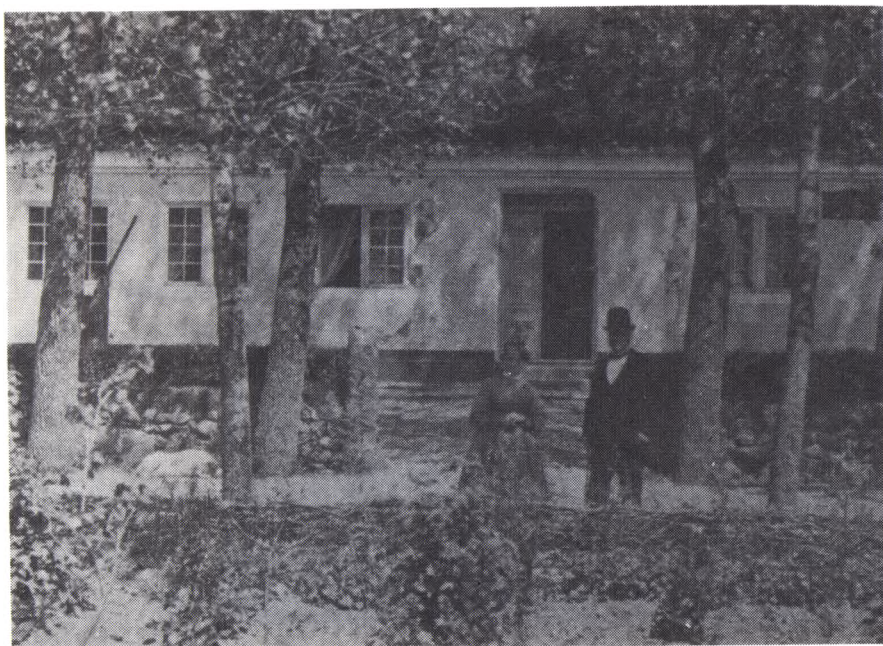
Der var et stort moreltræ, der var vokset op gennem en møllesten, så den blev hævet så højt op, at den kunde bruges som spisebord. - En dag, da man sad her og spiste, savnedes lille søster, og det var ikke til at begribe, hvor barnet var henne, da der pludselig hørtes en klynken højt oppe fra træets top. Den lille var klatret for højt op og turde nu ikke kravle ned igen. Det træ måtte børnene nemlig nok spise af, men der stod et med store sorte moreller et andet sted i haven, og det var der strengt forbud mod

at spise af; det var forbeholdt de voksne.

Rasmussen blev en velhavende mand, han ejede sammen med en proprietær Bellinge kirke og oppebar kirketienende. - Han var en ivrig jæger. Senere da han boede i Charlottenlund, tog han hvert år over til Fyen med gevær og hund for at gå på jagt.

Han var en høj, kraftig mand og meget rørig, selv i sin høje alder. Reinert så engang sin 84 årige bedstefader komme farende hen ad gaden og springe på en sporvogn. Og han slap godt fra det.

Johanne Rebecca døde i 1910, og et par måneder efter blev Rasmussen syg. Svigerdatteren gik ud for at se til ham. Det kneb med appetitten, og hun prøvede forgæves på at få ham til at spise noget. Da hun netop kom hjem fra Rørvig, havde hun rejer med, og hun prøvede da at friste ham med et stykke rejemad. Det kunde han ikke stå for, og da han havde fået rejemaden sat til livs, vilde han have en lur, under hvilken hun gik hen for at besøge en veninde. Lidt efter kom der bud over til hende, at han var død.

Nærbillede af samme.

8 a. Hans Laurits Frits Carl Andreas Rasmussen , var eneste søn i ægtesk.
f. 13/1 1857.

Han gik i skole i Odense Kathedralskole, og da han kom til København for at studere, fik han Regensen.

Efter endt embedseksamen nedsatte han sig som praktiserende læge på Amager, hvor der i forvejen sad to gamle læger. Han oplevede den kolossale befolkningstilvækst derude og fik, som årene gik, en overvældende stor praksis.

Han gjorde bekendtskab med dampmøller Petersens fire døtre, og forlovede sig med en af dem. Emmy døde imidlertid af T. B., og så giftede han sig med hendes søster Johanne Thora Margrethe Petersen, f. 31/8 1865.

Frits Rasmussen . -

Frits og Thora Rasm.

Han var egentlig kommet på en forkert hylde, idet han burde have været landmand. Han levede og åndede for landet og særlig da Fyen. Ingen læge kunde som han snakke med bønderne.

Han sled forfærdeligt i det. Kørte rundt i Kariol eller doktorstol, iført Bjerne - skindspels, i sin store praxis. Efterhånden blev han en meget rig mand, somme mener, at han til sidst var millionær.

Ellers havde han mange interesser. Han var viking og deltog hvert år på nytårsdag i svømningerne, og han henviste til, at hans ypperlige helbred skyldtes de kolde bade.

Han var en højtstående Odd Fellow, medlem af den overordentlige sundhedskommission, - Ridder af Danebrog m. m. -

En af hans hovedinteresser var skydning, her var han meget ivrig.

Til sin ældste søn, som var landmand, købte han først Gamborggård og senere Kejrup, ved Kjerteminde.

Var meget franskinteresseret og rejste meget i Frankrig.

3 børn i Ægteskabet:

9 a. Svend Asger f. 9/10 1888. 1929 fik han og broderen navneforandring til Reinert (et slægtsnavn fra mødrende side).

g. m. Agnete f. Dam f. 30/1 1899, (g. II° g.)

Det er ham, der har meddelt mig ovenstående oplysninger.

I 1944 inviterede han mig ud til sig, og jeg fik lejlighed

til at se hans pragtfulde hjem. De boede i en stor villa, havde to husassistenter, så det var indrettet efter, hvad man i de dage kaldte herskabeligt.

Men det bedste ved det hele var, at han havde sørget for, at jeg kunde komme ud og besøge hans gamle moder, fru Frits Rasmussen, der boede ude på Østerbro i en 7 værelses lejlighed.

Der var jeg så ude den følgende dag, og hun tog særdeles venligt imod mig. Hele den store lejlighed var næsten som et museum, indrettet til minde om manden. Billeder af ham i masser, immortelkranse og lignende erindringer, det var helt ejendommeligt.

Men nu kom min store oplevelse, - hun hentede 3 store familiealbums frem, og så måtte jeg tage alle de fotografier, jeg ønskede. Men - da jeg spurgte hende, hvem de forestillede, måtte hun give op. - Hun vidste det ikke. Hendes mand havde kendt disse mennesker, men hun ikke.

Jeg sad der og led de fineste Tantaluskvaler, men der var ikke ret meget at gøre. Jo, hun fandt Henriette Borum til mig, og så var der nogle Dinsener fra Fjellerup Rødegård, som jeg selv kunde klare, bl. a. sognerådsformanden! - Trods alt fik jeg dog noget ud af besøget, og den gamle dame var et usædvanligt dejligt menneske.

9 b. Knud Hugo Reinert f. 28/5 1891 + 1940.

g. m. Harriet Klitgård + 1940.

6 børn:

- lo a. Vibeke, Laboratorieassistent.
- lo b. Fleming, grosserer, kemisk rensning.
- lo c. Troels, ladefoged.
- lo d. Inge.
- lo e. Kjeld.
- lo f. Kirsten.

9 c. Vera Gudrun, f. 28/9 1895
g. m. grosserer John Holm + 1921.
1 søn:

10 a. Erik Holm, overgartner.
(I 1944, da Reinert gav mig disse op-
lysninger, var Erik Holm emigrant i
Sverige.)

7 h. Henriette Dinsen.

Født på Fjellebro 23.februar 1828,
død i Saltofte 7. juni 1845.

Angående Hans Dinsens og Trine Fischers yngste barn, så vides der ikke andet om hende end kirkebøgernes meddelelser.

I Herringe Sogns Kirkebog omtales hendes dåb den 28. februar i hjemmet, og den 27. april blev hun fremstillet i kirken, altså i 1828.

Som 4 årig er hun kommet til Barløsegård og har været her, til hun var 14.

Så er hun rejst med faderen til Saltofte i Kjerum sogn, hvor man i kirkebogen under 1845 læser følgende:

Død 7. Juni (begravet 11. Juni 1845) Henriette Dinsen, Boelsmand H. Dinsens Datter i Saltofte, 17 $\frac{1}{2}$ Aar.

" Død af hidsig Feber, formodentlig Typhus."

---

6 c. Martha Jenssen Dinsen. Født 12/11 1784 i Haderslev, død vistnok i 1828, men dødsdatoen er ikke fundet.

12/5 1810 gift med vognmand Peter Nissen Rasmussen, (f. i Frue Sg. Haderslev 17/4 1783, død 2/2 1855.) - Det er skiftet efter vognmanden, der har givet oplysningerne. 6 børn, der fører navnet Nissen. Kun 7a, 7d, og 7f er fundet født i Haderslev, det ligger derfor at antage, at familien en tid har boet andetsteds.

7 a. Bothilde Marie Nissen, f. 24/5 1811 i Gl Haderslev, gift Brünning.

7 b. Marie Christine N. gift Petersen, boende i Flensborg.

7 c. Martha N. - gift Mortensen, boende i Flensborg.

7 d. Jens Nissen f. 22. april 1813 i Gl. Haderslev. Han tog til søs i 13 års alderen og kom tilbage efter godt et års forløb - for at få at vide, at hans moder var død. Han tog så med et andet skib til Amerika, gik fra borde i New York, tog sydpå med et andet skib, som led skibbrud ud for Floridas Kyst, inde i Gulfen. Flyttede ind i landet c. 30 miles, og her blev han gift med Eliza Evans. Han og konen organiserede den første baptist menighed i den landsdel - i 1846, og de var meget aktive medlemmer af menigheden.

Eliza døde i 1854, og han giftede sig med Sarah Hix samme år. (Hun var født 19/3

1830

og døde juni 1900). I første ægteskab var der 3 børn
og i andet 6 børn. *Jens Nielsen, eller som han kaldte sig i Amerika
John Nelson, tog del i borgerkrigen og var fange hos Nordstaterne.*

I^o ægteskab.

8 a. Elizabeth f. 1842, gm. Edward B. Tiller. 7 b.

9 a. Celia Ann Tiller

9 b. John "

9 c. James "

9 d. Edmond "

9 e. Erasmus "

9 f. George "

9 g. Claire "

8 b. Ceburn eller Seaborn, døde ganske ung.

8 c. Rasmus Dinsen (18/12 1848 - 4/12 1878),

i 1869 gm. Virginia Pearle. 4 b.

9 a. Jane Eliza, f. 6/11 1870. Gm. W. P.

Roché f. 23/12 1888. 7 b.

10 a. William Henry Roché

10 b. John Roland gm. Sarah Crabb G

Green. 1 b.

11 a. Sarah Elizabeth Roché

f. 31/3 1927, gm. James

Wallace Browder. Hende har

jeg haft forb. med. 2b.

12 a. Marcia Leonora Browder

12 b. Frederick Hollomon Br.

10 c. Spurgeon Napoleon Roché

10 d. Leonora R.

10 e. Bull Franklin R.

10 f. Hugh Leon R.

10 g. Welton C. Roché.

- 9 b. John Henry Dinsen f. 8/1 1873.
- 9 c. Angus Devada Dinsen f. 6/6 1875
- 9 d. Lucy Luella D. f. 18/4 1878.

II° ægteskab. (Sarah Hix og Jens Nissen eller John Nelson,
som han kalder sig i Amerika)

8 d. Edward Dinsen Nelson gm. Sarah A. Register

9 a. Rasmus Dinsen Nelson

9 b. Clyde Nelson

9 c. Grace

+ mange flere.

8 e. Martha Dinsen Nelson gm. J. M. Stewart.

8 f. John Nelson gm. Priscilla Jordan.

8 g. Alice Nelson gm. John Brock

8 h. Tom Nelson gm. I^o Mandy Sowell, II° Jo Walker

8 i Fanny Nelson gm. W. T. Brock x)

7 e. Nis Nissen.

7 f. Johanne Sophie Nissen f. 4/12 1815 , + før 1855.

---

x) Til at begynde med var John Nelsons (Jens Nissens) efterkommere farmere og boede i Washington o. Fla. - men efter 1900 begyndte mange af de unge at forlade landet og tog ind til højere læreanstalter og gik så ud i frie erhverv. Min hjemmelsmand - Sarah Roché Browder - fortæller, at der nu i slægten er masser af læger, købmænd o. lign.

Afsluttet 21/4 1966
Karl Schaltegger Larsen.